

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Specifika činnosti Policie ČR v době nouzového stavu

**Specifics of the Activities of the Police of the Czech
Republic in Times of Emergency State**

Diplomová práce

Studijní program: Civilní nouzové plánování

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ludmila Čírtková, CSc., Dr.h.c.

Bc. Lucie Švestková

Kladno 2021

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Švestková** Jméno: **Lucie** Osobní číslo: **492532**
Fakulta: **Fakulta biomedicínského inženýrství**
Garantující katedra: **Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**
Studijní program: **Civilní nouzové plánování**

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:

Specifika činnosti Policie ČR v době nouzového stavu

Název diplomové práce anglicky:

Specifics of the Activities of the Police of the Czech Republic in Times of Emergency State

Pokyny pro vypracování:

Diplomová práce se bude zabývat činností a úkoly pořádkové policie v době vyhlášení krizového stavu, režimovými opatřeními nezbytnými pro zajištění činnosti PČR a jejich změnami v souvislosti s krizovým stavem. Cílem práce bude analyzovat změny ve výkonu pořádkové služby policie v době krize se zaměřením na přístup policistů k veřejnosti. V praktické části práce budou analyzovány úkoly a specifické činnosti policistů během krizové situace. Metodologie praktické části bude založena na provedení SWOT analýzy, dotazníkového šetření a strukturovaných rozhovorů s policisty. Součástí práce bude analýza vybraných kritických incidentů. Výstupy práce budou využity pro doporučení v oblasti přípravy policistů na zvládnutí činnosti v době krizových stavů.

Seznam doporučené literatury:

- [1] ČÍRTKOVÁ, Ludmila, Policejní psychologie, Praha: Aleš Čeněk, 2006, ISBN 80-86898-73-3
- [2] BAŠTECKÁ, Bohumila, Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy, Praha: Grada, 2005, 291 s., ISBN 80-247-0708-X
- [3] HOŘEJŠOVÁ, Danuše, Zaměstnanec v zátěžových situacích aneb jak dobře vycházet s lidmi, Praha: Českomoravská konfederace odborových svazů, Asociace samostatných odborů, 2012, ISBN 978-80-87137-31-4
- [4] KASTOVÁ, Verena, Krize a tvořivý přístup k ní, Praha: Portál, 2010, ISBN 7367-800-5

Jméno a příjmení vedoucí(ho) diplomové práce:

doc. PhDr. Ludmila Čírtková, Ph.D.

Jméno a příjmení konzultanta(ky) diplomové práce:

Datum zadání diplomové práce: **21.09.2020**

Platnost zadání diplomové práce: **18.09.2022**

prof. MUDr. Leoš Navrátil, CSc., MBA, dr.h.c.
podpis vedoucí(ho) katedry

prof. MUDr. Jozef Rosina, Ph.D., MBA
podpis děkana(ky)

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

V Kladně 12.5.2021

.....

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat zejména doc. PhDr. Ludmile Čírtkové, CSc., Dr.h.c., za poskytnutí cenných rad a zejména za její ochotu a vstřícný přístup. Ráda bych rovněž poděkovala všem policistům, díky kterým mohla být realizována praktická část práce. V neposlední řadě děkuji rodině za trpělivost a shovívavost při tvorbě této práce.

Abstrakt

Diplomová práce je věnována problematice činností Policie ČR vykonávaných v době vyhlášení nouzového stavu. Konkrétně je zaměřena na popis činností základních útvarů Policie ČR v běžném i mimořádném režimu, včetně psychologických aspektů, které výkon služby policistů provázejí.

Teoretická část je věnována přiblížení výkonu služby policisty základního útvaru v postavení strážce zákona a zároveň jedince, který se v důsledku krizové situace sám dostává do role osoby situací ohrožené. Jsou zde popsány základní požadavky, dovednosti a osobnostní předpoklady pro výkon této profese. Část práce je věnována faktorům, které i v běžné situaci mohou ohrozit zdraví policisty, zejména stres a syndrom vyhoření.

Výzkumná část se věnuje cílům diplomové práce, které mají za úkol zjistit, zda je výkon služby v době vyhlášeného nouzového stavu odlišný od výkonu služby v běžném režimu a v čem tento rozdíl spočívá. Cílem práce je zmapovat změny ve výkonu služby pořádkové policie v době krize, na režimová opatření nezbytná k zajištění chodu PČR v období krize a také typické policejní agendy a jejich změny. Metodologie praktické části je založena na provedení SWOT analýzy s cílem zjistit, jak se změnil výkon služby v souvislosti s vyhlášeným nouzovým stavem z pohledu policistů, dotazníkovém šetření určeném policistům a strukturovaném rozhovoru s policisty s cílem vyhodnotit rozdílnost výkonu služby v běžném režimu a v době nouzového stavu a dopady mimořádných opatření na psychický stav policistů v přímém výkonu služby, včetně analýzy vnímání krizové situace policisty, kteří jsou v postavení osoby chránící i ohrožené.

Klíčová slova

Policie ČR, nouzový stav, psychologické aspekty, režimová opatření, stres, komunikace, výkon služby, běžná agenda, krize

Abstract

The thesis is devoted to the activities of the Police of the Czech Republic performed at the time of the state of emergency. It focuses on the description of the activities of the basic departments of the Police of the Czech Republic in both normal and emergency regimes, including the psychological aspects that accompanies the performance of the police service.

The theoretical part is devoted to bringing the service of a police officer of the basic unit closer as a law enforcement officer and at the same time as an individual who, as a result of a crisis situation, is put in the role of a person at risk himself. It describes the basic requirements, skills and personality prerequisites for the performance of this profession. Part of the work is devoted to factors which, even in a normal situation, can endanger the health of a police officer, especially stress and burnout syndrome.

The research part deals with the aims of the thesis, which are designed to determine whether the performance of the service during the declared state of emergency is different from the performance of the service in normal mode and what this difference is. The aim of the work is to map changes in the performance of the police service in times of crisis, focusing on the behavior of police officers towards the population, but also towards the regime precautions necessary to ensure the functioning of the Czech Republic in times of crisis, as well as typical agendas and their changes. The methodology of the practical part is based on the conduct of a SWOT analysis to determine how the performance of the service has changed in context of the declared crisis situation from the point of view of police officers, a questionnaire survey for police officers and a structured interviews with police officers, in order to evaluate the differences in the performance of duty in the normal regime and in the times of crisis and the impact of emergency precautions on the mental state of police officers in direct service, including the perception of the crisis situation by police officers who are in a protecting but also endangered position.

Key concepts

Police of the CR, state of emergency, psychological aspects, emergency regimes, stress, communication, service performance, current agenda, crisis

Obsah

1	ÚVOD	12
2	ZÁKLADNÍ POJMY	13
2.1	Osobnostní předpoklady příslušníka PČR	15
2.2	Výkon služby pořádkové policie	17
2.3	Legislativa.....	17
2.4	Základní útvary služby pořádkové policie.....	18
2.4.1	Vedoucí oddělení, zástupce vedoucího oddělení.....	19
2.4.2	Hlídková a obchůzková služba.....	19
2.4.3	Skupina dokumentace	19
2.4.4	Dozorčí služba.....	19
2.4.5	Prvosledové hlídky	20
2.4.6	Shrnutí	20
2.5	Psychologické aspekty v rámci přímého výkonu služby	21
2.5.1	Vedoucí oddělení a zástupce vedoucího oddělení.....	21
2.5.2	Hlídková a obchůzková služba a prvosledové hlídky	23
2.5.3	Skupina dokumentace	24
2.5.4	Dozorčí služba.....	25
2.5.5	Shrnutí	26
2.6	Podmínky pro výkon služby.....	27
2.6.1	Podmínky pro výkon hlídkové a obchůzkové služby a výkon činnosti prvosledových hlídek	27
2.6.2	Podmínky pro výkon služby ve skupině dokumentace	27
2.6.3	Podmínky pro výkon dozorčí služby.....	28
2.7	Běžná agenda a administrativa	29
2.7.1	Časový snímek výkonu služby v běžném režimu	31
2.7.2	Časový snímek v mimořádném režimu.....	34

3	PROFESNÍ ETIKA.....	43
3.1	Pojem profesní etika.....	43
3.2	Policie a veřejnost.....	43
3.3	Etika pomáhání a etika pomáhajícího.....	44
3.4	Etický kodex Policie ČR.....	45
4	KOMUNIKACE A JEDNÁNÍ S LIDMI.....	47
4.1	Komunikace.....	47
4.1.1	Běžná komunikační situace.....	47
4.1.2	Specifická komunikační situace.....	47
4.1.3	Neverbální komunikace.....	48
4.2	Jednání s lidmi.....	49
4.2.1	Sociální vztahy.....	49
4.2.2	Mezilidské vztahy.....	50
4.3	Komunikačně náročné situace.....	51
4.3.1	Komunikace policista občan.....	51
4.3.2	Prostředky komunikace.....	51
4.3.3	Komunikace při akcích hromadné povahy.....	52
4.3.4	Následky komunikačně náročných situací.....	53
4.3.5	Psychologická pomoc v rámci PČR.....	53
4.4	Zvláštnosti policejní profese.....	54
5	PSYCHICKÁ ZÁTĚŽ (STRES).....	56
5.1	Typy zátěžových situací.....	58
5.2	Fungování psychiky v zátěžových situacích.....	59
5.3	Policejní stres.....	61
5.4	Zvládání stresových situací.....	62
5.5	Posttraumatická stresová porucha (PTSP).....	63
5.6	Syndrom vyhoření u policistů.....	64

6	ČINNOST PČR PŘI VYHLÁŠENÍ KRIZOVÉHO STAVU	68
6.1	Krizová situace typu přírodní katastrofy	69
6.2	Podmínky pro výkon služby pořádkové policie při povodni	69
6.3	Podmínky pro výkon služby pořádkové policie při pandemii	70
6.3.1	Vyhlášení nouzového stavu v ČR 12.3.2020 - 17.5.2020	70
6.3.2	Stav po ukončení 1. nouzového stavu	75
6.3.3	Vyhlášení nouzového stavu v ČR 5.10. 2020-14.2.2021	76
6.3.4	Nouzový stav v ČR 14.2.-27.2 2021 a od 27.2.2021-12.4.2021	79
6.4	Shrnutí výkonu služby v krizovém režimu	81
6.5	Závěr z komparace různých typů krizových situací	82
7	BEZPEČNOSTNÍ INCIDENTY	84
7.1	Demonstrace v ČR	84
7.1.1	Demonstrace fotbalových a hokejových fanoušků proti vládním nařízením spojeným s šířením koronaviru, 18.10.2020, Praha, Staroměstské náměstí	84
7.1.2	Demonstrace hnutí Manifestace za svobodu a pravdu, 28.10.2020, Praha, Náměstí Republiky	85
7.1.3	Demonstrace proti vládním protiepidemickým opatřením Praha, 17.11.2020	86
7.1.4	Demonstrace proti koronavirovým opatřením Praha, 31.1.2021	86
7.2	Demonstrace ve světě	87
7.2.1	Demonstrace v Německu, 20.3.2020 město Kassel	87
7.2.2	Demonstrace proti koronavirovým opatřením 20.3.2020, Německo, Berlín	87
7.2.3	Demonstrace v Londýně	87
7.2.4	Demonstrace v Rumunsku	87
7.2.5	Demonstrace ve Finsku, Rakousku, Švýcarsku, Chorvatsku	87
7.3	Vyhodnocení	88

7.4	Zákroky proti porušování opatření dodržování používání prostředků k ochraně nosu a úst.....	90
7.4.1	Zárok proti podezřelému ze spáchání přestupku, České Budějovice, náměstí, 13.3.2021	90
7.4.2	Zárok proti podezřelému ze spáchání přestupku, Ostrava, 2.3.2021	90
7.4.3	Zárok proti podezřelému ze spáchání přestupku, Beroun, 2.3.2021 ..	91
7.5	Analýza zákroků	92
7.6	Shrnutí.....	93
8	SWOT ANALÝZA	94
8.1	Pojem SWOT analýza	94
8.1.1	Strengths-Silné stránky	96
8.1.2	Weaknesses – Slabé stránky.....	97
8.1.3	Opportunities – Příležitosti	98
8.1.4	Threats – Hrozby.....	98
8.2	Vyhodnocení analýzy	99
8.3	Návrhy na zlepšení.....	100
9	DISKUZE.....	102
10	ZÁVĚR	106
11	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	107
12	PŘÍLOHY	108
12.1	Dotazník.....	108
12.2	Strukturovaný rozhovor.....	128
12.2.1	Rozhovor č. 1.....	128
12.2.2	Rozhovor č. 2.....	134
12.2.3	Rozhovor č. 3.....	139
12.2.4	Rozhovor č. 4.....	142
12.2.5	Rozhovor č. 5.....	145
12.2.6	Rozhovor č. 6.....	148

12.2.7	Rozhovor č. 7.....	152
12.2.8	Rozhovor č. 8.....	155
12.2.9	Rozhovor č. 9.....	157
12.2.10	Rozhovor č. 10.....	162
13	OBRÁZKY	167
14	TABULKY.....	169
15	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	177

1 ÚVOD

Policie ČR je ozbrojený bezpečnostní sbor, jehož základním úkolem je zajišťování vnitřní bezpečnosti státu. Tuto činnost PČR vykonává bez ohledu na aktuální stav společnosti, v období krize je pouze konkretizována její činnost ve smyslu plnění aktuálních bezpečnostních požadavků. K tomu má PČR řadu oprávnění a právních nástrojů. K plnění základních úkolů policie v každé době je nezbytným předpokladem, aby její příslušníci byli pro výkon této služby patřičně vybaveni, a to jak ve smyslu osobnostních předpokladů pro výkon tohoto povolání, tak ve smyslu jejich připravenosti pro plnění náročné činnosti, jakož i vybavenosti technické a materiální a v neposlední řadě legislativní.

Cílem této práce je představit policejní činnosti základních útvarů Policie České republiky a zjistit, zda dochází k jejich změně v souvislosti s vyhlášením krizového stavu.

Hypotéza 1: Vyhlášení krizového stavu nemá zásadní vliv na výkon služby pořádkové policie, Policie České republiky jako bezpečnostní ozbrojený sbor, je připravena v krizové situaci chránit bezpečnost společnosti a policistům k tomu poskytuje potřebné podmínky, jak legislativní, tak materiální.

Hypotéza 2: Vyhlášení krizového stavu má značný vliv na výkon služby pořádkové policie, krizové situace jsou zvládány za cenu omezení běžných činností, podmínky pro výkon služby jsou značně ztíženy.

2 ZÁKLADNÍ POJMY

Právním řádem jsou definovány tyto krizové stavy: stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav. Základními kritérii pro to, který krizový stav bude vyhlášen, jsou druh mimořádné události, rozsah postižení a velikost postiženého území. Po vyhlášení krizového stavu vstupují do řešení dané krizové situace orgány krizového řízení. Tyto orgány vzniklou krizovou situaci řeší s použitím krizových opatření, jež jsou stanoveny krizovým zákonem.¹ [9]

Mimořádná událost - škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.² [38]

Krizová situace - mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu (dále jen „krizový stav“)³ [39]

Krizový stav - stav, který vyhláší hejtman kraje nebo primátor hlavního města Prahy (stav nebezpečí), vláda ČR, popřípadě předseda vlády ČR (nouzový stav) nebo Parlament ČR (stav ohrožení státu a válečný stav) v případě hrozby nebo vzniku krizové situace a v přímé závislosti na jejím charakteru a rozsahu.⁴ [39]

¹ Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, kolektiv autorů, MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 195 s. ISBN 978-80-86466-62-0

² § 2, písm. b) zák. č. 239/2000 Sb., Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

³ §2 písm. b) zák. č. 240/2000 Sb., Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

⁴ §2, písm. b), §§ 3-7 zák. č. 240/2000 Sb., Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

Nouzový stav vyhláší vláda ČR pro celý stát nebo omezené území v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. Doba trvání nouzového stavu je omezena na nejvýše 30 dnů a tuto lhůtu lze prodloužit jen se souhlasem Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR)⁵ [9]

Krizové řízení je souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na KS a jejich řešením.⁶ [9]

Integrovaný záchranný systém - koordinovaný postup složek IZS při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.⁷ [38]

Ohrožení - objektivní skutečnost, která může znamenat ohrožení na určitém území a v určitém období, přičemž sama hrozba může významně ovlivňovat emoce a chování jednotlivců a skupin a narušit tak fungování společnosti. Míra hrozby je dána velikostí možné škody a časovou vzdáleností.

Konflikt - střet dvou nebo více do určité míry se vylučujících nebo protichůdných snah, sil a tendencí.

Krize - situace, v níž je významným způsobem narušena rovnováha mezi základními charakteristikami systému.

⁵ Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, kolektiv autorů, MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 196 s. ISBN 978-80-86466-62-0

⁶ Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, kolektiv autorů, MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 192 s. ISBN 978-80-86466-62-0

⁷ § 2, písm. a) zák. č. 239/2000 Sb., Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

Krizová intervence - odborná metoda práce s klientem v situaci, kterou osobně prožívá jako zátěžovou, nepříznivou, ohrožující.

Krizová komunikace - výměna informací mezi odpovědnými autoritami, organizacemi, médii, jednotlivci a skupinami před mimořádnou událostí, v jejím průběhu a po jejím skončení. Označuje se též jako komunikace v krizi, komunikace při mimořádné události, komunikace v krizovém řízení nebo komunikace rizika.

Psychosociální krizové potřeby - specifické potřeby, které u lidí vznikají v souvislosti s mimořádnou událostí nebo krizovou situací. Některé psychosociální potřeby jsou individuální, jiné mají komunitní povahu.

Zasažení lidé - jednotlivci, ale i jejich sociální okolí, případně celá společnost. Jako synonymum bývá používáno také spojení „lidé dotčení událostí“.⁸

Likvidační práce - činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.[5]

Profesní etika - soustava vybraných hodnot, norem, principů a povinností, jejichž posláním je přispívat k formování specifického typu chování, rozhodování a jednání žádoucího pro danou profesi.⁹ [16]

2.1 Osobnostní předpoklady příslušníka PČR

K tomu, aby se občan mohl stát příslušníkem PČR, je nezbytné splnit jednak podmínky stanovené zákonem o služebním poměru příslušníků PČR č. 361/2003 Sb., tedy zejména občanství ČR, splnění podmínky minimálního věku-tj. 18 let a trestní bezúhonnost. Další podmínkou pro přijetí do služebního poměru PČR je splnění podmínek zdravotní, fyzické a také psychické způsobilosti pro výkon tohoto povolání. To je zajišťováno úspěšným absolvováním přijímacího řízení, při kterém je žadatel o přijetí do služebního poměru

⁸ Katarína Jelšovská, Slezská univerzita v Opavě, Matematický ústav, 2013, 6 s.

⁹ Policejní etika, PhDr. Petr Nesvadba, ISBN 978-80-7380-195-3, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009

podroben pečlivému zkoumání, které spočívá-kromě zdravotní způsobilosti – ve splnění dalších základních požadavků, tedy úspěšné splnění testu jak fyzické, tak psychické odolnosti jako základních předpokladů pro výkon této profese.

V poslední době prošlo toto přijímací řízení oproti předchozí praxi významnou změnou, kdy po základních testech psychické odolnosti je uchazeč podroben komplexnímu testu spočívajícím v kombinaci testu fyzické zdatnosti a psychické odolnosti, přičemž uchazeči jsou vystaveni modelovým zátěžovým situacím, při kterých policejní psycholog v terénu posuzuje, zda je uchazeč způsobilý k výkonu služby u PČR. Tento způsob přijímacího řízení se jeví jako velmi vhodný, lze zde odhalit případná rizika a chování při stresových situacích. Je nezbytné si uvědomit, že policista vykonává službu vždy se zbraní, je tedy nanejvýš vhodné, aby již při přijímacím řízení k PČR byly odhaleny případné rizikové faktory v osobnosti daného jedince, které by ve vyhrocených situacích mohly být zdrojem potenciálního nebezpečí, ať už pro zasahujícího policistu nebo jeho okolí. I když nelze nikdy takové riziko zcela eliminovat, je žádoucí již při přijímacím řízení odhalit případné psychické poruchy uchazečů, ale i například nedostatečnou vyzrálost jedince, který by pak byl pro výkon služby u PČR spíše přítěží.

Činnost policie je v základu rozdělena do těchto oborů: Služba pořádkové policie, Služba dopravní policie a Služba kriminální policie a vyšetřování. Součástí PČR jsou i další specializované útvary, popis jejich činnosti však není smyslem této práce.

Jednotlivé složky PČR se v rámci své běžné činnosti zabývají výkonem služby v rámci své specializace, tzn., že Služba pořádkové policie zabezpečuje bezpečnost a veřejný pořádek zejména přímým výkonem služby v terénu, Služba dopravní policie se zabývá dohledem nad bezpečností a plynulostí silničního provozu a dokumentací a vyšetřováním dopravních nehod a Služba kriminální policie se zabývá vyšetřováním trestné činnosti závažnějšího charakteru. Vzhledem k charakteru PČR jako bezpečnostního sboru však nelze tyto jednotlivé obory od sebe oddělit, všechny složky PČR spolu úzce spolupracují a nelze přísně vymezit charakter prováděných činností jen jedné konkrétní služby, neboť činnosti jednotlivých složek při konkrétních případech se vzájemně prolínají a základní úkony na místě činu provede ten policista, který bude na místě jako první.

2.2 Výkon služby pořádkové policie

Výkon služby pořádkové policie, nebo také přímý výkon služby u PČR, je výkon služby na základních organizačních článcích PČR. Těmi jsou obvodní (v Praze a Brně místní) oddělení PČR, oddělení hlídkové služby, v Praze je to pohotovostní motorizovaná jednotka (PMJ), oddělení METRO a patří sem i služební kynologie a hipologie. Tyto základní útvary jsou dislokovány na území ČR, kde jsou podřízeny jednotlivým krajským ředitelstvím PČR - korespondují s územním rozdělením ČR do jednotlivých krajů a konkrétněji jsou podřízeny jednotlivým územním odborům, které korespondují s jednotlivými okresy.

2.3 Legislativa

Výkon činnosti policisty pořádkové policie, je upraven celou řadou interních předpisů. **Základním předpisem pro výkon služby je zákon č. 273/2007 Sb. o Policii ČR**, a Závazné pokyny policejního prezidenta, případně závazné pokyny ředitele příslušného krajského ředitelství. Dále je činnost policistů úzce spjata s dalšími právními normami. Jedná se zejména o:

- Zákon č. 240/2009 Sb., Trestní zákoník
- Zákon č. 241/1961 Sb., Trestní řád
- Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
- Zákon č. 250/2016 Sb., Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
- Zákon č. 251/2016 Sb., Zákon o některých přestupcích
- Zákon č. 251/2016 Sb., Zákon o některých přestupcích
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích
- Zákon č. 110/1998 Sb. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky
- Zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
- Zákon č. 240/2000 Sb. - o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

- R PP č. 1/2005 Etický kodex Policie České republiky byl vydán Rozkazem policejního prezidenta
- ZPPP 180/2012 ze dne 28. listopadu 2012 o plnění základních úkolů služby pořádkové policie
- ZP PP č. 4/2009 ze dne 19. ledna 2009 o provádění služební přípravy příslušníků Policie České republiky.
- ZP PP č. 103/2013 ze dne 28. května 2013 o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení
- ZP PP č. ze dne 28. června 2017, kterým se mění závazný pokyn policejního prezidenta č. 221/2011, kterým se upravují některé postupy v řízení o přestupcích

(nejedná se o taxativní výčet všech právních předpisů, pouze základní vybrané právní normy)

Pochopitelně právní rámec tvoří základní zákon ČR, kterým je Ústava České republiky, zákon č. 1/1993 Sb. a její neoddělitelná součást, kterou je Listina základních práv a svobod, zákon č. 2/1993 Sb., a celá řada dalších právních norem.

2.4 Základní útvary služby pořádkové policie

Každé obvodní (místní) oddělení je řízeno vedoucím a jeho zástupcem (v závislosti na velikosti a typu oddělení) a jednotlivé činnosti na základních útvarech lze dále rozdělit na:

- přímý výkon služby v terénu - občůzková a hlídková činnost
- administrativní činnost, tzv. skupina dokumentace

Další činnosti:

- výkon dozorčí služby (pouze na některých odděleních, zejména početnějších)
- prvosledové hlídky (PSH) - jsou určeny k rychlému zákroku, zejména v případech, kdy je ohrožen život nebo zdraví nebo je na místě pachatel protiprávního jednání. [42]

2.4.1 Vedoucí oddělení, zástupce vedoucího oddělení

Každé obvodní (místní) oddělení je řízeno vedoucím oddělení a v závislosti na typu a velikosti oddělení také jeho zástupcem. Těmto policistům jsou „výkonní“ policisté podřízeni, byť vedoucí ani jeho zástupce nedisponují personální pravomocí, tzn., že nemohou sami rozhodovat o přijímání či propouštění policistů atd.

Vedoucí a jeho zástupce odpovídají za chod oddělení, jeho materiální vybavení i za činnost jim podřízených policistů. Jejich činnosti se dají označit jako řídicí, rozhodovací a kontrolní a s tím související další činnosti, jako je např. plánování služeb, instruování policistů, zajišťování vhodných podmínek pro výkon služby jim podřízených policistů, apod.

2.4.2 Hlídková a obchůzková služba

Větší skupina policistů na základních útvarech je zařazena pro výkon tzv. hlídkové činnosti a jejich náplň práce sestává standartně z výjezdů na místo činu, jeho dokumentací, dohlížení nad veřejným pořádkem, vyhledávání pachatelů protiprávního jednání a jejich zadržení či zajištění, atd. Policisté určení pro výkon služby v terénu musí ovládat právní předpisy v míře nezbytné pro posouzení události a její správné právní kvalifikaci, a vzhledem ke komplexnosti jejich činností je na místě pravidelný výcvik taktiky zákroků.

2.4.3 Skupina dokumentace

Policisté, kteří tvoří tzv. skupinu dokumentace, se většinou zabývají administrativní činností, tedy zejména zpracováním trestního řízení. Na základních útvarech tvoří tyto policisté znatelně menší procento z celkového počtu policistů, obecně se dá říci, že se jedná o max. 5 policistů, oproti cca 25-30 policistů určeným pro výkon služby v terénu. Tato činnost vyžaduje hlubší znalosti právní teorie a naopak nevyžaduje speciální druh výcviku.

2.4.4 Dozorčí služba

Policista vykonávající dozorčí službu přijímá oznámení učiněné osobně, telefonicky, písemně, elektronicky či prostřednictvím tísňové linky. Dozorčí služba odpovídá za

vysílání hlídek na místo a je v kontaktu s operačním důstojníkem příslušného Integrovaného operačního střediska (IOS), přičemž ve společné kooperaci zajišťují výjezd hlídky na místo činu, poskytnutí potřebné součinnosti (přivolání dalších složek IZS nebo jiných speciálních služeb) hlídce na místě dle konkrétních okolností. Zároveň bývá tento policista pověřen ostrahou objektu a v době nepřítomnosti vedoucího oddělení odpovídá za jeho chod. Výkon služby v tomto formátu je velmi psychicky náročný, na této pozici může pracovat jen velmi zkušený policista, vycvičen musí být stejně, jako policista, který vykonává hlídkovou či obchůzkovou službu. [31,44,45]

2.4.5 Prvosledové hlídky

Tato specializovaná činnost vyžaduje speciální výcvik, policisté zařazení do PSH jsou určeni především k provedení rychlého zásahu na místě ohrožení a eliminaci hrozícího nebezpečí. Takovému zákroku je již při přijetí oznámení na linku tísňového volání přidělena stanovená priorita, tzv. FHQ (First Hour Quintet), která značí nutnost co nejrychlejšího zákroku. K další dokumentaci události, která spočívá v následných úkonech PČR, které jsou nezbytné pro další šetření v příslušné věci, pak provede obvykle běžná hlídka obvodního oddělení PČR, dle povahy věci doplněná technikem a vyšetřovatelem SKPV. Složení příslušníků dokumentujících skutek na místě události je odlišné v závislosti na povaze věci. [42]

2.4.6 Shrnutí

Z výše uvedeného je patrné, že každá činnost v rámci výkonu služby PČR vyžaduje konkrétní kvalifikaci, případně speciální výcvik. Nelze však říci, že policisté, kteří věc na místě „pouze“ dokumentují, mohou být méně vycvičeni než policisté zařazení v PSH, protože každý policista musí být schopen v případě ohrožení zájmu chráněného zákonem provést služební zákrok. Naopak, i když na základních útvarech, tedy obvodních odděleních, jsou kromě policistů určených pro činnost v terénu také policisté, kteří se většinou běžně věnují zejména administrativní činnosti (tzv. skupina dokumentace) musí být připraveni a schopni provést služební zákrok stejně jako policisté určeni pro výkon služby v terénu.[44]

2.5 Psychologické aspekty v rámci přímého výkonu služby

Z popsaného vyplývá, že s odlišnou náplní práce jednotlivých policistů jsou spojeny také odlišné nároky na zpracování různých vyhocených situací. Nelze se ale domnívat, že policista, který se zabývá administrativní činností, je vystaven menšímu psychickému tlaku než policista pracující v terénu. Jedná se jen o jeho jinou formu.

2.5.1 Vedoucí oddělení a zástupce vedoucího oddělení

Tato činnost je, zejména na větších odděleních, poměrně náročná a obnáší každodenní zpracování množství nezbytné agendy. Každodenní prioritní náplní práce vedoucího policisty je převzetí informací od policistů končících službu a seznámit se tak s nápadem trestné činnosti za uplynulé období, včetně poznatků, které mohou přispět ke stanovení plánu dalšího postupu při jeho objasňování. Zároveň vedoucí policista může odhalit případné nedostatky a sjednat jejich nápravu.

Je nutné si uvědomit, že činnost na obvodním oddělení nelze předem naplánovat, jak je to většinou možné na jiných útvarech policie, věci se zde musí obvykle řešit okamžitě, často nesnesou odkladu. To vyžaduje rozhodnost a značné zkušenosti vedoucího policisty, neboť, bez nadsázky, mnohdy může jít i o záchranu života.

Základní činností každého vedoucího oddělení je řízení výkonu služby zejména po odborné stránce, tedy určování dalších postupů při policejní činnosti jemu podřízených policistů, a to ať se jedná o výkon služby v terénu, či o výkon spisové služby. Vedoucí policista musí mít přehled o aktuální bezpečnostní situaci a reagovat na ni uzpůsobením výkonu služby, ale také o aktuálně zpracovávaných, tzv. „živých“ případech a veškerou činnost policistů řídit tak, aby bylo dosaženo základního cíle, tedy objasnění případů a tím nastolení rovnováhy směřující k dosažení co nejvyšší míry bezpečnosti v daném území.

Další běžnou náplní vedoucího policisty je prvotní zpracování nápadu trestné činnosti, které spočívá v prostudování nashromážděného spisového materiálu, tento spisový materiál přidělit jednotlivým policistům k dalšímu šetření a udělit jim k tomu pokyny. Vše je nutno zaevidovat v systému ETR (Evidence Trestního Řízení). Vedoucí policista je také povinen kontrolovat ústroj, výstroj a výzbroj policistů a tyto kontroly evidovat

v příslušných systémech-jedná se většinou o elektronické knihy. Také je povinen kontrolovat jejich spisovou činnost-všechny spisy, ať už trestní či přestupkové, podléhají zákonným lhůtám a také kontrole vedoucích. Pokud vedoucí zjistí nedostatky na tomto úseku činností, eviduje je v příslušném systému. Významným objemem každodenní činnosti vedoucího policisty činí studování spisů zpracovaných policisty a určených k dalšímu postupu, tedy buď ukončení šetření nebo předání spisového materiálu dalšímu orgánu činnému v trestním řízení nebo správnímu orgánu. Každý takový spis je vedoucí policista povinen po prostudování verifikovat svým podpisem. [43,44]

Časově náročnou činností je plánování výkonu služby všem policistům a občanským zaměstnancům, zařazených na jím vedeném oddělení. Tato činnost je různě náročná v závislosti na počtu policistů na konkrétním oddělení a je při ní nutno zohledňovat mnoho faktorů, včetně požadavků jednotlivých policistů. Zároveň je však vedoucí oddělení povinen zajistit dostatečný počet policistů pro výkon služby na každý den, což v současné situaci znamená disponovat značnými kombinačními schopnostmi, při jistotě nejistého výsledku, protože byt' lze předvídat téměř všechny možnosti nepřítomnosti policistů ve službě, jejich náhlý výpadek a současně zajištění náhradníka je možné řešit, vzhledem k nepříliš příznivé personální situaci pouze ad hoc.

Jednou z činností vedoucího policisty je také zajištění potřebného vybavení pro policisty, případně zajištění opravy poškozeného technického vybavení. Typicky se nejčastěji řeší poruchy či nepojízdnost služebních vozidel. Vedoucí policista má však ve své gesci nejen materiální vybavení jednotlivců, ale také služebnu a prostory k ní náležející.

Nesporně nejdůležitější činností vedoucího policisty je řízení pracovního kolektivu. Vedoucí policista je dobře obeznámen se svými podřízenými, zejména po stránce pracovní a výkonnostní. Dobrý vedoucí by měl znát své podřízené i po linii osobního života, protože problémy běžného života se nevyhýbají ani policistům. Proto je výhodné, když na oddělení panuje kolegiální atmosféra, podřízení svému vedoucímu důvěřují a v případě osobních problémů v něm mají oporu. Osobnost vedoucího policisty také určuje náladu na oddělení a přímo se odráží na přístupu jednotlivých policistů k pracovním povinnostem i k jednání policistů navenek. Pokud se bude vedoucí chovat vstřícně a slušně nebo naopak neurvale, pravděpodobně se stejně budou chovat i jeho podřízení.

Dobrý vedoucí policista by měl být také nadán určitými osobnostními kvalitami, které mu umožní vyhodnocovat náladu v kolektivu, a včasnou reakcí tak předcházet případným problémům.

Množství činností vedoucího policisty nelze jmenovitě popsat, jeho hlavní náplní práce je řídit oddělení, jednotlivé činnosti se odvíjejí od konkrétní potřeby. Nedílnou součástí těchto činností je komunikace s nadřízenými, ale i ostatními orgány činnými v trestním řízení, správními orgány či představiteli obcí a také veřejností.

Výkon funkce vedoucího (zástupce) oddělení je vysoce způsobilý vyvolat psychickou únavu nebo např. syndrom vyhoření, zejména je-li vykonáván dlouhodobě na vysoce zatíženém oddělení.

2.5.2 Hlídková a obchůzková služba a prvosledové hlídky

Hlavním úkolem policistů určených pro výkon obchůzkové a hlídkové služby, a v obdobném rozsahu i policistů, kteří vykonávají činnost prvosledových hlídek, je vyřešit situaci na místě. To znamená eliminovat nebezpečí, uklidnit vyhocenou situaci a v zákonem daných situacích omezit osobní svobodu osoby, která se dopouští protiprávního jednání, případně se jedná o osobu, po které bylo vyhlášeno celostátní pátrání, apod. Institutů omezení osobní svobody jedince má PČR ze zákona celou řadu, avšak to není tématem této práce. Omezení osobní svobody jednotlivce je běžnou, téměř každodenní součástí policejní práce a v těchto případech je nezbytné postupovat zcela profesionálně. Je nutné, aby policista disponoval potřebnými povahovými rysy a osobnostními a profesními dovednostmi, neboť se nezřídka jedná o zákroky v situacích emočně vypjatých, kdy každé odchýlení se od doporučených postupů může vést minimálně ke zmaření služebního zákroku, v horším případě ke zranění, ať už policisty nebo jedince, proti kterému služební zákrok směřuje nebo dokonce přítomných osob. V takových případech pak následují příslušné úřední postupy nadřízených služebních funkcionářů a odborů k tomu určených, což je zejména Odbor vnitřní kontroly, který je součástí každého krajského ředitelství PČR. [30,32,33,34]

Ze strany zakročujících policistů je tedy mnohdy potřeba vyvinout značné sebeovládání při nepřiměřeném chování zadržovaných či jinak na osobní svobodě omezených podezřelých osob, které se nezřídka snaží policisty vyprovokovat k

nepřiměřenému chování, či policistům vyhrožují – typicky - „svléknutím“ z uniformy“ nebo dokonce fyzickou likvidací. Na tomto místě je nutné konstatovat, že příslušníci PČR jsou v drtivé většině vůči podobným invektivám odolní, byť některé výroky zmíněných osob značně přesahují hranice běžného, natož slušného, chování či vkusu. Nabízí se však otázka dlouhodobé psychické zátěže policistů, kteří jsou mnohdy uráženi i ze strany veřejnosti, proti které ani nezakročují. Navíc každý zákrok, jehož výsledkem je omezení osobní svobody jedince, je způsobilý vyvolat stresovou situaci. Vždy jde o konflikt, ať už na úrovni verbální či fyzické a vždy existuje riziko jeho vyhrocení.

Po ukončení zákroků na místě jsou policisté zařazeni pro tento druh výkonu služby povinni věc řádně zadokumentovat, což obnáší provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů - typicky sem patří ohledání místa činu a provedení základního šetření na místě a v jeho okolí, o kterém sepíše přední záznam.

2.5.3 Skupina dokumentace

Administrativní činností se rozumí zejména vedení trestního řízení, což je obecný výraz zahrnující celý komplex činností, který obnáší zejména zpracování trestních spisů.

Základem této činnosti je potřeba osobního jednání jak s oběťmi trestných činů na straně jedné, tak s pachateli těchto činů na straně druhé. Pokud se jedná o běžnou „bagatelní“ trestnou činnost typu krádež, či obecně nenásilné majetkové trestné činy, typicky např. krádeže v obchodech, kde oběť trestné činnosti není personifikována (protože poškozeným je obvykle firma nebo obchodní řetězec), jediným psychickým tlakem pro vyšetřujícího policistu může být chování pachatele, který svým chováním snižuje důstojnost policisty, či mu naopak vyhrožuje (vyhrožování stížností, fyzickou likvidací jeho či jeho rodiny, apod.). Policista přesto musí zachovat profesionální přístup. Policista takový zážitek po ukončeném úkonu obvykle sdílí s kolegy, což je v daný okamžik jediná možnost, jak se oprostít od negativních emocí.

Nepříjemná situace nastává v případech, kdy je policista konfrontován s obětí trestného činu, které bylo ublíženo na zdraví nebo na její osobní cti (typicky u obětí sexuálních deliktů, např. znásilnění, týrání osoby nebo oběti domácího násilí), zde je pro úspěšné splnění úkolu – tedy dopadení pachatele - nezbytná značná profesionalita a nadhled v okamžiku jednání s obětí, protože výpověď nesmí být ovlivněna emocemi či

osobním názorem policisty. Zároveň však policista musí přistupovat k oběti tak, aby jí nezpůsobil další následnou újmu. Tyto situace se řadí mezi nejnáročnější, protože policista pracuje s vědomím, že v zájmu objasnění skutku, je nezbytné zjištění co největšího množství informací, aby bylo dosaženo nejen účelu samotného trestního řízení, ale aby bylo dosaženo alespoň částečné nápravy způsobené újmy, tedy dopadení pachatele a jeho předání příslušným orgánům k potrestání. Policista však v zájmu těchto cílů musí v okamžiku, kdy oběť je stále ve stavu akutního šoku způsobeného negativním prožitkem, klást otázky, které událost znovu ožívují, případně je nutné v zájmu zajištění stop oběť podrobit dalším úkonům, jako jsou např. lékařské prohlídky, což nepříjemný zážitek oběti umocňuje. Policista musí navenek vystupovat naprosto věcně, profesionálně a zároveň citlivě, což je v některých případech velmi složité, pokud se nejedná o policistu emočně plochého, ten by se však v řadách policie díky provedeným vstupním psychologickým vyšetřením, neměl vůbec objevit. [46, 47, 48]

Zpracování takto emočně náročných případů nemůže zůstat bez následků na psychice policisty, který okamžitý zážitek obvykle ventiluje sdílením např. s kolegou, avšak z dlouhodobého hlediska mohou takové opakované prožitky napáchat na psychice policisty značné škody. Je nutné si uvědomit, že každý policista při výkonu svého povolání každodenně vidí a prožívá zejména odvrácenou stranu společnosti a je zcela pochopitelné, že ne každý člověk je toto povolání schopen vykonávat. K tomu jsou nutnými předpoklady určité osobnostní povahové rysy, ale také morální hodnoty.

2.5.4 Dozorčí služba

Výkon dozorčí služby je svým způsobem kombinací několika výše uvedených činností. Tedy jak určité činnosti vedoucího oddělení - dozorčí služba odpovídá za chod oddělení v jeho nepřítomnosti, zároveň musí ovládat administrativu na obdobné úrovni, jako policista zařazený do skupiny dokumentace, ale také by měl být schopen zakročit stejně, jako policisté určení pro výkon služby v terénu.

Náročnost této činnosti spočívá v nutnosti přijímat různorodá oznámení občanů, správně je pojmenovat, vyhodnotit a právně kvalifikovat. Zároveň tento policista musí provádět další činnosti spojené s organizací práce celého pracovního týmu, musí umět současně přijímat oznámení, sledovat provoz radiostanic nebo přijímat z linky tísňového volání další oznámení a zároveň veškeré úkony řádně evidovat. Pro evidenci přijatých

oznámení navíc událost eviduje v informačním evidenčním systému (ETR) po stránce spisové. Po stránce organizační je vytvořen další systém, který je určený pro komunikaci mezi policistou a operačním důstojníkem.

Tento policista v zásadě odpovídá za fungování týmu v dané směně a mimo jiné dbá na řádné ustrojení i vybavení hlídek a jejich celkovou připravenost k výkonu služby, odpovídá za vysílání hlídek na místo, koordinuje jejich práci, zajišťuje přivolání posil nebo jiných složek či služeb, dohlíží na správné zadokumentování, organizuje práci celého týmu. K tomu komunikuje s IOS, a nadřízenými i s veřejností.

Je zde tedy evidentní značná psychická zátěž, která může být způsobena okamžitou nadměrnou pracovní zátěží, zejména v případech, kdy je nucen vyřizovat několik současných událostí v témže okamžiku. Pokud je navíc aktuálně zatížen administrativní činností, jako je například výslech oznamovatele při příjmu oznámení, může vzniknout i akutní stresová situace. [46,47,48]

2.5.5 Shrnutí

Policisté obvodních oddělení jsou bez nadsázky tzv. „první linie“ a musí se umět vypořádat s jakoukoli situací. Tedy od drobné krádeže až po zvlášť závažný zločin, a byť poté tento útvar nepovede vlastní vyšetřování, na místě činu jsou tito policisté vždy jako první a jen na nich záleží, zda budou zajištěny řádné podmínky pro další vyšetřování. Už toto vědomí je určitým stresovým faktorem, protože policisté jsou na místě vystaveni situacím, které mohou být specifické a může dojít i k situaci, která není běžně nikde popsána a je neobvyklá, přesto policista má pouze zlomek času na její vyhodnocení. Každý policista obvodního oddělení musí v každém případě umět komunikovat s obětí násilného trestného činu jakéhokoli charakteru a stejně tak se musí umět vypořádat s jeho pachatelem.

Policista obvodního oddělení musí ovládat základní psychologické a zejména komunikační dovednosti, neboť policejní práce je založena zejména na práci s informacemi. Osobnostní předpoklady a dovednosti každého jednotlivého policisty jsou tedy základním předpokladem pro úspěšné naplnění poslání policejní práce. Je tedy zcela lichá (bohužel ve společnosti dosud častá) představa, že policisté v uniformě jsou ti, kteří obtěžují občany udělováním pokut za dopravní přestupky.[43,44]

2.6 Podmínky pro výkon služby

2.6.1 Podmínky pro výkon hlídkové a obchůzkové služby a výkon činnosti prvosledových hlídek

Podmínky pro výkon povolání policisty jsou přijatelné a policisté mají k dispozici potřebné technické vybavení, nejsou však nijak pohodlné. Policisté tráví značný čas služby ve služebních vozidlech, za každých klimatických podmínek. Vzhledem k povaze jejich činnosti jsou vybaveni potřebnými ochrannými pomůckami, což je např. balistická vesta, která policistu chrání, ale její nošení není zcela pohodlné, tato vesta je také vybavena mnoha dalšími pomůckami, jakými jsou např. teleskopický obušek, vysílačka, lékárnička a další pomůcky, které jsou výhodně na vestě umístěny, avšak zvyšují její už tak nemalou hmotnost. K tomu je každý policista samozřejmě vybaven střelnou zbraní, kterou je povinen být vybaven po celou dobu výkonu služby. Policista tedy na sobě, krom běžného vybavení každého člověka, má po dobu výkonu služby navíc cca 10 kg materiálu, který neodkládá ani při jízdě ve služebním vozidle, pouze balistickou ochranu odkládají policisté při zpracování administrativy na služebně.

Na služebně mají policisté k dispozici potřebné zázemí, avšak většinu své činnosti vykonávají, jak již bylo řečeno, v terénu nebo ve služebních automobilech.

Nevýhodou tohoto druhu výkonu služby je nepravidelný pracovní režim, PČR je k dispozici občanům 24 hodin denně, proto policisté vykonávající hlídkovou či obchůzkovou činnost či výkon PSH slouží v předem plánovaných denních či nočních směnách, o víkendech i státních svátcích. Již samotný tento fakt je způsobitlivý přivodit zdravotní problémy, neboť fyziologické pochody lidského organismu jsou pochopitelně narušeny.

2.6.2 Podmínky pro výkon služby ve skupině dokumentace

Policista vykonávající zejména administrativní a spisovou činnost pracuje většinou v kanceláři. V tomto ohledu je práce policisty vykonávajícího administrativní činnost ve srovnání s policistou v terénu méně dyskomfortní, disponuje určitým pohodlím a při výkonu této služby nemusí nosit služební zbraň. Přesto řada policistů v terénu vůbec neuvažuje o změně zařazení na tuto pozici, protože jim výkon terénní služby zcela

vyhovuje. Jeho výhodou je totiž značná kreativita a také snížená administrativní zátěž oproti policistům ve skupině dokumentace.

Obdobné podmínky jako policista zpracovávající administrativu má i vedoucí oddělení, není tedy třeba se jimi více zabývat.

Policista vykonávající spisovou činnost není oprostěn od jednání s pachateli, či oběťmi, právě naopak. Jeho hlavní úlohou je dovést řízení do zdárného konce a v ideálním případě dosáhnout potrestání pachatele. I při tomto druhu činnosti je na místě obava ze syndromu vyhoření, dokonce je možná pravděpodobnější než při výkonu služby v terénu. Sice zde většinou odpadá nepravdivý režim služby, avšak výkon této činnosti je mentálně značně náročný, a i policisté na těchto pozicích mohou po určité době pocítit značnou psychickou únavu. I zde se jeví jako vhodné řešení po určité době změnit působiště.

2.6.3 Podmínky pro výkon dozorčí služby

Podmínky pro výkon služby tohoto typu jsou obdobné, jako podmínky pro výkon služby při administrativní činnosti ve skupině dokumentace. Policista tuto službu vykonává na policejní služebně, v místnosti k tomu určené, která je s ohledem na náročnost výkonu této služby vybavena potřebnými pomůckami.

Na rozdíl od policisty vykonávajícího administrativní činnost nemá policista vykonávající dozorčí službu možnost pracoviště opustit, aniž by po dobu své nepřítomnosti zajistil náhradu, neboť výkon této činnosti obnáší i příjem oznámení ať už od operačního důstojníka, který takto zprostředkuje oznámení z tísňové linky nebo přímo od občana, ať už telefonicky, písemně, elektronicky či osobně. Zároveň tento policista zajišťuje vysílání hlídek na místo události a sleduje plnění jejich úkolů, případně těmto hlídkám poskytuje potřebnou podporu, ať už koordinací dalších hlídek nebo jiných specializovaných útvarů nebo složek. Tento policista je také zprostředkovatelem mezi veřejností nebo jinými policejními útvary a vedoucím oddělení. K výkonu této činnosti má k dispozici potřebné technické vybavení, samozřejmě je osobní počítač vybavený příslušnými informačními systémy, radiostanice, mobilní telefon, a řadu dalších pomůcek. Nutno si však uvědomit, že výkon tohoto této činnosti je náročný, neboť policista je nucen trávit pracovní čas v relativně omezeném prostoru, za každých

klimatických podmínek, přičemž jen málo policejních služeben je vybaveno například klimatizačním systémem.

Na rozdíl od výkonu spisové služby je tento policista povinen být po dobu služby vybaven služební zbraní. Při výkonu této služby také nelze zaručit, že policista bude mít k dispozici přestávku ve stanovený čas, vše se odvíjí od aktuálních možností a bezpečnostní situace. Těžko si lze představit, že v průběhu přijímání oznámení policista sdělí občanovi, ať na 30 minut odejde, aby se mohl naobědvat, PČR je k dispozici veřejnosti 24 hodin denně, bez ohledu na závažnost věci.

2.7 Běžná agenda a administrativa

Běžný výkon policejní služby je značně zatížen množstvím administrativních úkonů. Každé oznámení musí být standartním způsobem zaevidováno a dále zpracováno, k tomu slouží základní informační systém, kterým je tzv. ETR, tedy Evidence Trestního Řízení. Jedná se o informační systém, kde je evidována policejní agenda. Z pochopitelných důvodů více o systému uvádět není vhodné.

Policie k výkonu své činnosti používá celou řadu dalších informačních systémů, které rovněž není vhodné více specifikovat. Lze však obecně uvést, že některé jsou určeny pro vlastní policejní činnosti, jiné slouží k nejrůznějším evidencím, počínaje evidencí docházky přes evidenci materiálu, či evidenci naplánovaných pracovních směn nebo služebních výcviků.

Každý policista je také povinen se pravidelně seznamovat s aktuálně vydanými interními akty řízení, kterými jsou zejména závazné pokyny policejního prezidenta nebo závazné pokyny krajského ředitele, které jsou opět zveřejňovány v příslušných informačních systémech, a seznámení se s těmito předpisy je evidováno.

Další běžná agenda na základním útvaru je mírně odlišná podle charakteru vykonávané činnosti, základ je však vždy stejný. Jen u některých činností je tato agenda rozšířena, např. dozorcí služba je povinna nad rámec ostatní agendy zajistit a zaevidovat předání a převzetí služby, tzn., že při každém nástupu do výkonu služby je nastupující policista povinen převzít veškerý spisový materiál za uplynulou službu a k němu se vztahující informace od policisty, který službu končí, zároveň je povinen převzít a zkontrolovat

veškeré technické a přístrojové vybavení a zkontrolovat jeho bezvadnost (či naopak zjištěnou závadu) a funkčnost. Mezi tento materiál patří, krom osobních výstrojních součástí veškerá technika, týkající se např. radiostanic, služebních vozidel a jejich výbavy, přístrojů (např. Dräger a defibrilátor, batoh se zdravotnickým vybavením apod.). Policista vykonávající dozorčí službu je také povinen převzít od službu končících policistů služební zbraně a zajistit jejich řádné uložení a také vydat zbraně policistům, kteří do služby právě nastupují.

Veškeré tyto úkony jsou evidovány v příslušných služebních pomůckách, kterými jsou zejména k tomu určené knihy, ať už v listinné či elektronické podobě. Policista, který končí výkon dozorčí služby je povinen informace o uplynulé službě předat vedoucímu oddělení, jeho zástupci nebo pověřenému policistovi v jejich nepřítomnosti.

Všichni policisté v tzv. přímém výkonu služby-tedy zejména policisté vykonávající hlídkovou a obchůzkovou činnost, prvosledovou hlídku či dozorčí službu jsou také povinni se při každém nástupu do služby seznámit s instruktáží na daný den. K tomu opět slouží příslušný informační systém. Zde jsou uvedeny jednotlivé úkoly, určené vedoucím oddělení, který je povinen instruktáž na každý den vyhotovit v elektronické podobě. V tomto systému jsou obsaženy kromě činnosti, kterou bude hlídka vykonávat, také časové údaje o tzv. kontaktních místech, což jsou místa, kde by ve stanovený čas měla hlídka vykonávat svoji činnost. Do tohoto systému má přístup jak policista, tak jeho vedoucí, další nadřízení a operační důstojník, má sem přístup např. i pracovník odboru vnitřní kontroly, který má možnost bez předchozího ohlášení přítomnost policejní hlídky a její činnost ve stanovený čas na stanoveném kontrolovat. Vzhledem k tomu, že není vždy možné, s ohledem na výkon běžné policejní činnosti (tedy řešení aktuálního nápadu trestné činnosti), aby hlídka byla na předem plánovaném místě, je nutné o skutečnosti, že se věnuje jiné služební činnosti vyrozumět operačního důstojníka. Vždy je prioritou výjezd na místo činu, případně zpracování aktuálního případu. Toto plánování je však nezbytné, zejména pro dobu, kdy není na oddělení přítomen jeho vedoucí. Kromě těchto úkolů jsou v systému obsaženy také informace o aktuální bezpečnostní situaci včetně aktuálních úkolů s tím souvisejících.

Časový snímek

Nejlépe lze popsat každodenní činnost policisty obecným popisem jeho běžné činnosti při výkonu služby pořízením tzv. časového snímku.

2.7.1 Časový snímek výkonu služby v běžném režimu

Do služby přichází policista cca 20 – 30 minut předem, tak, aby se připravil pro její výkon, tedy oblečením do služebního stejnokroje a převzetím služební zbraně. Poté se seznámí s aktuálními předpisy a nařízeními týkajícími se výkonu služby – v příslušném informačním systému - a s bezpečnostní situací. V systému Instruktaž se prokazatelně seznámí s aktuálními úkoly, je mu určen další policista do hlídky, se kterým bude službu pro ten den vykonávat a přiděleno služební vozidlo. [43] Poté následuje instruktáž vedoucího oddělení. Všichni službu konající policisté se shromáždí u vedoucího oddělení, který je seznámí s aktuální bezpečnostní situací, předá jim informace o předchozí službě a také určí aktuální úkony. V nepřítomnosti vedoucího, standardně např. přes víkend, instruktáž provádí policista vykonávající dozorčí službu, který v době nepřítomnosti vedoucího odpovídá za chod oddělení. Není však neobvyklé, že provedení instruktáže je potřeba odložit z důvodu nutnosti okamžité reakce na tísňové volání a policisté jsou vysláni téměř okamžitě po příchodu na pracoviště k řešení naléhavé události v terénu.

Hlídková a obchůzková činnost

Policisté vykonávají službu obvykle ve dvoučlenných hlídkách, dle personální situace konkrétního oddělení a dle aktuální bezpečnostní situace a potřeb v daném území, a to formou pěší hlídky nebo s přiděleným služebním vozidlem.

V běžném režimu je tato služba obvykle vykonávána ve 12 ti hodinových směnách, při kterých jsou plánovány 2 přestávky, obvykle 30 ti minutové. V současné době však personální situace, zejména na některých útvarech, výkon obchůzkové služby vůbec nedovoluje, tyto útvary se zaměřují zejména na pokrytí co největšího území pomocí služebních vozidel.

Při výkonu služby policisté zejména zajišťují ochranu veřejného pořádku, chrání život a zdraví občanů, majetek státu, ale i právnických a fyzických osob. Policisté také předcházejí a zabraňují páčání trestných činů a zakročují proti jejich pachatelům, zajišťují provedení úkonů na místě činu, neodkladných a neopakovatelných úkonů, jejich

řádnou dokumentaci a plnění úkolů hlásné služby. Mezi jejich běžnou činnost patří také odhalování a prošetřování přestupků a provádění jednotlivých úkonů v trestním řízení a také pátrání po hledaných či pohřešovaných osobách a věcech.

Další běžnou činností je vyřizování spisové agendy, která s výkonem služby souvisí, jedná se například o doručování písemností, vyřizování žádostí různých institucí, zpracování přestupků či trestního řízení a ostatní obdobné administrativní činnosti. Policisté mají v instruktaži vymezený čas na zpracování administrativy, obvykle 1 hodinu po nástupu do výkonu služby (aby měli dostatek času na seznámení se s aktuální situací) a obvykle cca 2 hodiny před skončením výkonu služby (aby mohli zpracovat denní nápad trestné činnosti nebo jim přidělenou spisovou agendu).

Vždy nelze jednoznačně dodržet naplánovanou činnost, vše je závislé na plnění aktuálních úkolů a některé, zejména administrativní činnosti je nutné odsunout, pokud si to bezpečnostní situace žádá. Vždy je nutné upřednostnit výjezd na místo činu na úkor zpracování administrativy k předešlému případu, a pokud dojde k situaci, že je výjezdů na místo potřeba více v jeden okamžik, je nutné stanovit jejich prioritu. Na prvním místě je vždy záchrana života a zdraví před majetkem.

V tomto ohledu je výkon služby na základním útvaru odlišný od činnosti na jiných útvarech, např. SKPV. I zde jsou situace, které nelze předvídat a je nutný okamžitý výjezd na místo činu, není to však pravidlo a činnost na těchto útvarech lze většinou, na rozdíl od činnosti útvarů základních, předem naplánovat. I tato skutečnost je stresovým faktorem. Není totiž výjimkou, že policisté musí okamžitě zanechat všech činností (včetně přestávek) a okamžitě reagovat na aktuálně vzniklou situaci.

Policisté jsou během služby neustále kontaktní prostřednictvím radiostanic, případně prostřednictvím služebních či osobních mobilních telefonů. Po seznámení se s instruktaží policisté opustí oddělení a vykonávají službu buď podle stanovené instruktaže nebo podle pokynů vedoucího oddělení, operačního důstojníka či dozorčí služby, kteří hlídky vysílají na místo činu. Hlídka na místě případ vyhodnotí a řádně zadokumentuje. Tzn., že v závislosti na charakteru případu provede neodkladné a neopakovatelné úkony, kterými je např. ohledání místa činu, dále provede nezbytné šetření k věci a poté se vrátí na útvar, kde předá informace dozorčí službě a věc příslušným způsobem administrativně zpracuje.

Po ukončení této činnosti hlídka opět opouští útvar a pokračuje ve výkonu služby dle instruktaže.

Zde je na místě zmínit, že mnohdy ani na zadokumentování právě aktuálního případu není k dispozici potřebný časový prostor, pokud je hlídka opětovně vyslána na jiný případ. Nezřídka tak dochází k situacím, kdy hlídka po seznámení se s instruktaží vyjede k oznámenému případu a vzhledem k nepřetržitému nápadu trestné činnosti se vrátí na útvar až v odpoledních hodinách. Zde pak musí administrativně zpracovat veškerou agendu za uplynulou službu.

Tato situace není ojedinělá, zejména na zatížených útvarech, a často vede ke stresu policistů, neboť je pak obtížné v pracovní době zpracovat přidělené spisy z minulosti. Zde je potřeba objasnit, že ačkoliv policisté vykonávající hlídkovou a obchůzkovou činnost a pracují zejména v terénu, mají rovněž přiděleny spisy ke zpracování. Jedná se většinou o případy přestupků, které je nezbytné prošetřit a také o případy, kdy ještě není zcela zřejmé, jak budou právně kvalifikovány, a u kterých musí být nejprve provedena příslušná šetření, patří sem i nejrůznější agenda, týkající se např. doručování písemností či zpracování dotazů jiných orgánů.

Dozorčí služba

Dozorčí služba zpravidla zajišťuje nepřetržité zabezpečování příjmu oznámení a akceschopnost oddělení k plnění úkolů policie s návazností na činnost příslušného operačního střediska policie. Policista vykonávající tuto službu je závislý i na policistech, kteří vykonávají službu v terénu, neboť zodpovídá za řádné zadokumentování a zpracování denního nápadu trestné činnosti, což obnáší značnou administrativní zátěž. Pokud tedy aktuální nápad trestné činnosti neumožňuje návrat hlídky na útvar ke zpracování, bude nejen hlídka, ale i dozorčí služba tuto činnost vykonávat až to bude možné, vždy je však nezbytné takto učinit před ukončením výkonu služby ve stanovený den. Neznamená to však, že policista vykonávající dozorčí službu v takovém případě nevykonává žádnou činnost. Přijímá oznámení od občanů, které zpracovává a pokud to situace dovolí, zpracovává přidělenou spisovou agendu.

2.7.2 Časový snímek v mimořádném režimu

Na tomto místě je představen časový snímek běžného dne policisty vykonávající hlídkovou službu v mimořádném režimu, konkrétně při opatření týkajícího se uzávěry okresů v souvislosti s pandemií Covid – 19 v březnu roku 2021.

Hlídková a obchůzková služba

Policista nastupuje do výkonu služby ve stanovený čas. V tomto režimu nelze nastoupit do výkonu služby dříve, než směna končící noční službu pracoviště opustí, aby byla dodržena epidemiologická opatření, která byla vydána v souvislosti s pandemií, a jejichž cílem je co nejvíce minimalizovat vzájemné kontakty. V tomto konkrétním případě se vychází z předpokladu výkonu služby ve 24 hodinových směnách v době trvání od 07:00 hod. do 07:00 hod. následujícího dne. Nová směna tedy nastupuje na pracoviště nejdříve v 07:00 hod., ne však dříve, než všichni policisté, kteří směnu končí, pracoviště opustí. I tento zdánlivě jednoduchý úkon vyžaduje předchozí důkladné poučení všech policistů a také zajištění vyrozumění nastupující směny o možnosti vstupu na pracoviště.

Zejména v počátcích opatření byla stanovena interní pravidla, která se lišila dle prostorových a přístupových možností jednotlivých útvarů, v praxi to znamená, že pokud má pracoviště dva vchody, je výhodné, aby odcházející směna vždy opouštěla pracoviště jen jedním z nich a druhým vchodem přicházela směna nastupující, aby se vzájemný kontakt osob zcela vyloučil. Uvedené časové údaje nejsou tedy zcela přesné, neboť ne v každé situaci lze pracoviště opustit v přesně stanovený čas. V některých případech je nastupující směna nucena vyčkávat i delší dobu před pracovištěm, než končící směna pracoviště opustí, protože některé situace nesnesou odkladu a potřebné úkony musí být končící směnou dokončeny.

Průběh výkonu služby hlídky obvodního oddělení PČR

Hlídky určené pro Bezpečnostní opatření - příklad instruktáže:

Zdroj: Autor

07:00-08:00 hod.	- příprava na výkon služby, vyzvednutí služební zbraně, seznámení se s instruktáží a aktuálními úkoly
08:00-11:00 hod.	- výkon služby na určeném stanovišti (dle konkrétního rozpisu)
11:00-11:30 hod.	- přestávka
11:30-17:30 hod.	- výkon služby na určeném stanovišti
18:00-18:30 hod.	- přestávka
18:30-20:00 hod.	- zpracování administrativy (vlastních spisů), v případě potřeby pomoc při zpracování nápadu trestné činnosti
20:00-23:30	- výkon služby na určeném stanovišti
20:00-23:30 hod.	- přestávka
00:00-04:30	- výkon služby na určeném stanovišti

04:30-05:00	- přestávka
05:00-06:00	- ukončení činnosti na stanovišti, návrat na útvar, zpracování administrativy
07:00 hod.	- opuštění pracoviště

Z popsaného vyplývá, že většinu pracovního dne tráví policisté na určeném stanovišti. V tomto konkrétním případě byl výkon služby zajištěn ve spolupráci s příslušníky AČR, kteří byli vysláni k výkonu společné služby na jednotlivé základní útvary, neboť vyžadoval nasazení veškerých sil a prostředků. Činnost hlídek PČR tedy musí být časově upravena i s ohledem na střídání směn příslušníků AČR. Policejní hlídky, které jsou určeny k výkonu této činnosti na určených stanovištích, vykonávají v tomto konkrétním případě zejména kontrolní činnost, která spočívá v zamezení mobility občanů a zamezení jejich pohybu mezi jednotlivými okresy. Tyto hlídky se tedy v rámci své činnosti zabývají plněním zejména těchto úkolů, nevykonávají svoji běžnou činnost, okruh jejich pohybu je omezen na konkrétně určená místa. [32,33,34,35,36,37,46]

Hlídky určené pro výkon běžných činností - příklad instruktáže

Zdroj: Autor

07:00-08:00 hod.	- příprava na výkon služby, vyzvednutí služební zbraně, seznámení se s instruktáží a aktuálními úkoly
08:00-11:00 hod. Kontaktní místa (KM):	- výjezd na nápad trestné činnosti - výkon hlídkové služby (stanoveny jsou konkrétní trasy) - dohled nad BESIP

<p>09:00-09:30hod-konkrétní stanoviště</p> <p>10:00-10:30hod-konkrétní stanoviště</p>	<ul style="list-style-type: none"> - konkrétní aktuální úkoly (předvedení osob, pátrání po hledaných či pohřešovaných osobách apod.) - doručování písemností a plnění dalších běžných činností
<p>11:00-11:30 hod.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - přestávka
<p>11:30-17:30 hod.</p> <p>Kontaktní místa (KM):</p> <p>12:30-13:00hod-konkrétní stanoviště</p> <p>15:00-15:30hod-konkrétní stanoviště</p>	<ul style="list-style-type: none"> - výjezd na nápad trestné činnosti - výkon hlídkové služby (stanoveny jsou konkrétní trasy) - dohled nad BESIP - konkrétní aktuální úkoly (předvedení osob, pátrání po hledaných či pohřešovaných osobách apod.) - doručování písemností a plnění dalších běžných činností
<p>18:00-18:30 hod.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - přestávka
<p>18:30-20:00 hod.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zpracování administrativy (vlastních spisů), v případě potřeby pomoc při zpracování nápadu trestné činnosti
<p>20:00-23:30</p> <p>Kontaktní místa (KM):</p> <p>21:00-21:30 hod-konkrétní stanoviště</p>	<ul style="list-style-type: none"> - výjezd na nápad trestné činnosti - výkon hlídkové služby (stanoveny jsou konkrétní trasy) - dohled nad BESIP - konkrétní aktuální úkoly (předvedení osob, pátrání po

22:30-23:00 hod-konkrétní stanoviště	hledaných či pohřešovaných osobách apod.)
20:00-23:30 hod.	- přestávka
00:00-04:30 hod. Kontaktní místa (KM): 01:00-01:30 hod-konkrétní stanoviště 02:30-03:00 hod-konkrétní stanoviště 04:00-04:30 hod-konkrétní stanoviště	- výjezd na nápad trestné činnosti - výkon hlídkové služby (stanoveny jsou konkrétní trasy) - dohled nad BESIP - konkrétní aktuální úkoly (předvedení osob, pátrání po hledaných či pohřešovaných osobách apod.)
04:30-05:00	- přestávka
05:00-06:00	- výjezd na nápad trestné činnosti - zpracování administrativy
07:00 hod.	- opuštění pracoviště

Při plnění úkolů v období mimořádných opatření dochází k rozmělnění sil a prostředků. Jejich značná část je určena k zajištění výkonu výše zmíněného bezpečnostního opatření (v tomto konkrétním případě uzávěra okresu), takže na běžný výkon služby je ponechán pouze nezbytný minimální počet policistů. V praxi to znamená, že činnost, která je běžně rozprostřena mezi alespoň dvě (či více) policejní hlídky, musí nyní zastat hlídka jediná (liší se dle personálních možností jednotlivých útvarů), což nutně znamená daleko větší vytíženost jednotlivých policistů, kteří vykonávají běžný výkon služby. Tento fakt je způsobilý vyvolat nadměrnou zátěž a může vést ke vzniku stresu či nástupu syndromu vyhoření.

Další nezanedbatelnou komplikací je náhlý výpadek některých policistů v případě nutnosti jejich karantény, či dokonce izolace z důvodu onemocnění Covid-19. V tomto případě celkem nemá význam demonstrovat časové údaje, neboť hlídka, která je určena pro výkon běžných činností, tedy výjezdy na místo činu, je po celou dobu výkonu služby zaměstnána přesuny k jednotlivým událostem a jejich dokumentováním. Časové údaje uvedené v příkladu instruktáže jsou pouze ilustrační, v praxi je vše závislé na časové dotaci při zpracování jednotlivých oznámení, takto ideální příklad výkonu služby je pouze teoretický.

Policista, který je v daný den určen k výkonu hlídkové činnosti přichází na pracoviště v 07:00 hod., převlékne se do služebního stejnokroje, vybaví se potřebnými služebními pomůckami, včetně služební zbraně, seznámí se s bezpečnostní situací a aktuálními úkoly a pokud není vyslán na oznámení, vyjíždí do plánované objížďky. V rámci této objížďky je možné plnit i další úkoly, jakými je např. doručování písemností či provádění šerení k přiděleným spisům, pokud je k tomu časový prostor a hlídka není vyslána na oznámený případ.

Pokud je hlídka vyslána na oznámení, vyjede na místo, kde konkrétní situaci vyřeší a v případě, že není oznámen další případ, vrací se na útvar, kde svoji dosavadní činnost stanoveným způsobem zadokumentuje, což standartně obnáší nejméně sepsání úředního záznamu a protokolu o ohledání místa činu, ale může se jednat i o provedení dalších úkonů, zejména pokud jsou spojeny se zajištěním či zadržením pachatele, eskorty k soudům či k lékařským vyšetřením před umístěním osoby do policejní cely, apod. V tomto případě se jedná o úkony časově náročnější, protože např. jen s umístěním osoby do cely je spojena celá řada dalších předepsaných úkonů.

Pokud se jedná „pouze“ o základní administrativní úkony ke každému jednotlivému případu, tedy sepsání úředního záznamu či protokolu o ohledání místa činu, jeden z členů hlídky sepíše úřední záznam a druhý protokol o ohledání místa činu. Podle závažnosti či složitosti konkrétního případu může tato činnost vyžadovat časovou dotaci nejméně 30 min. Poté hlídka tyto dokumenty předá policistovi, který vykonává dozorčí službu, a který na základě informací zde obsažených provede další nezbytné úkony. Hlídka poté opouští služebnu a vyjíždí opět do terénu, ať už na další oznámení, nebo k výkonu běžné hlídkové činnosti.

Tyto činnosti se nijak neliší od činností prováděných v běžné režimu, rozdíl je ovšem v tom, že v mimořádném režimu je touto činností zaměstnána např. jen jediná hlídka (v závislosti na typu a personální situaci konkrétního oddělení), protože ostatní hlídky jsou vyslány k plnění jiných úkolů.

To lze demonstrovat např. na srovnání ze dne 1.3.2020, kdy bylo na konkrétním oddělení evidováno 13 oznámení, k jejichž zpracování byly určeny 2 hlídky obvodního oddělení oproti 21 oznámením ze dne 1.3.2021 na témže oddělení, v tomto případě však k jejich zpracování byla určena pouze jedna hlídka obvodního oddělení. (Zdroj: Autor)

Dozorčí služba

Výkon této činnosti je v mimořádném režimu tohoto konkrétního typu komplikován zejména ve smyslu povinnosti zajistit bezproblémovou výměnu jednotlivých směn policistů. Rovněž je komplikováno předávání informací o průběhu předchozí služby pro následující směnu. Důvod je stejný, je nutno dodržet protiepidemická opatření. Veškeré předávání informací tedy musí probíhat telefonicky. Problematické situace mohou ojediněle vznikat i v případě, že několik minut je pracoviště bez policistů, jde tedy o příjem oznámení právě v ten okamžik. To je však vyřešeno příjmem oznámení na linku tísňového volání 158. Nelze však zajistit, aby nastupující policista vykonávající dozorčí službu byl okamžitě náležitě ustrojen pro výkon služby, tento policista musí vyčkat na svém obvyklém pracovišti v civilním oděvu do doby, než bude vystřídán policistou, který se mezitím vybaví pro výkon služby a zajistí toto pracoviště po dobu, kdy se policista vykonávající dozorčí službu na tuto činnost rovněž náležitě vybaví. Toto pracoviště je specifické tím, že nesmí zůstat neobsazeno.

Zdroj: Autor

07:00-08:00 hod.	- předání spisového materiálu a informací s ním souvisejících vedoucímu oddělení nebo jeho zástupci a seznámení se s instruktáží pro daný den
------------------	---

08:00-12:00 hod.	- přestávka
12:30-17:30 hod.	- výkon dozorčí služby
17:30-18:00 hod.	- přestávka
18:00-23:00 hod.	- výkon dozorčí služby
23:00-23:30 hod.	- přestávka
23:30-04:30 hod.	- výkon dozorčí služby
04:00-04:30 hod.	- přestávka
04:30-06:50 hod.	- příprava k odchodu aktuální směny policistů, tj. převzetí a uložení služebních zbraní, převléknutí do civilního oděvu
07:00 hod.	- shromáždění všech policistů končící směnu, telefonické vyrozumění o opuštění pracoviště dozorčí službě nastupující směny a opuštění pracoviště

Tento postup je nezbytný pouze v krizové situaci pandemického typu, v ostatních krizových situacích, které by nevyžadovaly minimalizaci kontaktů, by tento postup nebyl nutný a výměna služeb by probíhala stejně, jako v běžném režimu.

K výše uvedenému časovému snímku dozorčí služby lze doplnit, že u výkonu této služby nelze časově specifikovat jednotlivé úkony, hlavní úlohou dozorčí služby je příjem oznámení od občanů a jeho reakce na něj. Obecně lze vymežit, že příjem jednoho oznámení trvá cca 30 min a obnáší seznámení se s charakterem konkrétního případu, a

jeho písemným zadokumentováním, tzn. „výslechem“ oznamovatele (pozn. termín výslech není zcela správný, avšak není smyslem této práce zabývat se právními termíny jednotlivých druhů komunikace s oznamovatelem, správnější termín je „podání vysvětlení“, i to je však rozlišeno dle druhu protiprávního jednání a tím i charakteru oznámení), ve složitějších případech však tento úkon může trvat i několik hodin.

Poté je policista vykonávající dozorčí službu povinen věc zadokumentovat v příslušném informačním systému, což u zkušeného policisty trvá cca 15 min., a žádá-li si toho konkrétní oznámení, je potřeba přijmout příslušná opatření (vyslání hlídky na místo, vyhlášení pátrání po osobě vozidle či věci, zajištění finančních prostředků, přivolání specializovaných pracovníků atd.). U případů právně či skutkově složitých následuje také konzultace s vedoucím oddělení či jeho zástupcem nebo příslušným „dosahovým“ důstojníkem.

V podstatě ani tato činnost v období mimořádného režimu nedoznává zásadních změn, s výjimkou povinnosti dodržovat stanovená protiepidemická opatření, která spočívají zejména v nutnosti být vybaven osobními ochrannými pomůckami, tedy zejména ochranou dýchacích cest, což není příliš komfortní vzhledem k tomu, že policista vykonávající dozorčí službu je v neustálém kontaktu s veřejností v uzavřeném prostoru a i přesto, že prostor dozorčí služby je vybaven plastovou hygienickou přepážkou, je povinen tyto pomůcky mít na sobě téměř neustále.

Obvykle je tento policista v přímém kontaktu s veřejností zejména v denní dobu, noční hodiny služby obnášejí zejména reakce na tísňové volání, jinak tento policista využívá noční dobu ke zpracování jemu přidělených spisů, a administrativního zpracování nápadu trestné činnosti za aktuální službu. Není ovšem vzácností, že i v nočních hodinách je nezbytné provádět výslechy nebo obdobné činnosti, které s aktuální službou souvisejí. Vše je závislé na aktuální situaci, jednotlivé činnosti sice lze naplánovat, ovšem zda se plán podaří naplnit není jisté, prioritní je vždy aktuální nápad trestné činnosti. [49]

3 PROFESNÍ ETIKA

3.1 Pojem profesní etika

Profesní etika je soustava vybraných hodnot, norem, principů a povinností, jejichž posláním je přispívat k formování specifického typu chování, rozhodování a jednání žádoucího pro danou profesi.

Systém každé profesní etiky by měl obsahovat:

- 1) Specifikaci systému klíčových morálních hodnot a principů dané hodnot dané profese (axiologický aspekt)
- 2) Objasnění specifického charakteru mravních norem, jimž podléhá uskutečňování výše uvedených morálních hodnot a principů (deontologický aspekt)
- 3) Definování optimálních způsobů internalizace těchto norem (behaviorální aspekt)

Vykonavatel profese si musí osvojit zcela specifické odborné vědomosti, znalosti a dovednosti – kompetence. Jsou stanoveny konkrétní normativní nároky a očekávání spjaté s odbornou přípravou a jsou vytvořeny etické regulativy, jako je profesní etika, etický kodex.

Policejní etika má interdisciplinární charakter, spojuje sociální filosofii, obecnou etiku, filosofii práva, kriminologii, sociologii, psychologii a je v úzkém kontaktu s policejní praxí

3.2 Policie a veřejnost

Policie zastupuje zájem veřejný, kdežto veřejnost je tvořena jednotlivci s rozličnými potřebami, zájmy, cíli a také názory. Tzv. veřejné mínění zachycuje nikoli názory jedinců, ale obecný postojevý trend, tedy odraz sociálního klimatu společnosti v určité době a za určitých podmínek (dané téma). Nelze pominout specificky českou modifikaci vztahu policie-veřejnost. Obecná je neochota Čechů uznávat autoritu jako takovou, a tou by nesporně policie měla být. V českých zemích není uniforma uctívána, vztah občanů k požadavkům kázně a disciplíny, sebeovládání, zdrženlivosti, se projevuje spíše tzv. „švejkováním“

Důvěra veřejnosti k policii je nestálá a je založena na sociálním klimatu, celkové bezpečnostní situaci státu, mediální prezentaci policie, ekonomické situaci občanů, věku občanů (mladší více důvěřují), rychlosti a úspěšnosti objasňování trestné činnosti, sebezprezentaci policie, transparentnosti činnosti PČR. Důvěru pak narušují případy, kdy se příslušníci PČR dopouštějí protizákonného jednání, ale patří sem i arogance, brutalita nebo nekompetentnost.¹⁰ [16]

3.3 Etika pomáhání a etika pomáhajícího

V popředí je etika zásahu, neboť víc ovlivňuje soukromí lidí a více do něho proniká. Pomoc má být kulturně, situačně, pohlavně a hodnotově citlivá. Má být nabízena, nikoli vnucována, má vycházet z posouzení potřeb a dostupných zdrojů lidí a obcí, které se mají podporovat. Má být poskytnuta s co největší účastí veřejnosti, má být zveřejňována a veřejně kontrolována.

S tím je spjata etika pomáhajícího, který má znát vlastní hodnoty, hranice vlastních možností, způsobilosti, pravomoci a sil, rozumět vlastní motivaci, souvislostem pomoci a jejímu smyslu. Nelze pominout, že pomáhající pracuje na konci řetězce, na jehož začátku je politické rozhodnutí a podle tohoto rozhodnutí se bude odvíjet i styl pomoci.¹¹ [1]

Tomu lze rozumět tak, že jestliže v současných podmínkách pandemie existuje politické rozhodnutí o omezení některých svobod obyvatel, např. spočívající v omezení volného pohybu, je na pomáhajících, aby občany vedli k vůli opatření dodržovat. V případě PČR existují zákonem dané nástroje, je ovšem na každém jednotlivém policistovi (potažmo na ideologii konkrétního útvaru, či centrálního pokynu), který z těchto nástrojů použije a jaký vliv bude mít jeho rozhodnutí jak na image konkrétního útvaru v místě působnosti, ale i na ochotě občanů tato opatření dodržovat. V praxi se lépe

¹⁰ Policejní etika, PhDr. Petr Nesvadba, , Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 150-184 s. ISBN 978-80-7380-195-3

¹¹ Bohumila Baštecká, Terénní krizová práce psychosociální intervenční týmy, Praha, Grada 2005. 204-205 s. ISBN 80-247-0708-X

osvědčuje metoda vysvětlování a až při neúspěchu následuje použití represivních nástrojů, kterými může být uložena pokuta, ale i omezení osobní svobody.

3.4 Etický kodex Policie ČR

Etický kodex Policie České republiky byl vydán Rozkazem policejního prezidenta č.1/2005 ze dne 21 ledna 2005. Etický kodex Policie České republiky obsahuje:

- Cíle PČR – chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti, prosazovat zákonnost, chránit práva a svobody osob, preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírat ji, usilovat o trvalou podporu a důvěru veřejnosti
- Základní hodnoty PČR – profesionalita, nestrannost, odpovědnost, ohleduplnost a bezúhonnost.
- Závazky PČR vůči společnosti – prosazovat zákony přiměřenými prostředky, chovat se důvěryhodně a důstojně, jednat se všemi lidmi slušně, korektně a s porozuměním, respektovat jejich důstojnost, uplatňovat rovný přístup ke všem bez rozdílu, respektovat kulturní a hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin, jednat taktně, korektně a vhodně uplatňovat princip volného uvážení, používat donucovacích prostředků v souladu se zákonem, nést odpovědnost za každou osobu, která byla Policií ČR omezena na osobní svobodě, zachovávat mlčenlivost o informacích zjištěných při služební činnosti, zásadně odmítat jakékoliv korupční jednání a zásadně se vyhýbat jakémukoliv jednání, které by mohlo být střetem zájmů.
- Závazky vůči ostatním policistům – usilovat o partnerskou spolupráci, dbát, aby vztahy byly založeny na základě profesní kolegiality, zásady slušného a korektního chování, netolerovat ani nekrýt protiprávní jiných příslušníků PČR a trestnou činnost neprodleně oznámit a stejně tak netolerovat ani jiné jednání, které je v rozporu tímto kodexem.
- Osobní a profesionální přístup – nést osobní odpovědnost za svoji morální úroveň a profesionální výkon, chovat se bezúhonně ve službě i mimo ni a důstojně

reprezentovat Policii České republiky svým jednáním, vystupováním i zevnějškem¹².

Každý příslušník Policie České republiky, který jedná v souladu se zákonem a Etickým kodexem Policie České republiky, si plně zaslouží úctu, respekt a podporu společnosti, jejíž bezpečnost chrání i s nasazením vlastního života. [40]

V zákoně o Policii ČR, je výslovně uvedeno, že „Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami.“¹³ [30] Její činnost je založena především na principu demokraticismu, humanismu, legality, přiměřenosti, subsidiarity, prevence, represe a utajení.¹⁴ [13]

Tyto principy jsou vůči veřejnosti deklarovány logem „Pomáhat a chránit“.

¹² Etický kodex Policie České republiky byl vydán Rozkazem policejního prezidenta (R PP č.1/2005)

¹³ § 2, zák. č. 273/2008 Sb., O Policii ČR

¹⁴ MACEK, P. Pořádková činnost policie. Praha: POLICE HISTORY, 2008. 38 s.ISBN 978-80-86477-45-9

4 KOMUNIKACE A JEDNÁNÍ S LIDMI

4.1 Komunikace

Základním předpokladem pro výkon povolání policisty jsou komunikační dovednosti. Z pohledu psychologie rozlišujeme dva základní typy komunikace:

- běžná komunikační situace

- specifická komunikační situace

4.1.1 Běžná komunikační situace

Běžnou komunikační situací označujeme jednání s lidmi při běžném kontaktu, zahrnuje dovednosti v jednání, které nevyžadují žádné speciální psychologické dovednosti. Jde o situace v běžném životě, při kterém občané vyžadují zejména radu nebo poskytnutí informací, v tomto případě není nutné řešit protiprávní stav. I v těchto běžných situacích je však nutné zachovat ze strany policisty profesionální přístup, jakkoli mohou být některé dotazy občanů nepochopitelné až bizarní, policista nesmí ani v případě takových dotazů podlehnout negativním emocím. Policisté tedy musí být vybaveni potřebnými základními znalostmi a jistým přehledem, aby byli schopni radu či pomoc poskytnout i přesto, že se nejedná o problematiku v gesci policie. Již na této úrovni je nutná určitá dávka empatie a ochoty k řešení problému občana.

4.1.2 Specifická komunikační situace

Specifické komunikační situace nastávají v podstatě při každodenní běžné policejní činnosti. Již při příjmu oznámení, ať už na linku tísňového volání, osobní návštěvou příslušného obvodního oddělení nebo při oznámení občana o protiprávním jednání v terénu, je nezbytná naprostá profesionalita policistů, kteří tuto činnost vykonávají. Komunikace s takovým občanem již vyžaduje krom komunikačních dovedností také využití základních znalostí psychologie. Je potřeba mít na paměti, že jde o jednání s člověkem, kterému byla způsobena nějaká újma (nebo oznamuje újmu způsobenou jinému) a je nutno předpokládat, že takový člověk není momentálně emočně stabilní, je rozrušený, má strach, případně mu byla způsobena i fyzická újma. V těchto případech je

nutné využít veškeré dovednosti jednak k tomu, aby byla způsobená újma na místě minimalizována zejména vstřícným jednáním, uklidněním poškozeného, v případě zdravotní újmy musí být policista schopen poskytnout první pomoc a zajistit neodkladně lékařské ošetření. V těchto situacích je nutné vystupovat klidně, věcně, nespěchat, protože jen tak je možné dosáhnout toho, aby občan byl schopen sdělit veškeré potřebné informace, které jsou podstatné pro úspěšný výsledek policejní práce, tedy dopadení pachatele a dosažení napravení vzniklé újmy. Tyto situace mnohdy bývají velmi náročné, zejména u některých forem trestné činnosti. Kvalita a způsob jednání jednotlivých policistů s občany v emočně vypjatých situacích je přímo úměrná zkušenostem policistů, ale i jejich osobnostním předpokladům. Je zřejmé, že lépe bude náročnou situaci policista zvládat, pokud se obdobnou situací již dříve profesně nebo i osobně setkal, než když se s takovou situací setkává poprvé nebo se jedná o méně zkušeného policistu, který právě dokončil základní policejní přípravu.¹⁵[2]

Zde je nutno zmínit, že většina nových policistů nastupuje k policii s určitou představou, notně podporovanou nejrůznějšími televizními seriály či akčními filmy a již v průběhu základní přípravy zjišťují, že policejní práce neobnáší pouze rychlou jízdu ve služebním vozidle se zapnutými výstražnými světly. Další zakořeněná představa je, že výkon služby na obvodním oddělení je práce méně kvalifikovaná, na rozdíl od výkonu služby u kriminální policie. Obdobně uvažuje i veřejnost.

4.1.3 Neverbální komunikace

Neverbálními projevy se rozumí mimika, gesta, směr a délka pohybu očí, pohyby rukou, poloha těla, ale také tón hlasu, rychlost řeči nebo další tělesné projevy, jako je např. zvýšené pocení způsobené stresem, nevědomé pohyby, pláč apod., které nelze zachytit v písemné projevu nebo zvukovým záznamem. V některých případech se využívá možnosti vylisování osob za současného použití videotechniky, ani zde však nemohou být všechny neverbální projevy zachyceny.

¹⁵ Ludmila Čírtková, Policejní psychologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, 232 s. ISBN 80-86898-73-3

Tyto projevy nepodléhají vědomé kontrole, ale napomáhají odhadnout aktuální psychický stav jedince. Ovšem i zde platí, že jen vnímavý člověk je zaznamenaná. Mezi projevy neverbální komunikace řadíme proxemiku, haptiku, tělesný postoj, gesta, mimiku a pohledy.

Význam neverbální komunikace je značný, neboť tak lze získat informace, které člověk poskytne, aniž by si to uvědomil. Jak již bylo řečeno, jedná se o nevědomé tělesné projevy, které jsou ovlivněny psychikou člověka. Opět však záleží na osobě, která tyto informace přijímá, zda je dostatečně vnímavá a schopná je vyhodnotit.¹⁶ [2]

4.2 Jednání s lidmi

Vzhledem k povaze policejní práce je zřejmé, že jejím základem je jednání s lidmi. A na způsobu jednání je do značné míry závislý i výsledek policejní činnosti. PČR je značnou částí veřejnosti vnímána pouze jako represivní složka a tato „nálepka“ do určité míry ovlivňuje i chování a jednání běžných občanů při komunikaci s PČR. Většina společnosti tedy při kontaktu s policisty jedná s určitým respektem, který však většinou nepramení z respektu k jednotlivému policistovi, tento respekt pramení z autority k PČR jako ke státní instituci, která má k dispozici určité represivní nástroje.

Každý člověk je ve společnosti subjektem i objektem různých vztahů, přičemž lze rozlišit dva základní typy vztahů:

-sociální vztahy

- mezilidské vztahy

4.2.1 Sociální vztahy

Sociální vztahy lze charakterizovat jako vztahy určitých společenských skupin, mimo jiné i skupiny profesní. V tomto konkrétním případě se jedná o vztah mezi policistou a

¹⁶ Ludmila Čírtková, Policejní psychologie, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 238-240 s. ISBN 80-86898-73-3

občanem, zároveň ale také o vztah mezi policistou a jeho zaměstnavatelem. Tyto vztahy jsou neosobní a čistě profesní, zejména v případě vztahu policista-občan. Sociální vztah je zde navázán pro naplnění konkrétního cíle, tedy zjištění maxima informací, pro úspěšné vyřešení případu a tím splnění základního úkolu policie, kterým je ukončení protiprávního jednání pachatele, jeho dopadení a předání dalším orgánům činným v trestním řízení, zejména soudu, či správnímu orgánu, které posléze rozhodnou o sjednání nápravy za způsobenou škodu. Po splnění tohoto základního úkolu policie je tento vztah s občanem ukončen, vzniká pouze pro krátkodobou potřebu řešení vzniklé situace.

4.2.2 Mezilidské vztahy

Mezilidské vztahy jsou zcela odlišné od vztahů sociálních, jsou založeny na emocích. Přesto je nelze od sociálních vztahů oddělit, protože při výkonu policejní činnosti krom vztahů sociálních, tedy profesních, nelze eliminovat pocity policistů např. při příjmu oznámení nebo při objasňování protiprávního jednání. Je vítanou dovedností, pokud policista dokáže odhadnout osobnost člověka, se kterým jedná.

Není vždy jednoduché rozlišit, zda osoba, které přichází v roli oběti, není náhodou spíše pachatelem nebo alespoň osobou, která na některé podněty reaguje přehnaně vnímavě či konflikty vyvolává, ač to tak sama nevnímá. Tato dovednost vyžaduje nejen značnou profesní či životní zkušenost, ale také specifické osobnostní rysy a značnou schopnost empatie na straně policisty. Je např. velmi obtížné rozlišit, zda žena oznamující domácí násilí je skutečnou obětí a naopak zda zdánlivě neškodná domácí potyčka, která je momentálně vzájemná, právě domácím násilím není. (pozn. jedním ze základních znaků domácího násilí je jasné rozdělení rolí). Záleží pak na mnoha faktorech, které přispívají ke správnému vyhodnocení dané věci a patří mezi ně i aktuální psychické rozpoložení policisty, který oznámení přijímá, např. aktuální pracovní vytíženost, tedy více oznámení v současném okamžiku, kdy je policista nucen postupovat podle priorit daných jejich závažností.¹⁷ [2]

¹⁷ Ludmila Čírtková, Policejní psychologie, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, 234,235 s. ISBN 80-86898-73-3

4.3 Komunikačně náročné situace

Policista se častěji než jiné profese setkává se situacemi, které lze označit jako komunikačně náročné. Neexistují univerzální návody k řešení, jejich zvládnutí je podmíněno policistovými schopnostmi porozumět psychologické podstatě takových situací. [14]

4.3.1 Komunikace policista občan

Percepce-úvodní fáze, před samotnou komunikací.

Sociální percepce vychází z kategorizace osob, která jde za hranice pouhého vnímání. Jedinec na základě toho, co na svém partnerovi vnímá (zjev, chování) si dotváří na základě dosavadních zkušeností jeho obraz o vlastní charakteristiky (o jeho úmyslech, povaze, apod.). Realnost této představy je podmíněna osobnostními předpoklady policisty, jeho individuálními zkušenostmi a aktuálně intervenujícími situačními faktory.

Zahájení (iniciace) komunikačního aktu mezi policistou a občanem má v řadě úkonů předem daný, formalizovaný charakter, který je případně upraven právními předpisy (výzva při provádění silniční kontroly výzva před použitím donucovacích prostředků nebo zbraně....). Psychologickým aspektem je, že vymezuje role účastníků komunikace, aktivuje pozornost komunikačního partnera, poskytuje informace o účelu a cíli komunikace, komunikační partneři si o osobě vytvářejí první dojem, vzniká interpersonální vztah.

Vlastní komunikace-vzniká na základě předchozí iniciace, jedná se o zpětnovazební výměnu sdělení mezi účastníky komunikace a utváří se psychologický kontakt

Psychologický kontakt je ovlivněn obsahem sdělení, způsobem sdělení a schopností účastníků sdělované reálně vnímat, přijímat a interpretovat.

4.3.2 Prostředky komunikace

Jedná se o psychologické prostředky ovlivňování interakce policista – občan, Tedy proces záměrného působení policisty na osobnost komunikačního partnera s cílem vyvolat změny v jeho chování, prožívání a postojích tak, aby dosáhl cíle komunikace.

Mezi základní metody ovlivňování patří demonstrování, objasňování, využívání příkladů (exemplifikace) a metody přesvědčování. Přesvědčovat lze předkládáním argumentů, používáním otázek, získáváním kladných odpovědí, používáním apelů, nedirektivním působením.¹⁸

Psychologickou podstatou komunikačně náročných situací je interpersonální konflikt, zdá se však, že policista je v takových situacích „znevýhodněn“ svou profesí, kdy je i z podstaty etického kodexu PČR a samotného zákona o policii povinen chovat se zdvořile a slušně, a to i v situacích, kdy komunikační partner rozhodně takovou snahu nevyvíjí, k veškerým argumentům policisty je hluchý a je přesvědčen o správnosti pouze svého pohledu na věc. Výsledkem je v horším případě komunikační konflikt, po kterém nezřídka následuje stížnost na policistu, v „lepší“ případě ke komunikačnímu konfliktu díky schopnosti se ovládnout ze strany policisty nedochází. Na tomto místě je vhodné se zamyslet, kterou z variant lze hodnotit jako lepší nebo horší. Situace, která byla sice komunikačně zvládnuta totiž s sebou nezbytně nese negativní psychické projevy na straně policisty, který pociťuje bezmoc, rozmrzelost nebo vztek. Navíc je velmi pravděpodobné, že stížnost na policistu stejně bude následovat. Takový ojedinělý prožitek se jistě dá zvládnout bez větších následků, bohužel v posledních letech takové situace ojedinělé nejsou a zejména v období krize jsou četnější a možná i více agresivní. [14]

4.3.3 Komunikace při akcích hromadné povahy

Při akcích hromadné povahy je nutno počítat s tím, že prožívání a chování účastníků je poznamenáno přítomností davových fenoménů jako je deindividuace (odosobnění jedince v davu), citová nákaza, zvýšená sugestibilita, tendence k nápodobě. Komunikace je redukována na hesla, skandování, verbální napadání policistů, nárůst agresivních tendencí a projevů. Komunikaci s davem vede většinou jeden určený (a k tomu vyškolený) policista, jde převážně o jednosměrnou komunikaci ve formě výzev s uplatněním prvků prosazení moci a obvykle předchází vlastnímu zákroku. Smyslem této komunikace je oslovit dav, získat jeho pozornost, konstatovat nežádoucí stav, vyzvat

¹⁸ Komunikačně náročné situace v policejní praxi, Ingrid Matoušková, Joža Spurný, Plzeň 2005. 66-96 s. ISBN-80-86898-37-7

účastníky k ukončení nežádoucího jednání, stanovit podmínky a oznámit další postup policie v případě nerespektování výzvy.¹⁹

4.3.4 Následky komunikačně náročných situací

Závisí na subjektivním prožitku intenzity působení na vědomí policisty, četnosti takových situací, zkušenostech, aktuálním stavu a dalších faktorech v okolí policisty. Kromě obranných mechanismů, které při stresu z takových situací nastupují automaticky, lze ke snížení psychické zátěže použít tyto strategie:

Podělit se s kolegou, rodinným příslušníkem, vyhledat odbornou pomoc, vyrovnat se s následky takové situace sám. [14]

4.3.5 Psychologická pomoc v rámci PČR

O krizi hovoříme, když nastane nerovnováha mezi subjektivním významem problému a možnostmi jeho zvládnutí. Člověk v krizi cítí ohrožení své identity, na které reaguje více či méně vyjádřenou úzkostí. Pokud problém přetrvává, může se jedince zmocnit panika. Intervence znamená, že mezi jedince a jeho krizi vstoupí prostředník, který je s krizí schopen navázat kontakt, vývoj krizové situace zastaví a naopak využije její možný potenciál²⁰ [6]

V rámci PČR fungují interventi vyškoleni v metodách CISM (Critical Incident Stress Management). CISM je proces orientovaný na prevenci, nejde o vlastní léčbu nebo poradenství. Zahrnuje školení, vzdělávání, individuální krizovou intervenci, demobilizaci, debriefing, atd.

Na místě lze poskytnout individuální krizovou intervenci, jejímž účelem je zmírnění podnětů, přijetí krize, opravení hodnocení samotného policisty, vysvětlení zátěže a

¹⁹ Komunikačně náročné situace v policejní praxi, Ingrid Matoušková, Joža Spurný, Plzeň 2005, 135-138 s. ISBN-80-86898-37-7

²⁰ KASTOVÁ, V., Krize a tvořivý přístup k ní, typy životních krizí, jejich dynamika a možnosti krizové intervence. Praha: Portál, 2010, 15 s. ISBN 978-80-7367-800-5

stresové reakce a znovu uvedení do činnosti. Později lze s jednotlivcem pracovat také formou debriefingu nebo defusingu.

V časných fázích krize je však žádoucí udržet účastníky v tzv. režimu automatického pilota, tedy ve stavu, kdy jsou v traumatizující situaci schopni vykonávat potřebné činnosti. Tato situace nastává při katastrofách a neštěstích s velkým množstvím zraněných, jedná se o tzv. demobilizaci.

Z podstaty profese policisty vyplývá zvýšené vystavení náročným traumatizujícím situacím.

Dne 14.11.2002 začala v rámci PČR fungovat anonymní telefonická linka pomoci v krizi, její činnost je upravena rozkazem policejního prezidenta č. 162 z 24.10.2002 a je určena sloužit policistům, hasičům, zaměstnancům PČR a MV a jejich rodinným příslušníkům. Linka funguje v nepřetržitém provozu, který zajišťují vyškolení krizoví intervenenti z řad policistů, hasičů, policejních psychologů a učitelů resortního školství.²¹
[1]

Mezi cíle, které si krizová intervence vytyčuje, patří především stabilizovat klienta, poskytnout mu podporu, bezpečí a zabránit zhoršení krizového stavu a případnému suicidálnímu jednání. Usiluje o mobilizaci klientových psychických a fyzických sil a jeho podporu při hledání východisek z náročné životní situace.²² [23]

4.4 Zvláštnosti policejní profese

Profese policisty je z hlediska náplně práce velmi pestrá. Je ovšem také velmi specifická. I přesto, že se jedná o profesi jedněmi občany respektovanou a druhými naopak opovrhovanou, má svá specifika. Kromě toho, že policisté se setkávají v rámci

²¹ Bohumila Baštecká, Terénní krizová práce psychosociální intervenční týmy, Praha, Grada 2005. 255-257 s. ISBN 80-247-0708-X

²² HOSKOVCOVÁ, S., Psychosociální intervence. Praha: Karolinum, 2009. 85 s. ISBN 978-80-246-1626-1

profese téměř každodenně s negativními projevy života, např. není výjimkou, když za jednu pracovní směnu jeden stejný policista vyjede k několika případům náhlého úmrtí, byť nenásilného, dalším specifikem tohoto povolání je neustálá kontrola veřejnosti. To je zvláště patrné zejména při použití donucovacích prostředků na veřejných místech, apod. policista tedy musí být vždy stoprocentně připraven provést takový úkon zákonem stanoveným způsobem a ze zákonných důvodů. Je nutné mít neustále na paměti, že veřejnost je kdykoli připravena jeho jednání zachytit a ačkoli policista jedná dle všech norem a předpisů, nesmí být kritikou veřejnosti zaskočen. Toto jednání veřejnosti vytváří neustálý tlak na psychiku policisty. Byť kontrola policie veřejnosti je jistě žádoucí, některé další jednání společnosti přípustné není a ač možná není vedeno se zlým úmyslem, na psychice dotčeného policisty může napáchat nezměrné škody. Policie ČR disponuje rozsáhlým kontrolním aparátem a společnost si může být jistá, že žádné pochybení nezůstane nepovšimnuto.

Postavení policisty je specifické v tom, že při výkonu své profese zasahuje do základních práv a svobod občanů. To samo o sobě klade značné nároky na jeho psychiku a policisté jsou tak jednou z profesních skupin ohrožených pracovním stresem.²³[15] Policista je službu často nucen vykonávat v cizím, předem neznámém prostředí, i to představuje zdroj stresu, představme si například situaci, kdy je vyslán v noci do jemu neznámému objektu, kde je předpoklad pohybu nebezpečného pachatele.

Policista si nemůže předem naplánovat svůj pracovní rozvrh, na první místě je řešení nových případů, mnohdy není čas ani na přestávku na jídlo. Všechny tyto faktory jsou způsobily vyvolat psychické, ale i fyzické změny v organismu policisty.

²³ MICHALÍK, D., Psychologie v bezpečnostních sborech:(sborník prací). Praha: Oddělení psychologie OPe MV ČR, 2009. 47 s. ISBN 978-80-7312-060-3

5 PSYCHICKÁ ZÁTĚŽ (STRES)

V životě jedince (soukromém i profesním), nastávají situace, které jsou náročné, obtížné, zátěžové. Na člověka kladou zvýšené nároky, které lze zvládat jen se zvýšeným úsilím. Dochází ke konfliktu mezi vnějšími požadavky a aktuálními vnitřními schopnostmi jedince. Aby se jednalo o stres, tento konflikt musí být jedincem vnímán a prožíván, musí si jej subjektivně uvědomovat. Pokud si jedinec tento konflikt neuvědomuje, o stres se nejedná. Míra vnímání tohoto rozporu je individuální, a to v závislosti na osobnosti jedince, který je zátěžové situaci vystaven a na jeho aktuálním psychickém i fyzickém stavu. Nelze tedy říci, že jedinec, který běžně zátěžovou situaci zvládá bez známek vnímání psychického vypětí, ji takto bude zvládat vždy. Mnohdy postačí prostá únava a rázem i člověk běžně velmi odolný může pocítit známky stresu.²⁴ [2]

Stres je „soubor reakcí organismu na podněty (stresory), které narušují normální funkci organismu. Jedinec je vystaven takovým nárokům (zátěži), o nichž se domnívá, že k jejich zvládnutí nemá dostatečnou adaptační kapacitu. Podstatná je tedy subjektivita emočního a kognitivního zpracování situace, to zda člověk subjektivně prožívá a interpretuje situace či podněty jako zátěžové (stresové). Stresory jsou činitelé, podněty různého charakteru (fyzikální, chemické, psychosociální), které jsou subjektivně prožívány a kognitivně hodnoceny jako zátěžové (stresové).“²⁵ [24]

„Stres vyvolává neurofyzilogickou a biochemickou odezvu organismu. Je chápán především jako následek vlivů působících na člověka během jeho života z jeho okolí.

²⁴ Ludmila Čírtková, Policejní psychologie., Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 125 s. ISBN 80-86898-73-3

²⁵ PhDr. Dana Švingalová, PhD. Stres a "vyhoření" u profesionálů pracujících s lidmi. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2006. 9-12 s. ISBN 80-7372-105-8

Nejvýznamnější představitel biologického pojetí stresu H. Selye stres popisuje jako globální, nespecifickou odpověď organismu na podněty narušující homeostázu²⁶ [17]

Stres jako takový je třeba důsledně odlišovat od zátěže. Zátěž je stav, který jsme schopni zvládnout, a dokonce se jedná o stav, potřebný pro další rozvoj jedince. Zátěž na rozdíl od stresu není zdrojem zdravotních obtíží a na podněty, které zátěž vyvolávají, naše kapacity postačují. Za stresové faktory je možno označit požadavky, na které naše kapacity nepostačují.²⁷ [7]

Podle některých autorů „stres není jako celek škodlivý“. Vše je ale závislé na intenzitě stresorů. Na stresory méně intenzivní je organismus je schopen si zvyknout a tím zvyšovat i svoji odolnost vůči stresu. U stresorů značné intenzity, které se chronicky opakují, může dojít až k poškození organismu, a v extrémních případech až k úmrtí.²⁸ [24]

Pokud je stres přiměřený a máme ho pod kontrolou, je užitečný, stimuluje tělo i mysl a vede k lepšímu výkonu. Pokud je stresu delší dobu málo, vede k tzv. „boreout syndromu“ (syndrom znužení), naopak je-li stres dlouhou dobu intenzivní, hrozí vznik tzv. „burnout syndromu“, tedy syndromu vyhoření. Jak moc a jak dlouho nás budou určité faktory stresovat, záleží na třech faktorech: na délce působení stresorů, na způsobu myšlení stresorům vystaveného jedince a na jeho možnostech a dovednostech stresor zmírnit, nebo odstranit.²⁹ [18]

²⁶ prof. PhDr. Karel Paulík, CSc., Psychologie lidské odolnosti, Praha: Grada, 2010. 45 s. ISBN 978-80-247-2959-6

²⁷ doc. PhDr. Vladimír Kebza, Chování člověka v krizových situacích. Praha 2009. Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 19 s. ISBN 978-80-213-1971-4

²⁸ PhDr. Dana Švingalová, PhD. Stres a "vyhoření" u profesionálů pracujících s lidmi. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2006. 46 s. ISBN 80-7372-105-8

²⁹ Roman Pešek, Ján Praško, Syndrom vyhoření, Jak se prací a pomáháním druhým nezničit: pohledem kognitivně behaviorální terapie, Praha: Pasparta, 2016, 13-14 s. ISBN 978-80-88163-00-8

Stres může negativně ovlivnit kardiovaskulární, gastrointestinální i imunitní systém. Negativní vliv může mít i na genitourinární a svalový systém, má negativní vliv i na naše dýchání. Podle současného pojetí stres působí jako startér či spouštěč skoro každé nemoci.³⁰ [12]

Stresory lze rozdělit na:

Fyzikální - např. ostré světlo, vysoký hluk, nízká či naopak velmi vysoká teplota

Tělesné – např. bolest, únava, vyčerpání

Chemické - toxiny, různé dietní plány, zápachy aj. [3]

Podle jiné autorky lze stresory dělit na:

- Fyzikální - jedy, alkohol, nikotin, bakterie, traumata způsobené úrazem, meteorologické vlivy, vodu, půdu.
- Emocionální -psychologické a sociální příčiny, které mohou vyvolávat stavy úzkosti, strachu, frustrace, či deprivace. Patří sem například časový stresor, sociální stresor, stres z vnitřního nesouhlasu, stres ze zodpovědnosti, či životní událost.³¹ [8]

5.1 Typy zátěžových situací

- **Frustrace**

Situace, při kterých z důvodu vnějších či vnitřních překážek nejsou uspokojovány aktuální potřeby jedince

³⁰ Prof. PhDr. Jaro Křivohlavý, CSc. Sestra a stres, příručka pro duševní pohodu Praha: Grada, 2010. 26 s. ISBN 978-80-247-3149-0, str. 26

³¹ KELNAROVÁ,J., Psychologie a komunikace pro zdravotnické asistenty 4. ročník, Praha: Grada, 2009. 60 s. ISBN 978-80-247-2831-5

- **Deprivace**

Frustrační situace, při kterých jedinec strádá pro absenci vnějších podnětů pro uspokojení svých potřeb

- **Konflikty**

Zátěž vzniká v důsledku střetu různých soupeřících tlaků, ty mohou být vnitřní (střetávají se vnitřní psychické síly) nebo vnější (interpersonální), kdy nastává nutnost volby mezi vnějšími neslučitelnými tlaky

- **Problémy**

Zátěžové situace, jejichž podstatou jsou zvýšené nároky v úkolech, která má jedinec řešit. Od jedince jsou pro splnění úkolu vyžadovány nové, neobvyklé způsoby řešení

- **Stres**

Situace, kdy jsou od jedince vyžadovány obvyklé a osvojené činnosti, za ztížených podmínek. Tedy jejich plnění je ztěžována vnějšími podmínkami³² [2]

5.2 Fungování psychiky v zátěžových situacích

Změny chování v důsledku stresu

- 1) Fáze aktivizace (poplachová reakce)
- 2) Fáze zvládnání (pokusu o zvládnutí)
- 3) Fáze důsledková

³² Ludmila Čírtková, Policejní psychologie, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 126. ISBN 80-86898-73-3

Fáze aktivace

Ve fázi aktivizace dochází k mobilizaci fyzických i psychických možností jedince. Vzdůstá napětí psychiky, které může mít různou podobu, např. vrůstající úzkost či naopak nastupující průbojnost. Objektivní fyziologické děje a subjektivní prožívání jsou závislé na tom, jak jedinec vnímá a hodnotí význam situace. Hodnotí-li situaci jako málo významnou, nedochází k dostatečné mobilizaci pro maximální výkon a naopak přikládá-li situaci značný význam, může míra aktivační reakce jedince přesáhnout jeho limity a pak dochází dezintegrujícím účinkům emocí na výkon. Tato fáze je spojena i s fyzickými projevy, optimálně by mělo v této fázi dojít k očekávané fyzické aktivitě, neboť nedojde-li k ní, může mít energetická mobilizace naprázdno pro jedince škodlivé důsledky.

Fáze zvládnání

Plynulým pokračováním aktivační fáze je fáze zvládnání psychické zátěže. V organismu jedince se tato fáze projevuje pokračováním psychické i fyzické energetizace a možnosti adaptace na stres dosahují maxima. Pokud je situace zvládnuta, nastupuje postupné zklidňování a jedinec se soustředí na podání optimálního výkonu. Psychické i fyzické mechanismy korelují se situací a počáteční konflikt mezi stresovou situací a připraveností na ni je zvládnut. V případě nezvládnutí situace pokračuje vzestup aktivace, jedinec je ochromen silně prožívanými emocemi a postupně ztrácí schopnost jak volní seberegulace, tak využití rozumových schopností jedince.

Fáze důsledková

Důsledková fáze může nastat po fázi aktivizace-tedy v případě, že jedinec je situací traumatizován natolik, že je pro něj nemožné ji zvládnout a tedy selhal, nebo je navázána na fázi zvládnutí zátěže. Součástí této fáze jsou i procesy uzdravování a zotavování, kdy se jedinec postupně vrací do normálního stavu. V případě zvládnuté situace jsou tyto procesy provázeny pocitem radosti či uspokojení z výkonu. Naopak v případě selhání se do prožívání jedince nezvládnutá situace vrací a může se stát příčinou dlouhodobého stresu.

Zátěž nemá jen negativní aspekt. Před zátěžovou situací je každý člověk postaven mnohokrát ve svém životě, někdy i každodenně. V podstatě vždy, když je jedinec

postaven před dosud nepoznanou situací. Každá zátěž má však svoji pozitivní stránku a je součástí procesu učení.³³[2] Velmi výstižně se zde dá použít heslo: „co tě nezabije, to tě posílí“.

Pozitivní účinky zátěže jsou označovány jako **eustres** a **negativní účinky** jsou označovány jako **distres**, který může rozvoj osobnosti jedince ohrozit.

Podstatné pro pozitivní či negativní účinky stresu je do značné míry délka jeho trvání.

Rozlišujeme 4 stupně psychického zatížení jedince:

- 1) běžné nároky-běžné podmínky bez zátěže
- 2) zvýšená zátěž-zvýšené nároky a aktivizace, bez překročení limitů jedince
- 3) hraniční zátěž-mimořádné vypětí všech fyzických i psychických sil
- 4) extrémní zátěž-situace překračuje kritický limit psychiky jedince

5.3 Policejní stres

Situace, kterým jsou vystaveni (nejen) policisté a jsou vnímány jako zátěž spojenou s emocionálním i fyzickým vypětím. Přestože policisté jsou obecně relativně psychicky odolní, v důsledku každodenního kontaktu s negativními projevy společnosti a zejména pak v extrémně vyhocených situacích, kterými může být např. použití střelné zbraně, zadržení nebezpečného pachatele, kontakt se smrtí, byť nenásilnou, trestná činnost na dětech, ale také například vyrozumívání pozůstalých může vzniknout stres.

Stresovou situaci ale může vyvolávat i zdánlivě nevinná činnost, jako je například vyřizování spisové agendy, a to zejména v současné době, kdy policisté v nepříznivé personální situaci zejména na základních útvarech jsou vystavováni nutnosti zpracování značného objemu administrativy.

³³ Ludmila Čírtková, Policejní psychologie, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 128 s. ISBN 80-86898-73-3

Není tedy přímá souvislost (až na výjimky, kdy je situace extrémně otřesná) mezi druhem stresové situace a vznikem stresu. Jde spíše o četnost a délku trvání takových situací. Pro příklad lze uvést, že kontakt se smrtí je jistě vždy do určité míry stresovým faktorem, zejména jde-li o smrt násilnou, či dokonce smrt dítěte, avšak s takovou situací se policista nesetká každodenně, dostane tedy potřebný čas se se situací vyrovnat. Paradoxně tak mnohem méně vyhocené situace, jakými může být např. zadržení „běžného“ pachatele krádeže v obchodě, které policista provádí třeba i několikrát za den, či dokonce i dlouhodobá nadměrná administrativní zátěž může být značným stresorem.³⁴

[2]

5.4 Zvládání stresových situací

1) Obranné mechanismy

- přístup jedince k situaci, která se mu jeví jako těžko řešitelná. Podle druhu osobnosti jedince jsou tyto mechanismy různé. Někteří jedinci se chovají regresivně (věkově nepřiměřené primitivní chování), jiní racionalizují nesprávné chování nebo jej popírají či vytěsňují. Někteří řeší zdánlivě či skutečně neřešitelnou situaci autoagresí.

2) Strategie zvládání stresu

- složitý myšlenkový pochod, ve kterém se jedinec rozhoduje pro řešení a osobnímu postoji k zátěžovým situacím.³⁵[2]

Na základě výše uvedeného lze shrnout, že stresová situace, pokud je správně nasměrována a zpracována, je v zásadě veskrze pozitivní. Jsou aktivovány veškeré mechanismy k záchraně života jedince, který situaci prožívá, a ve svém důsledku mu poskytují cennou zkušenost pro budoucnost. Policista, který poprvé v životě provádí zákrok, jej jistě bude vnímat jako stresový faktor, při opakování obdobné situace si však bude daleko jistější. Jisté nebezpečí zde představuje fakt, že při častém vystavování stresu

³⁴ Ludmila Čírtková, Policejní psychologie, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 129,130 s. ISBN 80-86898-73-3

³⁵ Ludmila Čírtková, Policejní psychologie., Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 135,136 s. ISBN 80-86898-73-3.

může u některých jedinců dojít k tomu, že se adaptují na určitou míru zátěže a při příštím incidentu může dojít k podcenění situace, přičemž následky mohou být fatální.

Nezvládnutá stresová situace může znamenat vznik posttraumatického stresového syndromu (PTSP)

5.5 Posttraumatická stresová porucha (PTSP)

Po prožití vážné traumatické události mohou vzniknout psychické poruchy, resp. poruchy vyvolané stresem. Jednou z nich je posttraumatická stresová porucha (PTSP), která vzniká jako opožděná, ale dlouhotrvající reakce na traumatickou životní událost. Projevuje se nepříjemnými a úpornými příznaky, které významně zasahují do společenského, pracovního i osobního života člověka.³⁶ [24]

Pokud se reakce na traumatickou událost projeví s časovým odstupem, hovoříme o opožděné či protražované reakci. PTSP se může projevit i se značným časovým odstupem od události, kterou byla vyvolána.

Příznaky PTSP:

- silně citově zabarvené, děsivé sny,
- opětovné myšlenky spojené s traumatizující událostí,
- stavy, kdy dochází k opakováním situace-flashback,
- stavy úzkosti, spojené s okolnostmi, které událost připomínají
- shledání s pozůstalými,
- vyhýbání se určitým místům
- otupělost
- vyhýbání se aktivitám, vyvolávajícím vzpomínky
- úbytek zájmu o dříve oblíbené aktivity
- citová oploštělost

³⁶ PhDr. Dana Švingalová, PhD. Stres a "vyhoření" u profesionálů pracujících s lidmi. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2006. 35-38 s. ISBN 80-7372-105-8

- neschopnost předjímat pozitivní možnosti a změny
- prožitky depersonalizace a derealizace
- projevy zvýšené dráždivosti
- somatizace neprožitých a nevyjádřených emocí (bolesti hlavy, svalstva, opakované infekty, aj.)³⁷ [26]

Pro tyto případy je pro členy IZS k dispozici psychoterapeutická pomoc, jakožto soubor psychologický metod a postupů. Speciálně pro potřeby hasičů a policistů je vytvořena anonymní linka v krizi, která klientovi poskytne posttraumatickou péči v souvislosti s plněním služebních úkolů, pomoc při akutních i chronických stavech psychické nouze, psychickou podporu či prevenci nežádoucího jednání způsobeného psychicky obtížně řešitelnou situací.³⁸ [19]

5.6 Syndrom vyhoření u policistů

Kromě zdravotních problémů se může u policisty projevit syndrom vyhoření-burn-out syndrom. K tomu může dojít při jednotvárnosti práce nebo v případě, kdy je policista opakovaně “zklamán“ tím, že byť bylo vynaloženo značné úsilí, dopadený pachatel není odsouzen, ale vede k nim i svým způsobem jednotvárnost výkonu služby, tedy zavedený systém služeb i skladba vykonávaných služebních činností, které se v podstatě nemění.

Byť výkon služby v terénu je jistě rozmanitější než administrativní činnosti, při dlouhodobém výkonu služby na stejném pracovišti, na stále stejném území vede k zautomatizování každodenních činností. Každý policista tedy ví, jak bude pravděpodobně jeho pracovní den vypadat. Dlouhodobé působení na stále stejném pracovišti může být příčinou syndromu vyhoření.

³⁷ VODÁČKOVÁ, D., Krizová intervence. Praha: Portál, s.r.o., 2012, 363-365 s., ISBN 80-7178-696-9

³⁸ RALBOVSKÁ, R. Psychologické aspekty mimořádných událostí. In: ŠÍN, R. a kol. Medicína katastrof. Praha: Galén, 2017, 303 s. ISBN 978-80-749-2295-4

Výkon pomáhajících profesí spojený s řadou obtíží, problémů a zklamání. Služba druhým vyžaduje od těch, kteří ji hodlají poskytovat určité osobnostní dispozice, vzdělání a mnohdy i ochotu přinášet oběti. Tato povolání nelze s úspěchem vykonávat, aniž by přitom nebyly respektovány určité etické zásady. Neméně důležitým předpokladem je ochota pomáhat druhým.³⁹ [4]

Některá povolání mají formulovány základní požadavky na reprezentanty profese v tzv. etickém kodexu. Poměrně náročné požadavky však mohou pro některé představovat nepřiměřenou zátěž, která může vést až k syndromu vyhoření.

Syndrom vyhoření Jankovský [4] charakterizuje jako soubor příznaků, který se projevuje se ztrátou chuti do života, ztrátou elánu, energie a nadšení potřebných při výkonu profese.

Někteří autoři rozlišují mezi vyčerpáním a syndromem vyhoření. Oba jevy jsou si podobně, rozdílná je příčina. Příčinou vyčerpání je jakákoli dlouhotrvající, resp. vleklá zátěž. Syndrom vyhoření je v zásadě důsledkem chronické zátěže spojené s dlouhodobým nasazením pro jiné lidi. Týká se zejména pomáhajících profesí.[4]

U příslušníků Policie ČR je riziko vzniku syndromu vyhoření totožné jako u ostatních pomáhajících profesí. Vzhledem k povaze činností PČR však existují určitá specifika. Nezanedbatelnou příčinou vzniku syndromu vyhoření u policistů je negativní vnímání PČR veřejností, a to zejména „zásluhou“ ne vždy objektivní medializace Policie ČR. Neustále se zvyšující nároky na intenzitu a pracovní nasazení policistů kladou vysoké nároky na fyzické i duševní vypětí policistů. Proto je potřeba se orientovat i na to, jak jsou ve službě spokojeni a jak citově prožívají svoji práci.⁴⁰ [10] Na základě výzkumu, který se zabýval zjišťováním motivačních a demotivačních faktorů poukazuje na

³⁹ JANKOVSKÝ, J. Etika pro pomáhající profese. Triton, 2003. 157 s. ISBN 80-7254-329-6

⁴⁰ KOVÁŘÍK, Z., Problémy vztahu policistů ke službě. Praha: Police History, 2003. 26s. ISBN 80-86477-13-4

skutečnost, že pokud nejsou zaměstnanci dostatečně odměněni za svou práci, razantně klesá jejich motivace pro výkon povolání.⁴¹ [21]

Nejedná se jen o finanční ohodnocení, ale i o absenci jakéhokoliv uznání, pochvaly anebo respektu. Michalík [15] uvádí, že nedostatečné finanční ohodnocení je výrazným faktorem, vedoucím k nespokojenosti a může být příčinou vzniku syndromu vyhoření. “Plat výrazně přispívá k nespokojenosti, ale neovlivňuje spokojenost“.⁴² Dle názoru a profesní zkušenosti autorky je zejména veřejně vyjádřené uznání velmi cenným prostředkem k dosažení pozitivní motivace policistů. Může jím být ústní pochvala vedoucího či jiného nadřízeného služebního funkcionáře, ale i kolegů, případně udělení medaile, ať už za věrnost či splnění mimořádného úkolu. Michalík [15] ale zároveň popisuje, že adekvátní ohodnocení nepřispívá ke stabilní spokojenosti policistů, protože je velmi rychle vnímáno jako běžný standard.

Mezi další rizikové faktory, které jsou způsobily vyvolat syndrom vyhoření, patří například nepřátelské vztahy na pracovišti, nadměrná byrokracie, mobbing, nepřiměřené nároky, které jsou na příslušníky Police ČR kladeny. Podle Ralbovské a Knezovič [11] může mobbing vést k psychickým následkům, jako jsou např. deprese, sebevražedné myšlenky, psychosomatické potíže.⁴³

Projevy syndromu vyhoření jsou:

- tělesné vyčerpání
- emocionální vyčerpání

⁴¹ STOCK, Ch. Syndrom vyhoření a jak jej zvládnout. Praha: Grada, 2010. Poradce pro praxi. 36 s. ISBN 978-80-247-3553-5

⁴² MICHALÍK, D., Psychologie v bezpečnostních sborech:(sborník prací). Praha: Oddělení psychologie OPe MV ČR, 2009. 45 s. ISBN 978-80-7312-060-3

⁴³ KNEZOVIČ, R., RALBOVSKÁ, R. Komunikace pro pomáhající profese. Praha: Evropské vzdělávací centrum, 2009. 60 s. ISBN 978-80-87386-03-3

- duševní vyčerpání.

Existuje vztah mezi naplněním smyslu života a vyhořením. Lidé vykazující vysoké skóre vyhoření (burn-out skóre), mají nízké naplnění smyslu života a naopak.

Významnou roli hraje i délka zaměstnání, zjednodušeně lze říci, že čím déle je člověk na náročném úseku péče o lidi zaměstnán, tím méně mu zpravidla jeho práce poskytuje uspokojení. V negativním smyslu se začne měnit jeho vztah ke klientům i kolegům, dokonce i přátelům nebo životnímu partnerovi.⁴⁴ [4]

Nutno se zmínit i to, že střídání doby služby (zejména noční služby) je samo o sobě značnou zátěží pro lidský organismus, který má dané fyziologické procesy a každé narušení tohoto fyziologického režimu může u některých jedinců, zejména po dlouholetém výkonu služby tímto způsobem, vést až ke zdravotním problémům. Proto by bylo vhodné, aby policista po určité době (kterou nelze pevně stanovit, je individuální), změnil pracoviště nebo způsob výkonu služby.

⁴⁴ Jiří Jankovský, *Etika pro pomáhající profese*, Triton 2003. 157 s. ISBN 80-7254-329-6

6 ČINNOST PČR PŘI VYHLÁŠENÍ KRIZOVÉHO STAVU

Policie ČR je předem daným způsobem organizovaný bezpečnostní sbor. Pro policisty není nijak mimořádné pracovat v mimořádných podmínkách. Stejně jako ostatní složky IZS, policisté pracují v podmínkách zvládnání mimořádných situací v podstatě každodenně. S tím rozdílem, že při pominutí jednorázové situace - tedy jednotlivého výjezdu na místo události - se jejich činnost vrací do standardního režimu.

Kde je tedy rozdíl?

Při vzniku krizové situace (není podstatné, zda byl oficiálně vyhlášen některý z krizových stavů na základě krizového zákona, nebo se jedná o „krizovou situaci“ lokálního charakteru, např. narušení veřejného pořádku typu demonstrace) je každý policista povinen respektovat nařízení nadřízených funkcionářů a akceptovat zásahy do soukromého života, které spočívají například ve změně v naplánovaných služeb, zrušení naplánované dovolené a podobné zásahy do osobního života. Nutno ovšem konstatovat, že každý policista je s touto skutečností srozuměn, pro tyto případy vycvičen a je připraven takto vykonávat svoji činnost do doby, než krizová situace skončí. Výhodou nejen policie, ale pomáhajících profesí obecně, je nesporný fakt, že lidé, kteří se dobrovolně rozhodli toto povolání vykonávat, mají takové osobnostní i morální kvality, že není nutné zdůvodňovat nezbytnost některých opatření, a naopak při předpokladu, že je očekávána určitá krizová situace, policisté aktivně předvídají budoucí možné změny.

Pro způsob výkonu služby v krizovém stavu je podstatné, z jakého důvodu byl tento stav vyhlášen. Z událostí, kterými bylo zasaženo téměř celé území ČR za posledních 20 let lze porovnat dva druhy významných událostí, za kterých byl krizový stav vyhlášen. Prvním z nich byly ničivé povodně v letech 1997 a 2002, které zasáhly významnou část území ČR a druhým je současná pandemie Covid 19. U obou těchto situací lze pozorovat diametrální rozdíly.

6.1 Krizová situace typu přírodní katastrofy

Zásadní rozdíl je v době trvání krizové situace. Povodeň v roce 1997 a 2002 byla ničivá, přímo zasáhla mnoho obyvatel, a i vzhledem k její neočekávanosti a relativní rychlosti mohli obyvatelé ve většině případů jen sledovat zkázu svých obydlí, která museli, často ve spěchu, opustit. Činnost policie tehdy byla směřována na ochranu majetku v zatopených oblastech a zajištění veřejného pořádku, uzavření zatopených oblastí s ohledem na zajištění bezpečnosti osob apod. Obyvatelé byli situací právem zaskočení, avšak až na výjimky nedocházelo k násilnostem či případnému rabování.

Stejně jako u ostatních přírodních pohrom tohoto druhu, akutní fáze krizové situace relativně rychle odezněla, trvala “jen“ několik dní, mnohem delší dobu trvalo, než obyvatelé mohli znovu používat vodou poškozená obydlí. Vzhledem k charakteru situace však panovala atmosféra sounáležitosti a snahy vzájemné pomoci a nebylo nutné řešit závažné formy narušení veřejného pořádku. Podstatou činnosti policie bylo v akutní fázi ochránit životy obyvatelstva jednak včasným varováním a později zprostředkováním či zajištěním evakuace ze zatopených lokalit, po ustálení situace bylo hlavní činností policie zabezpečení veřejného pořádku a ochrana majetku v zatopených oblastech.

6.2 Podmínky pro výkon služby pořádkové policie při povodni

Policisté při povodni byli nuceni vykonávat svoji činnost v improvizovaných podmínkách, některé služebny byly zatopeny a policisté, kteří ve službě trávili veškerý svůj čas, museli být přesunuti pouze se základní spojovací technikou a vozovým parkem do náhradních prostor. Přes nedostatečné zázemí a velmi improvizované prostory k odpočinku, vykonávali všichni policisté svoji práci s veškerým nasazením. Je potřeba konstatovat, že s odstupem téměř dvaceti let by stejná situace v současné době probíhala patrně zcela odlišně a podmínky pro zasahující složky by byly nesrovnatelně lepší. Faktem ale je, že právě tyto události odstartovaly řešení problematiky krizového řízení tak, jak ji chápeme dnes.

Běžná činnost policie tehdy byla zminimalizována a úzce zaměřena na konkrétní cíl, tedy zajištění veřejného pořádku a ochrany bezpečnosti obyvatelstva, zcela byla odsunuta administrativní činnost, všichni policisté byli povoláni k výkonu služby v terénu, bez

ohledu na jejich specializaci. Lze konstatovat, že výkon služby při tomto typu krizové situace je náročný zejména fyzicky.

6.3 Podmínky pro výkon služby pořádkové policie při pandemii

V porovnání s touto situací je aktuální dění v období světové pandemie Covid-19 zcela odlišné. Základní odlišnost je již v samotném charakteru události, tedy ohrožení nebezpečným virem s potenciálem snadného přenosu mezi jednotlivci.

Hlavním úkolem policie v této situaci tak není okamžitá záchrana lidských životů nebo ochrana majetku obyvatelstva či jeho evakuace v pravém slova smyslu. V daleko větší míře však, v souvislosti s vleklým prodlužováním krize, vyvstává potřeba ochrany veřejného pořádku.

Současná krizová situace, vzhledem ke svému průběhu, poskytla další zajímavé srovnání, a to v jejím působení na policisty, ale také na chování obyvatelstva v jednotlivých vlnách jejího průběhu. Dopady na policisty jsou při tomto typu krizové situace spíše v oblasti psychické než fyzické.

6.3.1 Vyhlášení nouzového stavu v ČR 12.3.2020 - 17.5.2020

Dne 12. března 2020 byl usnesením č. 194/2020 Sb. vlády ČR vyhlášen na celém území ČR, na základě zmocnění ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky nouzový stav, při kterém mohou být na základě zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezena některá práva a svobody. Dne 28.4.2020 vláda rozhodla o prodloužení nouzového stavu do 17.5.2020.[27,28,29,39,49]

V počáteční fázi období nouzového stavu v ČR je chování všech obyvatel bez rozdílu zjevně ovlivněno strachem z neznámé hrozby. Společnost je ze dne na den zaskočena, vyděšena, lidé se bojí vycházet z domovů. Policie, stejně jako ostatní složky IZS, však musí fungovat stejně jako za každé jiné situace. Skladba činnosti PČR se nijak výrazně nemění.

6.3.1.1 Změny v organizaci výkonu služby

Zásadní změna:

- okamžitá aktivace všech příslušníků jednotlivých útvarů
- zavedení mimořádných režimových opatření

Základem těchto opatření je rozdělení všech příslušníků do přísně oddělených směn tak, aby nedocházelo k jejich vzájemnému kontaktu. Cílem tohoto opatření je zajistit akceschopnost sboru v případě nákazy na pracovišti a nutnosti umístění příslušníků do karantény. Tento kontakt musí být zcela vyloučen i v soukromí, což vyžaduje disciplínu všech jednotlivců.

Z hlediska organizace této činnosti je nejnáročnější nutnost okamžité reakce vedoucího policisty, který musí v časově velmi omezeném prostoru (toto rozhodnutí bylo vydáno v sobotu, s platností od pondělí) zorganizovat výkon služby na následující období, jehož délku nikdo nemohl předem odhadnout, přesto rozdělení policistů muselo být učiněno s rozmyslem, právě z toho důvodu, že se dalo předpokládat, že tento stav nebude krátkodobý a po dobu jeho trvání nebude možné rozdělení policistů měnit. V praxi to znamená rozdělení policistů na každém útvaru do dvou směn, které jsou početně zhruba stejně obsazeny, zároveň je však nutno zohlednit i osobní vazby mezi jednotlivci tak, aby v případě partnerských či jiných rodinných vztahů byli zařazeni do stejné směny.

Stejně tak musí být rozdělení i vedoucí policisté. Vzhledem k těmto podmínkám, a požadavku na minimalizaci vzájemných kontaktů je ideální vykonávat službu v 24hodinových směnách, po kterých následují 3 dny volna. Tento systém umožňuje lepší rozvrstvení policistů a výhodou je další minimalizace kontaktů, nelze to ale provést na všech útvarech, je to závislé na personální situaci. S tímto rozvržením výkonu služby policisté nemusí souhlasit, je však možné výkon služby tímto způsobem nařídit.

Rozdíl je u výkonu služby policistů vykonávajících spisovou službu a u vedoucích policistů, tito policisté v běžné době vykonávají svoji činnost pravidelně, a to odpracováním 7,5 hod. služeb každý pracovní den v týdnu. Při mimořádném režimu však tento systém služeb nelze dodržet. Tito policisté tedy mohou vykonávat službu tak, aby

bylo dodrženo rozdělení na směny, tedy policista může sloužit v příslušné směně 16 ti hodinovou službu, případně kratší, ale tak, aby byl naplněn fond pracovní doby, např. musí pak vykonat službu o víkendu, ovšem v příslušné směně. Policistům je sice tato možnost dána, ale většinou nevyužívána, je pro ně přijatelnější vykonat delší službu a zajistit si tak volný víkend. Služba vykovávaná 16 hodin ovšem zejména pro tento druh práce není příliš vhodná, je potřeba si uvědomit, že tito policisté tráví většinu doby na pracovišti u počítače, ať už vyslýchají osoby, či jinak administrativně zpracovávají spis. 16 ti hodinová služba je příliš dlouhá pro výkon této činnosti, už jen po 12 hodinách takové práce, která vyžaduje značné soustředění a mentální námahu, se vyskytuje značná únava a efektivita práce se snižuje.

6.3.1.2 Ochranné prostředky, technika

Objektivně je v tomto období značný problém se zajištěním dostatečného množství ochranných prostředků, do té doby nezvyklých (ochrana úst a nosu), který je celosvětový, PČR zajistila maximální možné množství těchto prostředků v té době možné. Tyto prostředky byly distribuovány jednotlivým útvarům relativně rychle, ovšem i PČR byla limitována možnostmi státu, které se týkají množství těchto pomůcek, zejména ochrany dýchacích cest. Proto i policisté byli odkázáni na používání improvizovaných prostředků z vlastních zdrojů, tedy doma vyrobených roušek. (osobní poznámka autorky: bylo velmi zajímavé sledovat muže v řadách PČR, kteří zcela samozřejmě nosili roušky s dětskými či květinovými motivy, vedlejší efekt byl ovšem veskrze pozitivní a prohluboval vzájemné souznění se společností, resp. její slušnou částí). Stejně tak je objektivní nedostatek desinfekčních prostředků.

Stejně jako jsou rozděleni policisté do dvou směn, jsou takto rozdělena i služební vozidla, aby se předešlo kontaminaci, ostatní technika je dostupnými prostředky desinfikována, stejně jako pracoviště, které je, logicky, společné pro obě směny.

6.3.1.3 Protiepidemická opatření PČR ve vztahu k veřejnosti

Vzhledem k nejasnosti a nepřehlednosti situace, což bylo v té době pochopitelné a odůvodnitelné, protože poznatků o způsobu šíření onemocnění nebylo mnoho, byla v rámci PČR byla zavedena opatření ve vztahu k veřejnosti a po dobu počátečního období byl preferován písemný kontakt, většinou elektronickou formou. To se samozřejmě týkalo

pouze oznámení, která by jinak byla přijímána formou osobní návštěvy na PČR, nikoli zpracování běžného nápadu trestné činnosti v terénu. Ani v krizové situaci tohoto typu není možné, aby PČR neplnila základní úkoly k ochraně bezpečnosti, hlídky nadále vyjíždí na místo činu na základě tísňového volání, nadále jsou využívány instituty omezení osobní svobody pachatelů trestných činů, přičemž takové zákroky většinou vyžadují těsný fyzický kontakt (ne vždy je možné před zákrokem použít ochranný oděv) a další úkony s takto omezenými osobami, včetně jejich umístění do policejních cel a jejich následné střežení, a to bez ohledu na možnost infekčnosti těchto osob. Při umístění takových osob do dalších zařízení, tedy věznic nebo psychiatrických léčeb, je vyžadován jejich negativní test na onemocnění Covid-19, vyvstává tak další úkol pro PČR, která je povinna absolvování těchto testů zajistit, včetně převozu osoby na testování. V počátcích pandemie to mnohdy obnáší cestu do určitého zařízení mimo okres (testovací zařízení byla k dispozici pouze ve velkých městech), při nejistotě, zda při převozu osoby k tomuto úkonu hrozí zdravotní riziko pro policisty samotné.

Krátce shrnuto, činnost PČR byla upravena režimovými opatřeními, avšak nikoli zásadně změněna. Ostatně příslušnost k PČR s sebou nese povinnost nebezpečí snášet. Z principu činnosti PČR není možné je přestat vykonávat z důvodu obavy z ohrožení policistů.

6.3.1.4 Postoj veřejnosti z pohledu policisty

V tomto časovém období bylo téměř hmatatelné semknutí celé společnosti, která se zcela samozřejmě pustila do pomoci ostatním, ať už při výrobě roušek či donášením nákupů seniorům či jinak postiženým lidem.

Z psychologického hlediska se jednalo o přirozenou reakci na vzniklou stresovou situaci, a všechny tyto činnosti pomáhaly obyvatelům se s nově nastolenou situací vypořádat a udržet se v relativní psychické pohodě. Zároveň se zdálo, že občanům jsou poskytovány relevantní informace, v médiích byly vysílány reklamní spoty, které měly za cíl edukaci obyvatelstva v této situaci, a společnost se vzájemně podporovala. Dokonce i policii, která je (již ze své podstaty a také v důsledku nezaviněného dědictví z doby normalizace) veřejností nejméně oblíbenou složkou IZS, se v té době dostávalo podpory veřejnosti.

Většina obyvatelstva v tomto období dodržuje veškerá opatření, zejména s dodržováním protiepidemických opatření není v samém počátku krize větší problém. Lokálně, zejména na menších městech lze pozorovat krátkodobě snížený nápad trestné činnosti, k tomu přispívají opatření typu zákazu vycházení a omezená prodejní doba v obchodech. Přispěl k tomu zřejmě i fakt, že některé přímo vyjmenované trestné činy, které jsou za běžné situace v podstatě „bagatelní“, např. prosté krádeže, jsou v době vyhlášeného krizového stavu posuzovány nejpřísnější právní kvalifikací daného skutku. Tato možnost právního systému ČR, která je kodifikována v trestním zákoníku [32], má zejména preventivní význam pro pachatele takových trestných činů. Podstatou je upozornit, že pokud někdo v takové situaci trestný čin spáchá, bude také mnohem přísněji potrestán. Přesto, vzhledem ke skladbě trestné činnosti, je takových skutků v tomto období naprostá většina.

Ke snížení kriminality v tomto období tedy přispívá opatření vlády, které výrazně omezuje volný pohyb osob, ale také počáteční obavy obyvatelstva z nákazy samotné. Přestupky, které se týkají porušování ustanovení krizového zákona, jsou zpočátku opatření řešeny obvykle domluvou, později jsou řešeny buď uložením pokuty na místě, nebo oznámením příslušnému správnímu orgánu. Jedná se zejména o nenošení ochrany úst a nosu nebo porušení zákazu volného pohybu. I vzhledem k náladě ve společnosti ale není těchto případů nepřiměřeně mnoho.

6.3.1.5 Vnímání situace z pohledu policisty

Vnímání krizové situace v jejích počátcích samotnými policisty není nijak dramatické. Už z povahy povolání tohoto typu je nezbytné umět se vypořádat se stresovou situací, která je ostatně, byť v jiné formě, každodenní součástí výkonu služby. Krizovou situací jsou tyto dovednosti pouze umocňovány a lze konstatovat, že zřejmě právě proto, že policisté jsou nuceni se běžně se stresem vyrovnávat, je pro ně jednodušší vypjaté společenské situace zvládat. Vzniklá situace je tak ze strany policistů přijímána s prostým konstatováním faktu, že v tento okamžik je potřeba reagovat. Zkušenostmi, které jsou nabyty v průběhu profesního života, jsou policisté připraveni odhadnout vývoj i možná opatření, jež budou následovat, i přesto, že oficiální informace dosud nejsou vydány, avšak z vývoje situace se dá předpokládat, že krizová situace nastane. Samotná opatření, zejména režimová, pak přijímají věcně a s vědomím jejich nutnosti. Všichni policisté jsou

srozumění s tím, že v případě mimořádné události je nezbytné vykonávat službu s nadstandartním nasazením a s omezením osobních soukromých aktivit a ve změněném režimu služeb.

Taková opatření většinou z praktického pohledu obnášejí minimálně například zrušení plánovaných dovolených a změny v plánu služeb, policista může být povolán i k výkonu služby na jiném území či působišti. Na tyto změny jsou zejména policisté na základních útvarech připraveni reagovat okamžitě, každý policista si je plně vědom, že v případě potřeby může být a bude, okamžitě povolán k výkonu služby a je na takovou možnost připraven.

V této etapě epidemie je na většině útvarů minimum nakažených policistů nebo policistů odeslaných do karantény. Vyhlášený nouzový stav je ukončen 17.5.2020, v rámci PČR přijatá opatření spočívající zejména v rozdělení policistů na dvě směny pokračují do června 2020.

6.3.2 Stav po ukončení 1. nouzového stavu

Po ukončení I. fáze epidemie se služební činnost vrací do normálu, výkon služby probíhá standartním způsobem, i když vzhledem k epidemiologické situaci se dá předpokládat, že situace se může kdykoliv změnit. Policisté opět mohou čerpat dovolenou a výkon služby opět může probíhat v běžném režimu. Avšak i přesto, že se většina služebních činností vrátila do normálního stavu, je nutná připravenost na návrat ke krizovému režimu, který není možné vyloučit.

Přestože společnost vesměs předpokládá, že situace již nebude vyhrocená a vrátí se do normálu, ve složkách IZS obecně, tedy nejen PČR, je nezbytné být připraven na okamžitou změnu situace. Výhodou je pokrok v poznacích o dané hrozbě a úprava postupů pro případ, že situace bude eskalovat. Stejně jako v každé jiné lidské činnosti je v minulosti získaná zkušenost vodítkem pro lepší reakci v budoucnosti. Tento přístup je složitý u společnosti jako celku, byť obyvatelstvo bylo pravidelně informováno o vývoji situace. Bezpečnostní sbor však musí být připraven na rychlou reakci. Nespornou výhodou pro PČR je, že její činnost je řízena centrálním orgánem, tedy Policejním prezidiem, a tudíž je postup PČR jednotný. Postupně jsou upřesňována i epidemiologická

opatření na pracovišti a stanoveny doporučené postupy pro co nejlepší ochranu policistů samotných, jsou upravena pravidla pro odesílání policistů do karantény apod.

6.3.3 Vyhlášení nouzového stavu v ČR 5.10. 2020-14.2.2021

Výkon služby PČR probíhá v podstatě běžným způsobem cca do poloviny září 2020. Poté jsou již jasné signály o zhoršující se situaci, které si opět vyžádají přijetí obdobných režimových opatření jako v jarní vlně.

Usnesením vlády České republiky ze dne 30. září 2020 č. 957 byl opětovně vyhlášen nouzový stav, a to od 5. října 2020, na dobu 30 dnů. Tento nouzový stav a s ním i všechna krizová opatření, byl několikrát prodloužen, a to nejprve do 20. listopadu 2020, poté bylo na mimořádné schůzi Poslanecké sněmovny dne 20. listopadu 2020 rozhodnuto o jeho prodloužení do 12. prosince 2020. Již 10. prosince 2020 však vláda ČR rozhodla usnesením vlády ČR č. 1294, o dalším prodloužení nouzového stavu, a to do 23. prosince. Usnesením vlády České republiky ze dne 23. prosince 2020 č. 1373 byl nouzový stav v ČR prodloužen do 22. ledna 2021. Dne 22. ledna 2021 bylo rozhodnuto o dalším prodloužení nouzového stavu, a to do 14. února 2021.[27,28,29,39,49]

6.3.3.1 Změny v organizaci výkonu služby

Policisté jsou znovu rozděleni na dvě směny a kontakty minimalizovány, tentokrát je situace přehlednější po organizační stránce, neboť i přes letní uvolnění se dalo předpokládat, že situace se opět zhorší a některá opatření, jako např. rozdělení policistů do dvou směn bylo výhodné ponechat pro tento případ, přestože již nebylo nezbytné je striktně dodržovat. Proto opakovanou změnu pocítili zejména policisté, kteří vykonávají službu v pravidelném režimu, tedy 7,5 hod. každý pracovní den. Změna pracovního režimu u těchto policistů však není tak složitá, vše již bylo nastaveno z předchozího období. Projevuje se zde typicky příklad adaptace na situaci, kdy se potvrzuje, že situaci již jednou prožitou lze podruhé zvládat s menšími obtížemi, a to i organizačně.

6.3.3.2 Ochranné prostředky, technika

V této etapě pandemie je znatelná lepší organizace v distribuci ochranných prostředků. Policisté jsou v dostatečné míře vybaveni doporučenými osobními ochrannými pomůckami, zejména prostředky pro ochranu nosu a úst, jsou vybaveni i jednorázovými

ochrannými obleky a rukavicemi. Pravidelně jsou také doplňovány desinfekční prostředky. Pravidelně jsou aktualizovány výklady k jednotlivým opatřením vlády ze strany pracoviště krizového řízení krajských ředitelství policie a jsou vydávány metodické pomůcky k usměrnění činnosti PČR. S těmito předpisy je každý policista pravidelně seznamován v okamžiku, kdy jsou doručeny na základní útvar, a to v příslušném informačním systému.

6.3.3.3 Protiepidemická opatření PČR ve vztahu k veřejnosti

V tomto období pandemie je přístup policie k veřejnosti uvolněnější ve vztahu osobních kontaktů. Na počátku pandemie ani veřejnost nejevila přílišnou ochotu k osobnímu jednání, mnoho občanů přicházelo na policejní služebnu s obavami z nákazy a také policistům byl doporučen náležitý bezpečný odstup. Postupně však byly služebny vybaveny bezpečnostními přepážkami, obyvatelé se na situaci adaptovali a na služebnu přicházejí s podobnou mírou obav, jako když navštíví obchod. Samotní policisté rovněž přistupují k veřejnosti s menšími obavami z kontaktu, poznatky o šíření nákazy jsou konkrétnější, a i díky časté komunikaci s hygieniky lze lépe situaci posoudit. Po každém rizikovém kontaktu policisty s občanem, zejména se jedná o případy, kdy byl proveden služební zákrok, a tedy i těsný fyzický kontakt s pachatelem, je v případě, že je později zjištěno riziko nákazy, kontaktován pracovník hygienické služby, posouzeno riziko kontaktu a konzultováno přijetí potřebných opatření.

V této etapě stoupá počet policistů, kteří jsou buď infikováni, nebo odesláni do karantény.

6.3.3.4 Vnímání situace z pohledu policisty

Výkon služby policie se nijak nemění a přesto, že epidemiologická situace je nepoměrně horší než na počátku krize, policisté již nepřistupují k veřejnosti s takovými obavami z nákazy, protože s vývojem onemocnění byla stanovena jasná pravidla jeho přenosu a tím i pravidla ochrany před ním. Na straně obyvatelstva je však zcela patrná změna nálady, chování zdaleka není tak vstřícné jako na jaře a pocit soudržnosti nenastupuje. O to těžší je úloha policie, která se ocitá v nezáviděníhodném postavení, na rozdíl od HZS a ZZS.

Činnost policie v této etapě se nemění, kromě režimového rozdělení směn je možné čerpat dovolenou a vykonávat v tomto ohledu službu ve víceméně běžných podmínkách. Nijak zvlášť se nemění ani povaha vykonávané činnosti, jediným rozdílem oproti běžnému stavu je skutečnost, že je nutno kontrolovat a případně sankcionovat nedodržování opatření vydaných vládou ČR. V této době také v důsledku nesouhlasného postoje části veřejnosti k těmto opatřením dochází k demonstracím v ulicích velkých měst, kde PČR pochopitelně z titulu své existence zasahuje. Nedá se však říci, že se jedná o mimořádnou či výjimečnou policejní činnost, k demonstracím dochází i v běžném režimu. Naopak lze říci, že v běžném režimu policie zasahuje daleko častěji, zejména na sportovních utkáních než v krizovém stavu. Situaci samozřejmě komplikuje riziko nákazy, avšak výkon činnosti policie tímto faktem nemůže být a není omezena.

6.3.3.5 Postoj veřejnosti

Policie je ze své podstaty prodlouženou rukou exekutivní složky moci, tedy je povinna jménem zákona vymáhat jeho dodržování, mnohdy i za užití represivních prostředků. Díky dlouhé době trvání omezujících opatření, ale také díky jejich bezvýslednosti, dochází u obyvatelstva k frustraci, která se projevuje nesouhlasnými projevy i směrem k policii, která je některými občany vnímána jako nepřítel, protože „stojí na straně vlády“ tím, že vymáhá nově nastolená pravidla – tedy omezení stanovená opatřeními vlády ČR. Takový přístup obyvatelstva je do určité míry pochopitelný, společnost je rozvrácena náladami přiživovanými, ať už oficiálními či neoficiálními, informacemi či dezinformacemi.

Část obyvatelstva je zcela demotivována z pocitu, že ať se dělá cokoli, výsledek to nepřináší, část situaci podceňuje a popírá a část lidí je vystrašená. Existuje ještě jedna část obyvatelstva, a to je část kriminálně orientovaná, kterou pandemická situace vůbec nezajímá a v jejich způsobu života se de facto nic nemění. Oproti předchozímu období nelze říci, že by kriminalita klesala, naopak začíná mírně stoupat a její pachatelé jsou méně ohleduplní. Tato tendence má zřejmou souvislost s krizovou situací, mnoho lidí přišlo o zaměstnání, či má omezený příjem v důsledku omezení činnosti zaměstnavatele, kultura je nedostupná. Lidé častěji nadužívají alkohol či omamné látky, absence volného pohybu a možnosti volné zábavy či sportovního vyžití se projevuje zejména na chování mladých dospělých. Vzhledem k tomu, že veškerý společenský život se přesunul na

sociální sítě, přesouvá se do kyberprostoru i kriminální jednání. Tento fakt není novinkou ani v běžném režimu, avšak tato konkrétní krizová situace riziko kybekriminality zvyšuje z jasných příčin.

6.3.4 Nouzový stav v ČR 14.2.-27.2 2021 a od 27.2.2021-12.4.2021

Tato vlna pandemie je co do organizační stránky chodu policie opět v podstatě stejná. Rozdíl je v tom, že režimová opatření spočívající v doporučení minimalizovat osobní jednání při podání oznámení na policii již nejsou nastavena a jsou také patrné minimální obavy při běžných policejních úkonech ze strany obyvatelstva, obyvatelstvo je na novou formu způsobu života adaptováno, i když ne s nadšením.

Dne 14. února vláda ČR opětovně vyhláší nouzový stav, tentokrát s platností do 27. února 2021, dne 26. února 2021 je vyhlášen další nouzový stav s dobou trvání do 28. března 2021. Na mimořádném zasedání vlády ze dne 26. března bylo na základě předchozího souhlasu Poslanecké sněmovny rozhodnuto o prodloužení nouzového stavu do 11. dubna 2021 včetně. [27,28,29,39,49]

6.3.4.1 Postoj veřejnosti

Část obyvatelstva respektuje vydaná nařízení, byť k nim vyjadřuje nelibost, která je někdy směřována i na policii, resp. zejména ve vypjatých situacích jsou policisté díky vymáhání dodržování nepopulárních opatření nejrůzněji osočováni, stávají se nárazníkem v situaci, kterou nezavinili. Na druhou stranu ale stoupá také množství podnětů od občanů na nedodržování opatření, zejména podněty charakteru: „je tam otevřená restaurace“, sdružují se tam lidé bez roušek“, „někdo nedodržuje karanténu/izolaci“ apod. Policie je povinna tyto podněty prověřovat. Není zcela zřejmé, zda lidé, kteří takové podněty podávají (zhusta se jedná o anonymní oznámení) toto činí z přesvědčení, že je nutné opatření dodržovat, či zda se začíná projevovat nepříznivý dopad společenské situace s negativními projevy chování, tedy chování typu “když nemohu já, tak jiní také ne“.

Obyvatelstvo se také začíná výrazně zaměřovat na práci policie, mnohdy „zkouší“ jak zareaguje. Výjimkou nejsou situace, které jsou poté hojně medializovány, zejména zveřejňované záběry či videonahrávky ze zákroků, při kterých policie ať už státní či městská je nucena použít donucovací prostředky. Veřejností je už jen samotný tento fakt

vnímán velmi negativně, medializované zákroky jsou veřejností neseny velmi nelibě, policie je nepříznivě hodnocena obyvatelstvem jako celek, bez ohledu na to, kdo a kde zákrok provedl a jaký byl skutečný důvod zákroku. Není ani snaha o objektivitu, je zřejmé, že veřejnost vítá každou záminku pro vyjádření nesouhlasu. Obyvatelstvo používá v těchto případech kteréhokoli policistu, který vykonává svoji činnost a se zákrokem nemá nic společného (pouze pro jeho příslušnost k uniformovanému sboru), jako cíl své zloby a špatné nálady, jedná se ale zároveň o jakýsi ventil při dlouhotrvajícím nepříznivém stavu.

6.3.4.2 Vnímání z pohledu policisty

I na tyto reakce musí být policista připraven, ani v běžném režimu nejsou neobvyklé, natož v takto výjimečném stavu. Tyto situace jsou velmi náročné a jen díky značné psychické odolnosti policistů nedochází k vyhroceným situacím. Často při obdobných jednostranných konfliktech ze strany některých občanů dochází k verbálním útokům na osobu policisty s cílem jej vyprovokovat k zákroku, který by posloužil jako záminka k medializaci.

Zde je nutno konstatovat, že média se nechovají vždy zcela korektně a záměrně zveřejňují „zajímavosti“, které svou interpretací nepřispívají k dobré náladě ve společnosti. Je nutné si uvědomit, že média, která jsou buď na místě mimořádné události přítomna, nebo je jim obrazový či jiný materiál poskytnut jsou schopna pro zvýšení svojí popularity i z běžné situace vytvořit obraz katastrofy, pro média není zajímavý „normální stav“, ale „stav nenormální“, stejně je na tom většina společnosti. Špatné zprávy jsou vždy zajímavější než dobré.⁴⁵ [20]

Vysvětlení příslušných institucí a objasnění objektivních důvodů takových zákroků je medializováno málokdy, a pokud ano tak nezajímavě, alespoň již tato zpráva nebývá publikována obrovskými písmeny na prvních stranách tisku či televizních zpráv. Také se policii nikdo za prvotní osočení neomluví, což by mělo být běžnou samozřejmostí civilizované společnosti. Policie je vnímána jako veřejná instituce, která musí snést

⁴⁵ RICHTER, R. Komunikace s obyvatelstvem při krizových situacích, Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. 65-66 s. ISBN978-80-86640-65-5

jakékoli zacházení. Ale policie není neživý organismus, je tvořena lidmi, jejichž hlavní náplní se stalo pomáhat druhým, a to i za cenu nasazení vlastního života či zdraví. Mnohdy však také za cenu toho, že jsou každodenně vystavováni nepříjemným narážkám, urážkám, vulgarismům či dokonce vyhrožování.

V této etapě je již patrná únava policistů, která pramení nejen z délky trvání situace, ale i z postojů veřejnosti k jednotlivým policistům při výkonu služby.

I přesto však:

Příslušník PČR je povinen dbát Etického kodexu Policie ČR, neboť i zde jsou „kladeny značné nároky na morální a osobnostní vlastnosti jednotlivých pracovníků“.⁴⁶ [13]

6.4 Shrnutí výkonu služby v krizovém režimu

Jak již bylo řečeno, činnost policie musí být zachována ve stejném rozsahu, ať už se jedná o běžnou či mimořádnou situaci. Běžná činnost policie sestává, s jistou mírou nadsázky, v podstatě z nepřetržitého sledu mimořádných událostí, alespoň z pohledu obětí trestných činů. Krizová situace celospolečenského rozsahu je tedy pro policistu rozdílná pouze v režimových opatřeních, která ji provázejí.

Základní každodenní policejní činnosti nedoznávají ani v krizové situaci žádné výrazné změny. Může ovšem dojít k přesměrování a omezení těchto běžných činností, ukázkou je například poslední opatření, kterým je tzv. uzávěra okresů. Tato činnost značně omezuje běžnou činnost policejních hlídek tím, že policejní hlídky, které byly běžně využívány ke zpracování nápadu trestné činnosti, jsou v rámci tohoto opatření stabilně dislokovány na předem daná stanoviště, která jsou nyní jejich hlavním služebním působištěm. Zde již je patrný zásah do běžně vykonávaných činností, neboť vzhledem k personálním stavům na základních útvarech pak při tomto rozdělení sil a prostředků zbývá pouze nejnutnější počet policistů, kteří zabezpečují výjezd na nápad trestné

⁴⁶ MACEK, P. Pořádková činnost policie. Praha: POLICE HISTORY, 2008. 74 s. ISBN 978-80-86477-45-9

činnosti a ostatní policisté zabezpečují výkon výše zmíněného bezpečnostního opatření, kterým je právě uzávěra okresů. A tak, ač by se mohlo zdát, že policistů je dostatek, není tomu tak. Hlídky PČR jsou pro výkon mimořádného bezpečnostního opatření posíleny členy AČR, součástí hlídky vždy však musí alespoň jeden policista. Hlídka, která je určena ke zpracování nápadu trestné činnosti pak musí obsáhnout daleko větší objem oznámení, který by se v běžném režimu rozptýlil mezi více hlídek. (viz porovnání časových snímků v příloze, str. 169-176)

6.5 Závěr z komparace různých typů krizových situací

Zejména v krizové situaci typu celosvětové pandemie je značné riziko vyčerpání či vzniku syndromu vyhoření, hlavním negativním hlediskem je délka trvání nepříznivého stavu.

V případě přírodní katastrofy typu povodně lze očekávat, že tato situace bude trvat určitou, časově omezenou a nepříliš dlouhou dobu, nejdéle v řádu maximálně několika týdnů. Po dobu trvání této situace zcela odpadá veškerá odložitelná spisová a administrativní činnost a veškeré síly PČR jsou napřeny na záchranu životů a zdraví obyvatelstva a ochranu jejich majetku. Prvotní fáze je sice psychicky a mnohdy i fyzicky velmi náročná, avšak po odeznění akutní fáze se situace relativně v krátké době vrací do normálu. V následující fázi obnovy je sice ještě nutné vykonávat činnosti nezbytné k ochraně bezpečnosti obyvatel a jejich majetku, ale v podstatě lze běžnou činnost PČR obnovit v přiměřené době a přiměřeném rozsahu.

Na rozdíl od přírodní katastrofy v krizové situaci pandemického typu, tedy dosud nezvyklého, dochází k tomu, že běžná činnost policie je sice zachována, ale je neustále rozšiřována o další činnosti, které znesnadňují výkon činnosti běžné, ať už jejich časovou náročností, či odčerpáváním sil PČR k výkonu těchto nadstavbových činností. Při dlouhodobosti trvání krize navíc nelze odkládat např. spisovou agendu, neboť tím by byla činnost PČR zcela popřena.

V rámci zpracování tématu byla oslovena také psycholožka oddělení psychologických služeb Krajského ředitelství policie ČR, která v podstatě potvrdila výše popsání. Zejména konstatovala, že nebyl u policistů pozorován nárůst poradenství v důsledku této situace.

Tento pohled se však liší v různých krajích. V krajích, které jsou dlouhodobě zatíženy větší fluktuací policistů a personálním podstavem, většinou policisté nevnímají zvýšenou zátěž v souvislosti s krizovou situací, jednoduše proto, že v určitém stresovém režimu, který souvisí s nedostatkem policistů, pracují častěji. Jsou ale oblasti, zejména v okrajových částech ČR, kde je nyní zvýšená zátěž na policistech pozorována a projevuje se i v osobní sféře. Jedná se spíše o frustraci z charakteru činností, které v období krizové situace musely být vykonávány (např. hraniční kontroly), v těchto oblastech také byly zaznamenány i odchody policistů od PČR. U některých z nich dochází k vnitřním konfliktům, vymezuje se rozpor mezi lidskostí na jedné straně a vymáhání zákona všemi zákonnými prostředky na straně druhé, což i u dlouhodobě sloužících policistů vyvolává dlouhodobou neohraničenost. Zatím na toto téma nebyla zpracována žádná studie, takže tento předpoklad nelze doložit relevantními daty. Zajímavým postřehem však je, že policisté (stejně jako celá společnost) se na pandemickou situaci adaptovali a naučili se v ní žít, ovšem až situace pomine, nastane nutnost adaptace na „normální“ život. Tato situace tedy paradoxně může přinést obdobné problémy, jako na začátku pandemie.

7 BEZPEČNOSTNÍ INCIDENTY

7.1 Demonstrace v ČR

7.1.1 Demonstrace fotbalových a hokejových fanoušků proti vládním nařízením spojeným s šířením koronaviru, 18.10.2020, Praha, Staroměstské náměstí

Organizátor - Hnutí občanské nespokojenosti. Jedná se o ohlášenou demonstraci. Podle současných nařízeních se protestu může účastnit nejvýše 500 lidí ve skupinách rozdělených po 20 ti osobách. Skutečnost – 2000 lidí, oddělené skupiny neexistují. Pracovníci Magistrátu hl. m. Prahy vyzvali účastníky k ukončení protestu. Po přerušení shromáždění nastávají konflikty s policií, na policisty jsou vrhány lahve, odpadkové koše i petardy. Policejní těžkooděnci používají slzotvorné prostředky, zásahové výbušky, vodní děla, je nasazena jízdní hlídka, obrněný transportér a situaci hlídá také vrtulník.

Hooligans odpalují dělobuchy a dýmovnice, házejí po policistech kameny. Celkem bylo zraněno 9 lidí, tři z nich utrpěli středně těžká zranění. Některé z policistů museli ošetřit zdravotníci.

Před začátkem akce prováděny kontroly účastníků, nalezena pyrotechnika, boxery, teleskopické obušky i střelná zbraň.

Policisté zadrželi téměř padesát lidí.⁴⁷

Dle názoru odborníků demonstrace zhorší nákazu, „je to pohrdání prací zdravotníků“⁴⁸.

⁴⁷ Zdroj: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/protesty-demonstrace-fotbal-hokej-praha-staromestske-namesti.A201018_095552_domaci_brzy

⁴⁸ R. Prymula, zdroj: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/protesty-demonstrace-fotbal-hokej-praha-staromestske-namesti.A201018_095552_domaci_brzy

Ministr vnitra se postavil za zákrok policie, a i podle většinového mínění veřejnosti byl zákrok oprávněný.

Podobnou demonstraci zažilo i Slovensko o den dříve, když se kvůli koronavirovým opatřením sešlo několik stovek fotbalových fanoušků a příznivců krajní pravice před úřadem slovenské vlády v Bratislavě. Policisté proti radikálům, kteří na ně házeli kameny a láhve, použili slzný plyn a vodní dělo, informoval deník SME. Podle deníku se ve slovenské metropoli sešlo přibližně 400 až 500 lidí. [50,51]

7.1.2 Demonstrace hnutí Manifestace za svobodu a pravdu, 28.10.2020, Praha, Náměstí Republiky

Odpůrci vládních opatření proti šíření koronaviru, 100 lidí u pódia (povolené maximum) v okolí jsou další protestující. Na místo dorazili i úředníci magistrátu. Demonstrující lidé „byli sprostí, nadávali. „Já mít takovýho syna, tak ho zabiju, kryple!“ řval na policistu jeden z demonstrujících a do policisty z antikonfliktního týmu šťouchal metr a půl dlouhou tyčí s vlajkou. Řada lidí na místě neměla roušky.

Pořadatelé asi po hodině vyzvali lidi, kteří zůstali za policisty, aby se na ně netlačili a odstoupili od nich. „Jinak nám to okamžitě zruší,“ řekl svolavatel akce David Tesař. Vyzval přítomné i k dodržování dalších opatření, například k nasazení roušek a dodržování rozestupů od lidí, kteří nepatří do stejné domácnosti. „

„Protest na náměstí Republiky uspořádali pořadatelé podle vyjádření na Facebooku proto, že vládní opatření proti epidemii covidu-19 podle nich nefungují, zato likvidují životy a devastují stát. Stát podle nich lidi šikanuje a straší.“

Krátce před začátkem byly použity donucovací prostředky ze strany zasahujících policistů proti muži, který kladl odpor. Zásah vyvolal značnou pozornost. Lidé během něj pískali. Na členy antikonfliktního týmu křičeli „Běžte pryč“ na některé členy z antikonfliktního týmu. Skupina několik mužů je nařkla z toho, že chce vyvolat konflikt.

Část demonstrantů se po oficiálním konci akce střetla s policií.

Tolik komentář jednoho z deníků ke shromáždění, který byl vybrán zejména pro demonstraci chování veřejnosti při podobných akcích. Policista však přesto nesmí

podlehnout emocím a se vši důstojností a autoritou mu svěřenou státem, musí chránit zájmy společnosti.⁴⁹[52]

7.1.3 Demonstrace proti vládním protiepidemickým opatřením Praha, 17.11.2020

Stovky lidí (podle některých odhadů přes tisíc) protestovaly při pochodu Prahou proti vládním protiepidemickým opatřením, podle některých odhadů jich bylo přes tisíc. Mnoho z nich nemělo roušky. Akci pořádalo hnutí Jedno společné české srdce za svobodu. Zaznělo několik proslovů. „Máme ve státním znaku lva, ne ovci, tak se podle toho chovejme,“ vyzval například jeden z řečníků. Lidé zpívali také píseň „Ach synku, synku“.

Akci monitorovalo několik desítek policistů a členové antikonfliktního týmu protest se obešel bez fyzických konfliktů a nebylo tak nutné zasahovat.⁵⁰ [53]

7.1.4 Demonstrace proti koronavirovým opatřením Praha, 31.1.2021

Na pražském Václavském náměstí demonstrovaly v neděli odpoledne stovky lidí proti vládním opatřením proti šíření koronaviru. Protest trval zhruba dvě a půl hodiny, policie nemusela řešit zásadnější problémy ani nikoho nezadržela. Účastníci, většinou bez roušek, měli české vlajky. Drželi transparenty s nápisy, že nejsou děti, že je vláda omezuje ve sportovních aktivitách a že chtějí konec vládní šikany. Vyjadřovali se také proti očkování. Na demonstraci rovněž mohli podepisovat petici za rezignaci vlády. Policie řešila zejména případy lidí s nenasazenými rouškami.⁵¹ [54]

⁴⁹ Zdroj: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/lide-budou-v-praze-protestovat-proti-vladnim-opatrenim-koronavirus-28-rijen.A201028_081505_domaci_lre

⁵⁰ Zdroj: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/na-vaclavskem-namesti-protestuji-stovky-lidi-proti-vlade-koronavirus-17-listopad.A201117_163324_domaci_lre

⁵¹ Zdroj: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vaclavske-namesti-praha-demonstrace-proti-vladnim-opatrenim-koronavirus_2101311646_aur

7.2 Demonstrace ve světě

7.2.1 Demonstrace v Německu, 20.3.2020 město Kassel

Město zažilo střety mezi policií a demonstranty. S cílem vyslovit nesouhlas proti koronavirovým opatřením tam vyšlo do ulic přibližně 10 tisíc lidí. Někteří z nich útočili na policisty a prali se s účastníky protidemonstrace, informuje agentura DPA. Policie proti agresivním demonstrantům použila obušky a slzný plyn.

7.2.2 Demonstrace proti koronavirovým opatřením 20.3.2020, Německo, Berlín

Německá policie byla v pohotovosti kvůli možným násilnostem v Berlíně, zde se nakonec sešlo jen kolem 500 demonstrantů. Další asi tisícovka lidí se zúčastnila protestu proti krajní pravici.

7.2.3 Demonstrace v Londýně

Této demonstrace se účastnilo cca 10 000 lidí, v davu se objevovaly transparenty s hesly jako „Přestaňte ničit životy našich dětí“ nebo „Falešná pandemie“. Kvůli riziku šíření nákazy jsou v Anglii protestní shromáždění zakázána, vláda ale čelí silicímú tlaku, aby pro demonstrace platila výjimka.

7.2.4 Demonstrace v Rumunsku

Více než tisíc odpůrců očkování se účastnilo demonstrace v rumunské Bukurešti, další protesty se konaly ve městech Kluž, Brašov, Konstanca, Galac a Temešvár. V průběhu těchto akcí vidět i náboženské symboly-mnoho věřících je nespokojeno se zákazem konání bohoslužeb.

7.2.5 Demonstrace ve Finsku, Rakousku, Švýcarsku, Chorvatsku

Demonstrace ve Finsku

Demonstrace probíhala v Helsinkách a účastnilo se jí asi 400 lidí. Jednalo se o povolenou protestní akci, jejíž účastníci ale nedodržovali předepsané rozestupy.

Demonstrace v Rakousku

Ve Vídni se sešlo asi 1000 lidí na protestu proti vládním opatřením. Policie zadržela 11 lidí.

Demonstrace ve Švýcarsku

Ve městě Liestal prošel tichý pochod asi 5000 lidí, kteří vyjadřovali odpor proti očkování proti covidu-19.

Demonstrace v Chorvatsku

V chorvatských městech Záhřeb, Osijek, Dubrovnik, Split a Šibenik vyšly do ulic tisíce lidí. Lidé zde protestovali proti povinnému nošení roušek, které označují za „tyranii“.⁵² [55]

7.3 Vyhodnocení

Z popsaných incidentů je zřejmé že policie různých států postupovala v obdobné situaci stejně. Cílem je udržet bezpečnost ve společnosti, potlačit násilné projevy radikálů, které mohou v krajních případech vést až k ovládnutí davu a jeho zfanatizování a eskalaci konfliktu.

Policie v těchto případech obvykle nasazuje takzvanou „Pořádkovou jednotku“, která je postavena na každém územním odboru a právě pro případ nasazení při incidentech s hromadným narušením veřejného pořádku je pravidelně cvičena.

Tato cvičení probíhají na okresní, ale i krajské úrovni, neboť při těchto akcích obvykle nepostačí nasazení pouze jednoho družstva pořádkové jednotky, je potřeba

⁵² Zdroj: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/nasilne-strety-s-policii-tisice-lidi-v-nemecku-protestovaly-proti-opatrenim-147852>

koordinovat jednotlivá okresní družstva v krajských celcích. Členy těchto jednotek jsou policisté zařazení ve službě pořádkové policie, tedy policisté, kteří běžně pracují na základních útvarech.

Součástí těchto jednotek při nutnosti nasazení jejich většího počtu bývají na místě také policisté, kteří jsou členy tzv. „antikonfliktních týmů“ (AKT), jedná se o policisty, kteří na akci zasahují v civilním oděvu, s označením AKT a jejich úkolem je stabilizovat situaci na místě a snížit tak nutnost provedení služebního zákroku. Pokud je však situace eskalována a intervence policistů AKT již není účelná, zákrok je proveden. V tomto případě se jedná o tzv. „zákrok pod jednotným velením“. Na tomto místě je nutno konstatovat, že cílem policie primárně není provedení zákroku s použitím donucovacích prostředků a omezením osobní svobody některých osob, pokud na shromáždění či demonstraci nedochází k násilným aktům nebo nenastanou jiné nežádoucí okolnosti, policie pouze dohlíží nad poklidným průběhem akce, některé situace však, v zájmu ochrany veřejného pořádku a ochrany bezpečnosti osob i majetku nelze řešit jinak a k zákroku musí být přistoupeno.

Namátkou vybrané incidenty svědčí o situaci ve společnosti, která je unavena délkou trvání krize a snáze je manipulovatelná několika jednotlivci, kteří jménem určité skupiny obyvatelstva tyto nepokoje iniciují.

Z pohledu policisty je zákrok při hromadném narušení veřejného pořádku vždy do určité míry psychicky náročný, policisté jsou k zákroku vybaveni (ochranným oděvem, balistickou ochranou i přilbou atd.), jsou také pro zákrok patřičně vycvičeni a nespornou výhodou je, že postupují pod jednotným velením, přesto však tyto situace nejsou nikdy jednoduché, neboť sílu davu nelze předem odhadnout a jeho chování předvídat. Ukázkou byly např. nepokoje při konání Mezinárodního měnového fondu v Praze v roce 2000.

7.4 Zákroky proti porušování opatření dodržování používání prostředků k ochraně nosu a úst

7.4.1 Zákrok proti podezřelému ze spáchání přestupku, České Budějovice, náměstí, 13.3.2021

Zákrok byl veden proti muži, který si i přes opakovanou výzvu odmítl nasadit roušku. Podle článku na portálu Novinky. cz, policisté muže „zpacifikovali a asi dvě minuty ho drželi povaleného na zemi“. Muž před zákrokem s policisty diskutoval. Na místě incidentu byla i žena, která si rovněž odmítla nasadit roušku, proti které zakročeno nebylo.

Jak uvedla tisková mluvčí PČR, byly zadrženy dvě osoby, které porušily vládní nařízení a navíc neuposlechly výzvu policistů, případy budou řešeny ve správním řízení. Mladík dle vyjádření tiskové mluvčí PČR několikrát neuposlechl opakovanou výzvu.⁵³
[56]

7.4.2 Zákrok proti podezřelé ze spáchání přestupku, Ostrava, 2.3.2021

Dne 2. 3.2021 strážníci MP Ostrava poblíž restaurace kontrolovali ženu, která neměla na veřejně přístupném místě nasazenu ochrannou roušku. Zároveň na místě veřejnosti přístupném konzumovala alkoholické nápoje. Žena odmítala se strážníky spolupracovat, odmítla prokázat svou totožnost a neuposlechla opakovaně zákonné výzvy k setrvání na místě do doby příjezdu policejní hlídky, která byla přivolána k provedení ztotožnění osoby. Žena měla u sebe malé dítě, proto se (dle vyjádření policejního mluvčího) strážníci snažili situaci neeskalovat, jednat asertivně a předejít tak možné traumatizaci dítěte. Přivolaná hlídka PČR poté provedla samotný zákrok a zajištění ženy.

Průběh zákroku, stejně jako postup strážníků byl předmětem šetření vnitřní kontrola Městské policie Ostrava, který konstatoval, že postup strážníků vůči ženě byl proveden

⁵³ <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/policiste-zaklekli-mladika-bez-rouscky-v-ceskych-budejovicich-40353925>

zcela v souladu s právními předpisy, neboť každý občan je povinen respektovat výzvy strážníka a každý občan je povinen strpět nezbytné úkony spojené s projednáváním nebo dokumentací jeho protiprávního jednání, a to i v případě, že si ho není vědom nebo s ním nesouhlasí.

Událostí se zabýval i odbor vnitřní kontroly Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje, který konstatoval, že samotné použití donucovacích prostředků policisty obvodního oddělení Ostrava-Poruba 2 bylo vyhodnoceno jako oprávněné. Policisté mají obecně zákonnou povinnost konat, tedy sdělit osobě, proti které zakročují jaká má práva, ale i povinnosti, jako je například uposlechnutí výzev úřední osoby.

I policisté, kteří byli na místo vysláni, několikrát ženu vyzvali k prokázání totožnosti, což odmítala, chovala se nevhodně, byla vulgární a agresivní. Proto byla ze strany zakročujících policistů poučena, že bude předvedena na obvodní oddělení k prokázání totožnosti. Protože žena kladla aktivní odpor, byla na místě zajištěna a eskortována na policejní služebnu. Po zjištění totožnosti byla propuštěna. Její jednání bylo kvalifikována jako přestupek proti veřejnému pořádku, a také přestupek v souvislosti s porušením mimořádného opatření ministerstva zdravotnictví.⁵⁴ [57]

7.4.3 Zákrok proti podezřelému ze spáchání přestupku, Beroun, 2.3.2021

Strážníci Městské policie v Berouně dne 22.2.2021 zakročili proti mladíkovi, který si odmítl nasadit roušku na veřejně přístupném prostoru. Mladík byl strážníky vyzván, aby si nasadil roušku, a poté, co odmítl tuto výzvu uposlechnout, byl, dle tvrzení v médiích povalen na zem. Rovněž je zde však uvedeno, že „není jasné, co incidentu předcházelo“. Případ byl šetřen PČR, která obdržela podnět k prošetření věci.⁵⁵ [58]

⁵⁴ <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/zakrok-strazniku-vuci-zene-bez-rouscky-v-ostrave-byl-v-poradku-zjistila-kontrola-40353337>

⁵⁵ <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/chlapec-v-beroune-nemel-rousku-a-neuposlechl-vyzvu-straznici-ho-zpacifikovali-40352364>

7.5 Analýza zákroků

Ve všech uvedených případech došlo k porušení opatření vydaných vládou ČR, ale i jiných zákonů, např. § 5, odst. 1), písm. a) zák. č. 251/2016, O některých přestupcích. Policie České republiky tak byla nejen oprávněna, ale i povinna v těchto případech zakročit. K tomu je zmocněna například § 10, zákona č. 273/2008 Sb., o Policii české republiky, který stanoví v odstavci 1) že:

„V případě ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, jehož odstranění spadá do úkolů policie, je policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době povinen provést úkon v rámci své pravomoci (dále jen „úkon“) nebo přijmout jiné opatření, aby ohrožení nebo porušení odstranil.“⁵⁶

Zároveň je však policista dle § 11 zák. č. 273/2008, o Policii České republiky povinen:

a) dbát, aby žádné osobě v důsledku jejich postupu nevznikla bezdůvodná újma,

b) dbát, aby jejich rozhodnutím neprovedl úkon nevznikla osobám, jejichž bezpečnost je ohrožena, bezdůvodná újma,

c) postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osob, vůči nimž směřuje úkon, nebo osob nezúčastněných nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem.⁵⁷

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky také policisty zmocňuje ke zjišťování totožnosti osob a jejich předvedení při neposkytnutí součinnosti těchto osob (§ 63), zajištění osoby (§26), použití donucovacích prostředků (52) či zbraně (§56), zákrok pod jednotným velením (§59). Tento zákon zároveň vymezuje podmínky pro použití těchto institutů. [30]

⁵⁶ §10 odst. 1, Zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

⁵⁷ §11 odst. 1, Zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

V případech shora uvedených nelze provést objektivní podrobnou analýzu, protože spisový materiál není veřejně dostupný. U některých z incidentů bylo však v i médiích uvedeno, že zákrok byl vvhodnocen jako oprávněný a přiměřený. Tedy veškeré postupy policie byly správně policisty uplatněny a provedeným šetřením shledány jako zcela legitimní.

7.6 Shrnutí

Zde byly uvedeny jen některé bezpečnostní incidenty, které se odehrály v poměrně krátkém období od října 2020 do března 2021. Krátce lze shrnout, že je pochopitelné rozhořčení společnosti, která se již rok potýká s pandemickou krizovou situací, méně pochopitelné však je její jednání. Tyto akce byly pořádány v situaci z epidemiologického hlediska velmi kritické, v době, kdy zdravotnický systém byl přetížen a zdravotníci pracovali doslova z posledních sil na záchraně každého lidského života.

Z tohoto pohledu se zdá jednání části společnosti nejen sobecké, ale také nebezpečné, při těchto akcích tito lidé ohrožovali šířením onemocnění nejen sebe navzájem, ale i zakročující složky IZS. Někteří z představitelů státu se vyjádřili celkem přiléhavě, že se jedná o „plivnutí do tváře zdravotníkům, kteří podávají nadlidské výkony“. To je však otázka spíše sociologická a politologická, neboť nespokojenost společnosti vyvolalo více faktorů než jen pandemie samotná. Přes různé přístupy jednotlivých států k řešení situace je patrné, že pocity obyvatelstva ve všech státech jsou obdobné. A stejně obdobný je i přístup policie k jejich řešení.

Z hlediska policie lze jen dodat, že každá taková akce vede ke zvyšování psychického tlaku na policisty, a to nejen na ty, kteří se akce přímo účastní. Vede to totiž i k tomu, že dochází k odčerpání sil, které by jinak mohly být použity k výkonu běžné činnosti, které rozhodně není méně. Nadto se tyto akce odehrávaly v době, kdy i v řadách policie dochází k nárůstu onemocnění, tudíž je potřeba řešit zajištění její akceschopnosti nahrazováním těch policistů, kteří nemohou z důvodu nemoci či karantény službu vykonávat, povoláváním do služby policistů, kteří na tu dobu neměli službu plánovanu.

8 SWOT ANALÝZA

Metoda SWOT analýzy vznikla v 60. a 70. letech dvacátého století na Stanfordské univerzitě, kde ji v rámci výzkumného projektu vytvořil Albert Humphrey. Jedná se o nejčastěji využívanou analytickou metodu.

8.1 Pojem SWOT analýza

SWOT analýza ve vnitřním prostředí identifikuje a hodnotí silné a slabé stránky organizace, tedy zda zdroje a možnosti organizace odpovídají působení vnějšího prostředí na organizaci. Zjednodušeně zjišťuje, kde jsou silné a slabé stránky organizace a také možnosti zlepšení. SWOT analýza ve vnějším prostředí identifikuje a hodnotí příležitosti a hrozby pro organizaci, tedy vnější faktory, které sama organizace nemůže ovlivnit, ale lze je využít i v její prospěch.⁵⁸

Zkratka SWOT je akronym, který se skládá z počátečních písmen anglických názvů:

Strengths – silné stránky

Weaknesses – slabé stránky

Opportunities – příležitosti

Threats – hrozby

„Nejčastěji se metoda používá při strategickém plánování, ale je použitelná i při SWOT analýze projektu, investice či jakéhokoliv záměru.“ Podstatou SWOT analýzy je určit silné (Strengths) a slabé (Weaknesses) stránky organizace a dále také její příležitosti

⁵⁸ Miroslav Špaček, Karel Červený, Kreativní metody v inovacích, Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2020 ISBN 978-80-245-2322-4

(Opportunities) a hrozby (Threats). „SWOT analýza je většinou výsledkem kolektivního procesu, ale může ji provést i jednatel. Může být provedena rychlým brainstormingovým způsobem, může však být také výsledkem dlouhodobé analytické práce.“⁵⁹ [25]

Tato konkrétní analýza byla vytvořena pro fungování PČR, zejména základních útvarů, při vyhlášení krizového stavu.

Tabulka SWOT analýza Zdroj: autor

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> -Organizačně a stabilně fungující PČR -Možnost využití dalších služeb PČR -Významná opora v legislativě -Využití operačních a informačních systémů -Existence pracoviště krizového řízení -Existence psychologického pracoviště -Centrální řízení a jednotný postup -Členství PČR v příslušných krizových štábech -Sociální jistoty pro policisty -Zajištění materiálního vybavení 	<ul style="list-style-type: none"> -Nízká míra informovanosti veřejnosti o činnosti pořádkové policie -Nízká míra informování o preventivní činnosti PČR -Negativní hodnocení policistů: <ul style="list-style-type: none"> ○ Nízká míra respektu ○ Nízká míra spravedlnosti ○ Nízká míra vzdělání v oblasti krizového řízení -Nedostatek policistů -Nedostatek zkušených policistů na základních útvarech -Nedostatek společných cvičení s ostatními složkami IZS

⁵⁹ VESELÝ, A., NEKOLA, M. (eds.), Analýza a tvorba veřejných politik, přístupy, metody a praxe. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2007. 222 s. ISBN978-80-86429-75-5

Příležitosti	Hrozby
<p>-Zvýšení pocitu bezpečnosti občanů</p> <p>-Efektivní komunikace o činnosti</p> <p>-Zvýšení vybavení technického zázemí</p> <p>-Eliminace jevů souvisejících s korupcí</p> <p>-Efektivní komunikace s médii</p> <p>-Využití vnímání prestiže povolání policisty</p> <p>-Zvyšování připravenosti na krizi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ spolupráce se všemi institucemi, které se mohou podílet na řešení krize ○ taktická cvičení IZS se zapojením veřejnosti při různých typech MU ○ možnost využít zkušenosti ze zahraničí ○ vzdělávání v oblasti krizového řízení ○ spravedlivé odměňování v mimořádných situacích ○ efektivnější komunikace s krizovými orgány obcí 	<p>-Mediální a politické tlaky</p> <p>-Hodnocení PČR veřejností jako celku na základě jednotlivě medializovaných dílčích událostí bez jejich podrobné analýzy</p> <p>-Hromadné nepokoje</p> <p>-Neukázněnost občanů</p> <p>-Zhoršení bezpečnostní situace</p> <p>-Ohrožení života, zdraví, majetku občanů</p> <p>-Ohrožení života, zdraví policistů</p>

8.1.1 Strengths-Silné stránky

Na základě vyhotovené SWOT analýzy můžeme konstatovat, že mezi silné stránky fungování PČR v období řešení krizové situace patří zejména potřebnost této profese pro společnost, schopnost bezpečnostního sboru jako celku zabezpečit výkon služby policistů

v krizovém období, a to jak legislativně-odborem krizového řízení a jeho podřízenými celky jsou pravidelně vydávána upřesnění a výklad k jednotlivým normativním aktům a upřesňovány postupy k vymáhání jejich dodržování. Představitelé PČR jsou na jednotlivých úrovních členy příslušných krizových štábů, závěry zde učiněné poté aplikují v praxi. Vzhledem k jednotnému řízení bezpečnostního sboru je postup PČR jako celku jednotně koordinován. Silnou stránkou je i zajištění materiálního vybavení základních útvarů a v neposlední řadě jejich vybavení stanovenými ochrannými pomůckami. Mezi silné stránky rovněž patří deklarované sociální jistoty pro všechny policisty a také odměňování za nadstandartní výkon služby ve ztížených podmínkách. Nezanedbatelnou výhodou je také psychologická péče o příslušníky PČR, která je zcela anonymní.

8.1.2 Weaknesses – Slabé stránky

Naopak mezi slabé stránky patří zejména vnímání PČR veřejností, veřejnost stále není zcela srozuměna s činností základních útvarů policie, uniforma je vnímána a priori jako represivní složka, ač jejich hlavní náplní je chránit bezpečnost všech občanů na území ČR. Veřejnost mnohdy nedokáže ani rozlišit příslušníky PČR od příslušníků MP. I nadále přetrvává domněnka, že uniformovaní policisté jsou, na rozdíl od policistů zařazených v SKPV, méně kompetentní, či vykonávající méně kvalifikovanou práci. Dlouhodobým problémem je také personální poddimenzovanost základních útvarů, s tím souvisí také menší počet zkušených policistů na základních útvarech, než bylo dříve zvykem. Na základních útvarech jsou ve větším počtu zařazeni policisté s dobou praxe do pěti let. Tato situace byla způsobena mnoha příčinami v minulosti, velký odliv policistů nastal v roce 2009. Jednou z příčin ale bylo i nižší finanční ohodnocení policistů ve srovnání s jinými profesemi před pandemií, v době ekonomického růstu ČR. Přestože práce v řadách PČR s sebou přináší benefity zejména v jistotách, např. stabilního, jistého a pravidelného příjmu mnoho lidí nad budoucností neuvažuje, většinou jsou preferovány vyšší příjmy v přítomnosti a zítřek se neřeší. Možným důvodem k nechuti výkonu povolání policisty může být i fakt, že ne vždy se jedná o práci s příjemnými a slušnými lidmi. Na druhou stranu občané zřejmě tolik nevnímají skutečnost, že každý policista je pokaždé při výkonu služby potencionálně ohrožen na životě či zdraví. Za slabou stránkou je možné považovat nedostatek společných taktických cvičení IZS na příslušnou tematiku. Každá složka IZS

provádí pravidelně taktická cvičení v rámci své specializace, avšak společná cvičení jsou spíše výjimkou.

8.1.3 Opportunities – Příležitosti

Na straně příležitostí se jeví jako základní výzva zlepšení komunikace jak s veřejností v rámci nejrůznějších preventivních akcí, kde je činnost policie vhodně prezentována a zejména komunikace s médii, která vytvářejí obraz policie. I proto je na každém Krajském ředitelství policie Oddělení tisku a prevence, a tzv. policejní, či tisková/ý mluvčí, tedy policisté speciálně vyškolení pro komunikaci s médii. Příležitost k vytváření pozitivního obrazu policie má ovšem každý policista při každodenní činnosti, jen na nich záleží, jak bude policie vnímána veřejností, protože veřejnost posuzuje PČR jako celek po jednání s jednotlivým policistou a dojmem z něj. Bude-li s policistou jednat obět' a setká se se vstřícným a empatickým přístupem, bude policie hodnocena kladně i v očích jejího okolí a naopak. Pokud bude v kontaktu s policistou druhá strana, tedy pachatel, opět bude policii hodnotit podle přístupu konkrétního policisty. Ne vždy bude policie hodnocena negativně, pokud použije represivní prostředky, naopak to může v očích pachatele pozici policie posílit. Může ovšem dojít, a také dochází, k situacím, kdy si pachatel na jednání policistů stěžuje, pro jeho (mnohdy pouze domnělou) nepřiměřenost, nezhřídka jsou takové stížnosti účelové, v domnění, že se tak pachatel vyhne postihu za své jednání. Ze současné krizové situace lze také dovodit nutnost další přípravy na tyto události, zejména prohlubováním znalostí policistů v oblasti krizového řízení-pro mnohé z policistů, nejen na základních útvarech-jsou tyto vědomosti zcela nové. Rovněž by bylo vhodné prohlubovat znalosti z oboru psychologie u policistů, a to i v oblasti základní každodenní běžné komunikace s občany.

8.1.4 Threats – Hrozby

Oblast hrozeb lze rozlišit do dvou rovin. Jednou z nich je nesporně neustálá kontrola veřejnosti, zejména však té její části, která policii již z její podstaty opovrhuje. Část veřejnosti policii sice respektuje, ale v případě, že policie nevyhoví jejich požadavkům, okamžitě podává stížnost na její postup a část veřejnosti je vždy připravena dokumentovat policejní činnost a v případě možné „senzace“ poskytuje tento materiál médiím. Kontrola činnosti policie je zcela na místě, jedná se o službu veřejnosti a také jí svěřenou moc vystupovat jménem zákona a zákonnými prostředky vynucovat jeho dodržování. Ne vždy

je však činnost policistů v některých situacích prezentována nestranně, a to i ze strany senzacechtivých médií. Samozřejmou hrozbou, kterou však výkon služby přináší, jsou hromadné nepokoje či neukázněnost občanů, které mohou vést ke zhoršení bezpečnostní situace. Důsledkem může být i ohrožení života či zdraví občanů, či jejich majetku. Realitou je i ohrožení života či zdraví samotných policistů, a to i v režimu běžného fungování. Při každém jednotlivém zákroku jsou vystaveni možnému nebezpečí ze strany pachatele, proti kterému zakročují nebo prostředí, ve kterém se pohybují. V aktuální situaci jsou policisté vystaveni riziku nákazy infekční chorobou více než obvykle (i v běžném režimu jsou vystaveni riziku s infekční chorobou typu žloutenky či viru HIV při kontaktu s infekční osobou), ani při vědomí tohoto rizika není možné neprovést zákrok proti pachateli.

8.2 Vyhodnocení analýzy

Na straně **silných stránek** dominuje výhoda centrálního a jednotného řízení a tím koordinace policie jako celku se zajištěnými legislativními nástroji a také materiálním vybavením policistů k výkonu činnosti. Další výhodou je zapojení policie do činností jednotlivých správních celků. Nezanedbatelnou výhodou je péče o policisty, kterou PČR poskytuje.

Na straně **slabých stránek** dominují rezervy v pozitivní prezentaci policie, v divácky zajímavé edukaci občanů o činnosti policistů základních útvarů, dosud byl učiněn pokus o přiblížení činnosti těchto policistů v seriálu „Policie v akci“, který se však v řadách policistů nesetkává se zcela pozitivním ohlasem. Značnou část televizní produkce tvoří právě seriály z policejního prostředí, které jsou však mnohdy na úrovni sci-fi a veřejnost má poté na jejich základě k policii naprosto nereálné požadavky. Největším problémem současné policie se však jeví nedostatek policistů, který není rovnoměrný, v některých částech ČR je problém větší, zejména v Praze a Středočeském kraji, což koresponduje s demografickým rozložením v ČR. Tyto 2 regiony jsou nejhustěji osídlené, je zde situována značná část průmyslu, životní úroveň obyvatelstva je zde na poměrně vysoké úrovni a příjmy obyvatelstva jsou (nebo alespoň dosud byly) ve srovnání s příjmy policistů vyšší. Naproti tomu v oblastech méně osídlených, např. horských, požívá povolání policisty značné prestiže a příjmy policistů jsou srovnatelné nebo i vyšší než u ostatního obyvatelstva. Svoji roli v obou případech hraje i skladba obyvatelstva, v hustě

osídlených a průmyslových oblastech je policista i občan anonymní, v méně zalidněných částech ČR je tomu naopak.

Příležitosti jsou definovány celkem jednoznačně, rezervy lze hledat zejména v dalším vzdělávání policistů v problematice krizového řízení, aktivního zapojení do jednání krizových orgánů na jednotlivých úrovních řízení a zejména neustálá péče o budování objektivní image PČR.

Hrozby jsou definovány ve dvou úrovních, které však spolu souvisí. První skupinou hrozeb jsou politické či mediální tlaky a s tím související nepříznivé hodnocení policie jako celku v očích veřejnosti. Na tomto místě je potřeba si uvědomit, že policie je výkonným nástrojem exekutivní složky moci státu, tedy vlády. Činnost policie je upravena řadou zákonů a podzákonných právních norem, které jsou schváleny zákonodárnou složkou moci, tedy Parlamentem ČR v řádném, či v některých případech tzv. „zkráceném“ (v době legislativní nouze-typicky v době krize) legislativním procesu. Úkolem vlády jako exekutivy, a tedy i policie jako jejím nástrojem je tyto zákony zákonnými prostředky vymáhat.[28,29] To se ne vždy a v období krize zejména, setkává s kladným ohlasem společnosti, zejména pokud jsou přijaté normy pro společnost nepopulární, nepohodlné či omezující. Zejména v tomto období je policie nucena čelit hromadným nepokojům či nekázní ze strany obyvatelstva a výsledkem je reakce médií na práci policie, více či méně příznivá. Nedílnou součástí těchto vyjmenovaných hrozeb je zvýšené riziko ohrožení života, zdraví či majetku občanů nebo i policistů samotných.

8.3 Návrhy na zlepšení

Z vyhodnocení analýzy se dá navrhnout zlepšení zejména v oblasti tzv. PR (Public relation) PČR, neustálé medializování výsledků dobré práce PČR. Velmi pozitivně lze hodnotit např. projev náměstka policejního prezidenta genmjr. Mgr. Martina Vondráška na tiskovém briefingu, ze dne 28.2.2021 k omezení mobility obyvatelstva tzv. uzávěrou okresů ode dne 1. března 2021⁶⁰ kde bylo srozumitelnou a neagresivní formou občanům vysvětleno, jaká opatření nastanou, kdo je bude vymáhat, jakým způsobem a také

⁶⁰ https://www.youtube.com/watch?v=GzUNN_cmK5o

z jakého důvodu. Opakovaně byla jasně vysvětlena i epidemiologická opatření a povinnosti každého jednotlivce. Dle názoru autorky byl tento projev ukázkou vhodné komunikace s občany, kterým byla jasně a srozumitelně, a přitom bez arogance či despektu k obyvatelstvu, vysvětlena nově nastolená pravidla, která byla řádně zdůvodněna a také byla vysvětlena činnost policie a způsob vymáhání těchto opatření.

Největší důraz by měl být kladen na další vzdělávání policistů. Stejně jako poznatky při zvládnutí situace typu přírodní katastrofy, které byly využity a zúročeny při opakovaných situacích tohoto druhu, měla by být i současná krizová pandemická situace předmětem dalšího vzdělávání. Je to situace dosud u nás nepoznaná, nelze však vyloučit její opakování, případně řešení situace ještě více komplikované, která by nastala při značném množství obětí. Je tedy na místě zvýšit připravenost na tento druh události, nejvhodnější formou se jeví společná taktická cvičení všech složek IZS. Taktická cvičení v rámci specializované činnosti policie, jako jsou různé druhy zákroků, včetně zákroku při hromadných nepokojích, jsou pravidelně prováděna již nyní.

9 DISKUZE

K získání základních dat bylo využito dotazníkové šetření, kterým byl blíže vymezen okruh zkoumaného problému. Podrobněji bylo toto šetření rozvinuto ve strukturovaných rozhovorech, které byly vedeny se snahou zaměřit se jak na rovnoměrné rozložení všech druhů činností vykonávaných na základních útvarech, tak na aktuální problematiku. Použit byl nestandardizovaný dotazník a zkoumán byl vzorek policistů ve Středočeském kraji, který patří mezi největší kraje v ČR a zároveň se potýká s dlouhodobou nepříznivou personální situací. Počet respondentů je 114. Zkušenost s minulou krizovou situací potvrzuje 68 % dotázaných, většinou se jednalo o povodně v ČR v roce 2002 a 2013, přičemž 97 % z nich nepocítilo v souvislosti s touto situací žádné psychické dopady. Současná krizová situace je stresovým faktorem pro 11 % policistů a rozdíl mezi současnou a minulou krizovou situací vnímá 77 % policistů. Největší podíl, 78 % dotázaných policistů vnímá rozdíl v době trvání krize, 20 % považuje za největší rozdíl jiný druh situace, 34 % dotázaných vnímá největší rozdíl v nutnosti používání ochranných pomůcek. 11 % dotázaných pocítuje fyzickou únavu a 13 % dotázaných pocítuje psychickou únavu v souvislosti se současnou situací. 18 % dotázaných pocítuje nárůst administrativy a 37 % dotázaných spatřuje rozdíl mezi současnou a minulou krizovou situací v nutnosti režimových opatření.

Obavy o vlastní zdraví pocítuje 17 % dotázaných policistů, obavy o zdraví blízkých pocítuje 69 % dotázaných. Dopady krize na osobním životě dotázaných policistů pocítuje 72 % dotázaných, přičemž 55 % pocítuje omezení v kontaktech s rodinou a přáteli, možnost sportovního vyžití 58 %, omezené možnosti cestování 57 % a 51 % dotázaných pocítuje omezené možnosti kulturního vyžití.

Ve výkonu služby pocítuje změnu 58 % dotázaných policistů, z toho 52 % policistů vadí nejvíce omezené kontakty s omezenou skupinou lidí na pracovišti, 48 % dotázaných vadí rozdělení směn, 39 % udává jiný druh činnosti než obvykle. 16 % dotázaných nese s nelibostí změnu režimu služby a 14 % uvádí personální podstav. Nárůst administrativních činností udává 15 % dotázaných. Naopak obavy z kontaktu s veřejností s ohledem na riziko nákazy při výkonu služby má pouze 19 % dotázaných.

Změnu postoje veřejnosti k PČR registruje 83 % dotázaných policistů, přičemž 66 % uvádí postoj veřejnosti na počátku krize jako pozitivní, nyní negativní, 6 % vnímá postoj veřejnosti k PČR jako pozitivní a 28 % žádnou změnu neregistruje.

Nápad trestné činnosti je podle 86 % dotázaných stejný jako v běžném stavu. Rozdíl v charakteru páchané kriminality spatřuje 39 % dotázaných, z čehož 10 % uvádí nárůst domácího násilí, 11 % dotázaných nárůst majetkové kriminality, 24 % dotázaných spatřuje nárůst v nedodržování opatření vyhlášených v souvislosti s nouzovým stavem, 11 % dotázaných uvádí nárůst kyberkriminality.

V chování pachatelů v souvislosti s krizovou situací pozoruje rozdíl 22 % dotázaných policistů, z toho 4 % uvádí nárůst agresivity pachatelů, 12 % uvádí, že se pachatelé chovají nevhodně k policistům, 15 % dotázaných uvádí, že pachatelé jsou častěji pod vlivem alkoholu nebo omamných a psychotropních látek, 8 % dotázaných pozoruje zvýšený počet recidivistů mezi pachateli a 4 % uvádí více mladistvých nebo mladých dospělých pachatelů než v běžné stavu.

Přístup PČR k policistům hodnotí 46 % dotázaných jako dobrý, 16 % dotázaných spatřuje rezervy v zásobování policistů ochrannými prostředky, 28 % dotázaných pocítuje na straně PČR oporu. 8 % dotázaných postrádá dostatek informací a 13 % lepší finanční ohodnocení. 38 % dotázaných konstatuje, že přístup PČR k policistům se v období krizové situace nezměnil (dotazník a výstupy z něj jsou uvedeny v příloze, oddíl č.12.1)

Dotazníkové šetření bylo doplněno a rozvinuto strukturovanými rozhovory s policisty na různých úrovních výkonu služby.

Zde bylo zkonstatováno, že běžné policejní činnosti jsou zachovány v rozsahu, který odpovídá charakteru krizové situace. Rovněž bylo potvrzeno, že v krizové situaci s charakterem přírodní katastrofy jsou krátkodobě aktivovány všechny dostupné síly a prostředky PČR k okamžité ochraně bezpečnosti obyvatelstva, jeho života a zdraví, odloženy jsou činnosti zejména administrativního charakteru.

V krizové situaci pandemického charakteru jsou zachovány všechny běžné policejní činnosti, upraveny jsou pouze režimovým opatřením, které souvisí s aktuálním protiepidemickým doporučením, při zajištění plné akceschopnosti sboru.

Většina dotázaných potvrzuje, že policisté jsou schopni situaci odolávat bez větších dopadů v oblasti psychické, zejména zásluhou podpory kolektivu.

Většina dotázaných rovněž konstatuje, že nepovažuje výkon služby při vyhlášení nouzového stavu za jiný, než v obvyklé bezpečnostní situaci a také že policisté jsou drobným (lokálním a krátkodobým) krizovým situacím vystavováni běžně při výkonu služby.

Většina z dotázaných také nepovažuje výkon služby v nouzovém stavu za mimořádný, považuje jej za službu občanům ČR.

Bylo také potvrzeno, že policisté vnímají postoje společnosti k PČR i jejich změny a shodují se na tom, že na počátku vyhlášeného nouzového stavu v souvislosti s onemocněním Covid 19 byla veřejnost k PČR vstřícná, v pozdější fázi opatření svůj postoj k PČR změnila negativním směrem, a to zejména v důsledku nutnosti vymáhání dodržování opatření vlády ČR Policií ČR. Podíl na negativním vnímání PČR veřejností mají, dle policistů, také média a způsob prezentace některých událostí.

Rovněž bylo ve většině případů potvrzeno, že PČR poskytla policistům pro výkon služby po dobu trvání nouzového stavu v ČR potřebnou péči, dostatek informací i metodických postupů.

Je však nutno konstatovat, že současný závěr bude vhodné objektivizovat s patřičným časovým odstupem, po ukončení krizové situace, která i v době dokončení této práce stále trvá, byť nouzový stav vyhlášený vládou ČR byl ukončen. Je však patrné, že většina policistů popisuje aktuální nejčerstvější prožitky, na které může po uplynutí určitého času a definitivním odeznění krizové situace nahlížet jinou optikou. Rovněž je zřejmé, že by bylo vhodné rozšířit zkoumání s větším vzorkem respondentů, avšak v době vzniku této práce byla většina policistů zaneprázdněna plněním služebních povinností a zejména v závěrečné etapě krize od 1. března 2021 do 12. dubna 2021, byl výkon služby časově

razantně ztížen. Přestože tedy lze konstatovat, že činnosti PČR se v době vyhlášeného nouzového stavu zásadně nemění, některé jeho etapy byly pro policisty náročnější než krizový stav jako celek. Zároveň je na místě předpoklad, že návrat do běžného pracovního i osobního režimu může vyvolat dosud nespecifikované projevy, které budou vhodným podkladem pro další zkoumání.

Provedeným zkoumáním byla potvrzena hypotéza č. 1, tedy tvrzení, že Policie České republiky a její základní útvary v době vyhlášení krizového stavu, vykonávají v podstatě stejné činnosti jako v běžné bezpečnostní situaci, vyhlášení krizového stavu nemá zásadní vliv na výkon služby pořádkové policie, Policie České republiky jako bezpečnostní ozbrojený sbor, je připravena v krizové situaci chránit bezpečnost společnosti a policistům k tomu poskytuje potřebné podmínky, jak legislativní, tak materiální.

10 ZÁVĚR

Na základě provedených analýz lze konstatovat, že PČR je moderním bezpečnostním sborem s rozvinutou organizační strukturou, který je schopný čelit krizové situaci s velmi dobrým kreditem. Z pocitů dotázaných policistů je zjevné, že úlohu policie ve společnosti vnímají jako úlohu ochránce práv a bezpečí společnosti jako celku, byť si to mnohdy jimi chráněná společnost neuvědomuje. Většina z dotázaných policistů nemá pocit, že by vykonávala v krizovém stavu mimořádné činnosti.

Jen málokdo z řad neustálých kritiků se ale možná zamyslí, co by se stalo, kdyby společnost instituci jako je policie neměla. Nebylo by pak možné zajistit ochranu všem bez rozdílu a fungování demokracie by bylo vážně ohroženo.

Podle mínění jednotlivých policistů je krizová situace způsobitelná u společnosti vyvolat velmi negativní projevy, nejen ve vztahu k PČR, a dá se říci, že krizová situace ukazuje pravou tvář společnosti. Na druhou stranu je velmi pozitivní zjištění, že policisté nepovažují krizovou situaci jako důvod k omezení činností policie. Většina z nich uvádí, že PČR je připravena pracovat v mimořádných podmínkách a policisté jsou ochotni tuto činnost vykonávat i přes nepříznivou společenskou odezvu.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
ETŘ	Evidence trestního řízení
HZS	Hasičský záchranný sbor
IOS	Integrované operační středisko
IZS	Integrovaný záchranný systém
PČR	Policie České republiky
PMJ	Pohotovostní motorizovaná jednotka
PSH	Prvosledová hlídka
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

12 PŘÍLOHY

12.1 Dotazník

1) Policista

- Muž
- Žena

2) Věk

- do 30 let,
- do 45 let,
- 45 let a více

3) Délka praxe

- méně než 1 rok
- 1-10 let
- 10-15 let
- 15 let a více

4) Setkali jste se s krizovou situací v minulosti?

- Ne
- Ano-jakou

5) Pocítili jste psychické dopady v souvislosti s minulou krizovou situací?

- Ne
- Ano-jaké

6) Je pro vás současná krize stresovým faktorem?

- Ne
- Ano

7) Je rozdíl mezi minulou a současnou krizovou situací?

- Ne
- Ano

8) Současná krizová situace je rozdílná od minulé zejména:

- Doba trvání
- Jiný druh činnosti
- Nutnost používání ochranných pomůcek
- Fyzická únava
- Psychická únava

- Nárůst administrativy
- Nutnost režimových opatření
- jiné

9) Pociťujete obavy o vlastní zdraví?

- Ne
- Ano

10) Pociťujete obavy o zdraví vašich blízkých?

- Ne
- Ano

11) Pociťujete dopady krize v osobním životě?

- Ne
- Ano – omezení:
 - Kontakty s rodinou, přáteli
 - Sport
 - Kultura
 - Cestování
 - Nakupování
 - Jiné

12) Pociťujete změny ve výkonu služby?

- Ne
- Ano

13) Jaké změny Vám nejvíce vadí?

- Změna režimu služby
- Větší objem činností
- Více administrativy
- Jiný druh činnosti než běžně
- Rozdělení na směny
- Kontakt s omezenou skupinou lidí na pracovišti
- Jiné

14) Máte při výkonu služby obavy z nákazy při kontaktu s veřejností?

- Ne
- Ano

15) Pociťujete změnu postoje společnosti k PČR?

- Ano

- Ne

16) Změnil se podle vás postoj společnosti k PČR během jednotlivých etap současné krize?

- Ano, zpočátku pozitivní, teď negativní
- Ano, pozitivně
- Ne, je to stejné

17) Zvyšuje se podle vás nápad trestné činnosti oproti běžnému stavu?

- Ano
- Ne

18) Je podle vás rozdíl v charakteru páchané kriminality?

- Ne
- Ano
- Nárůst domácího násilí
- Nárůst majetkové kriminality
- Nedodržování opatření
- Násilí

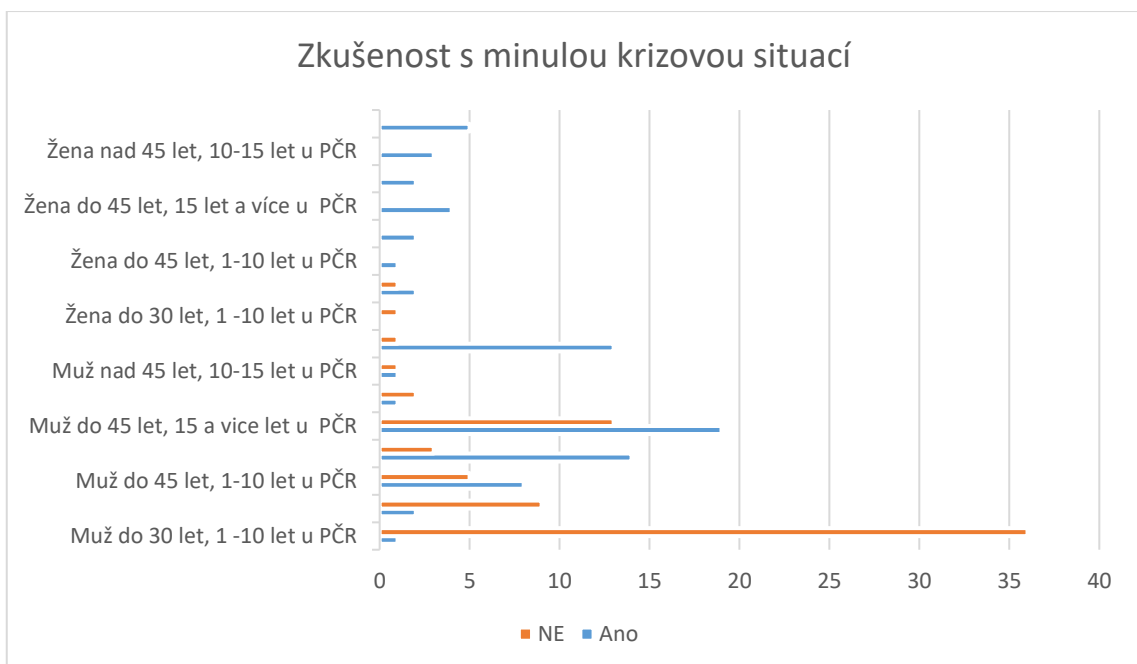
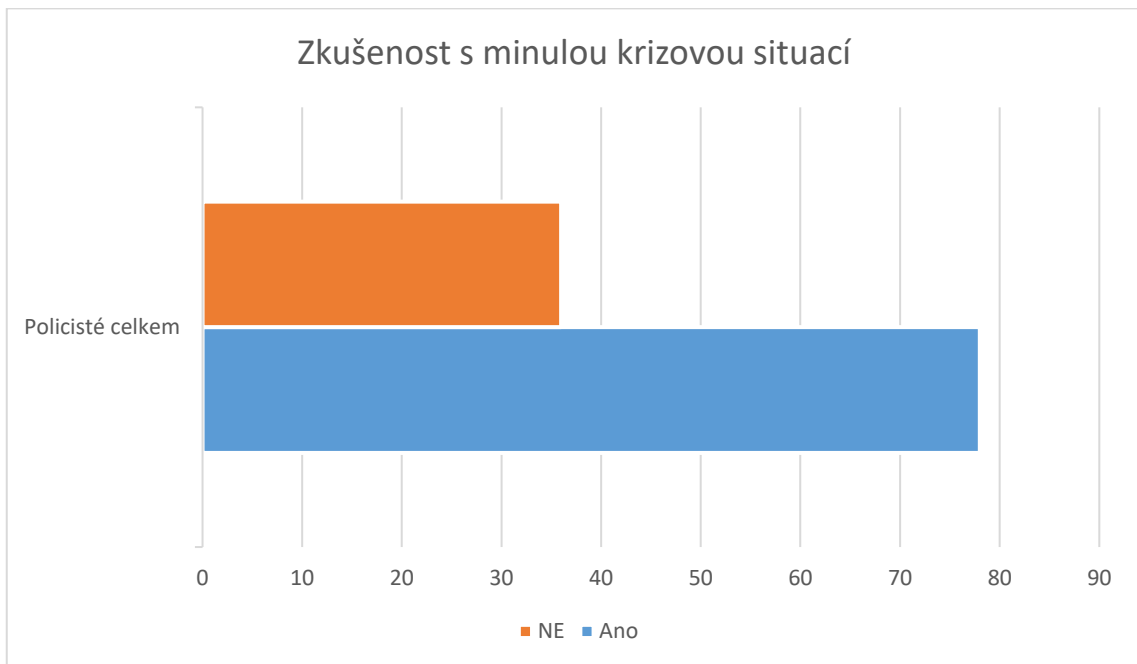
19) Je podle Vás rozdíl v chování pachatelů ve srovnání s běžným stavem?

- Ne
- Ano
- Pachatel je více agresivní
- Pachatel se nevhodně chová k policistům
- Pachatel je častěji pod vlivem alkoholu nebo OPL
- Pachatel je recidivista
- Pachatel je mladistvý nebo mladý dospělý

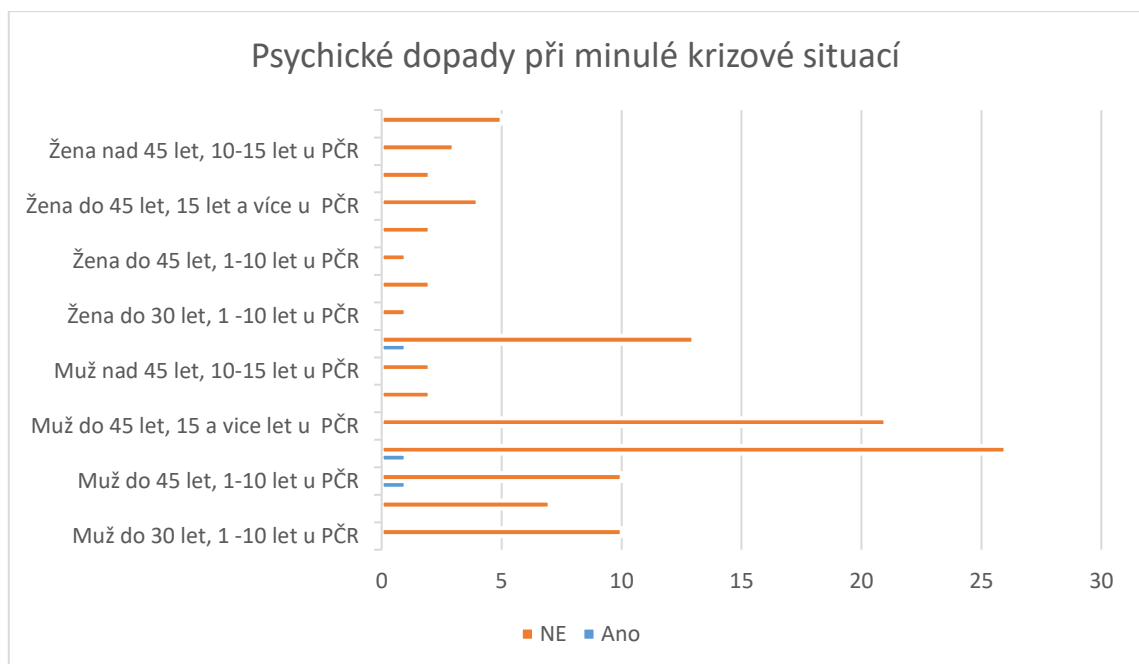
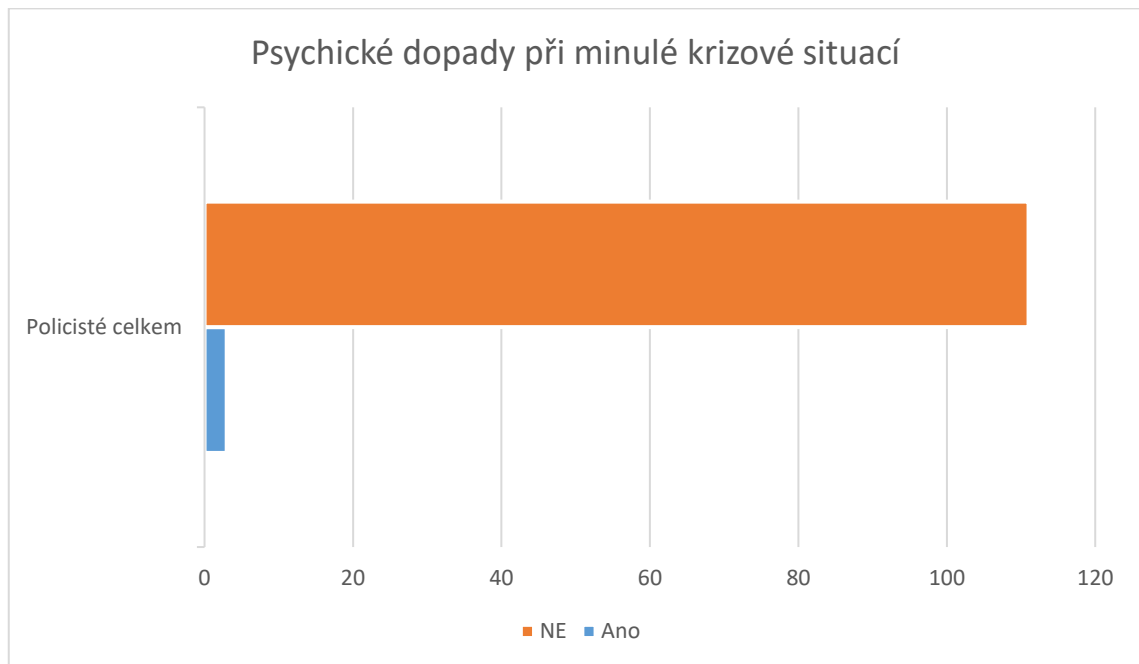
20) Jak hodnotíte přístup PČR k policistovi, hodnocení, režim služeb, poskytování ochranných prostředků, požadavky ze strany vedení?

- Na dobré úrovni
- Jsou rezervy v zásobování ochrannými prostředky
- Cítím oporu
- Mám málo informací
- Nedostatečné finanční ohodnocení
- Je to stejné jako jindy

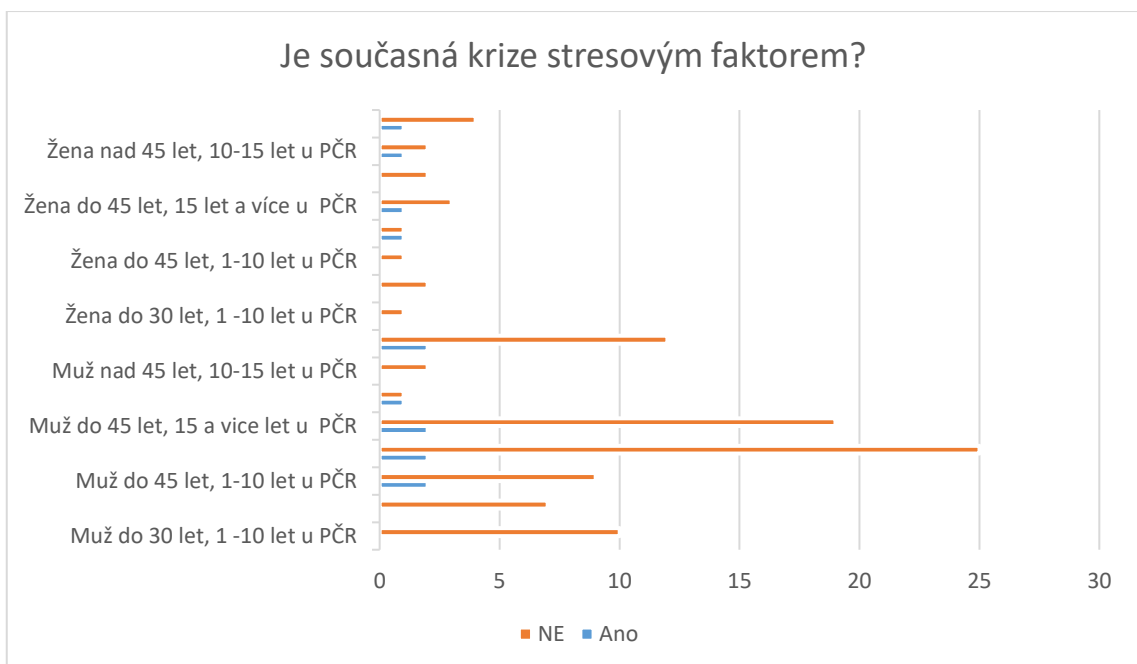
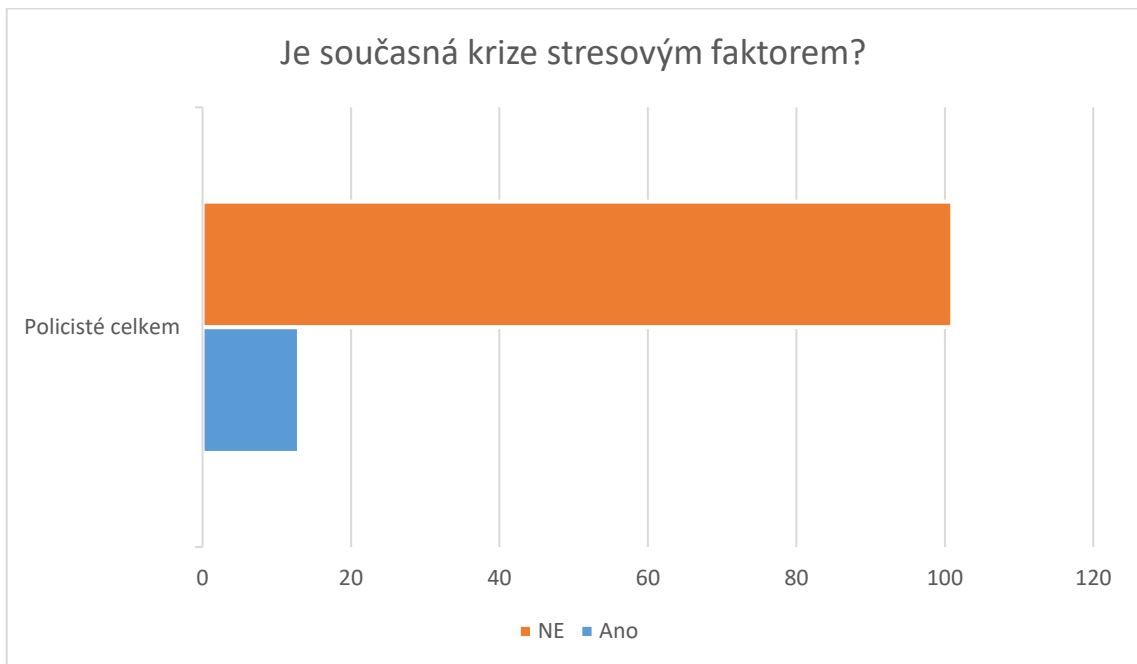
Setkali jste se s krizovou situací v minulosti?

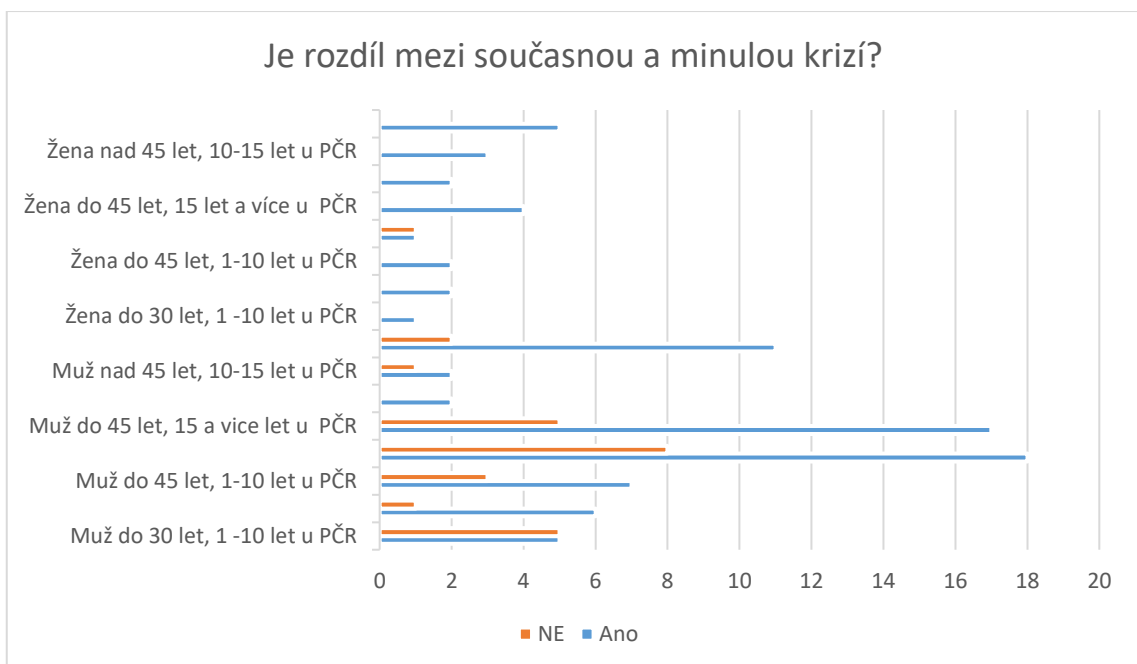
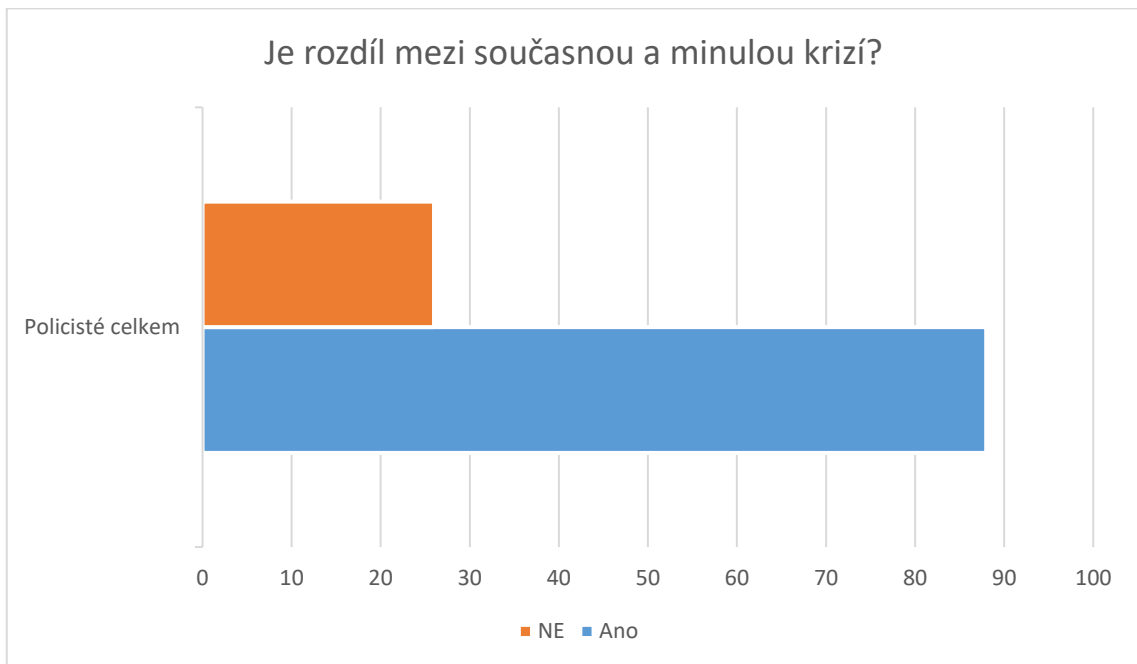
Pocítli jste psychické dopady v souvislosti s minulou krizovou situací?

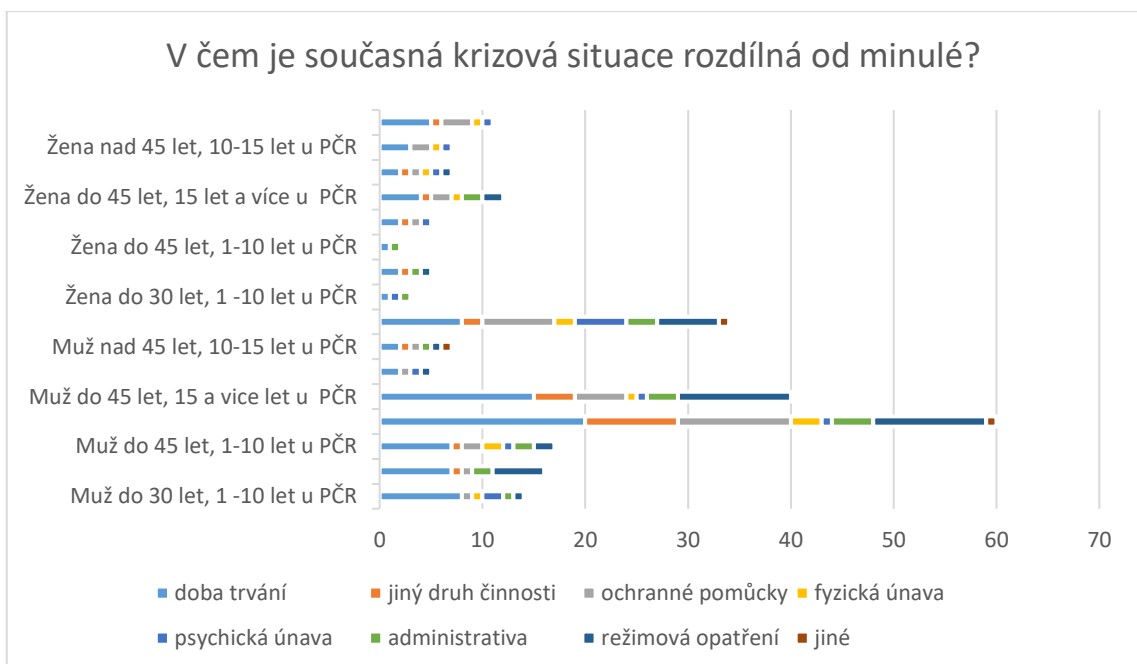
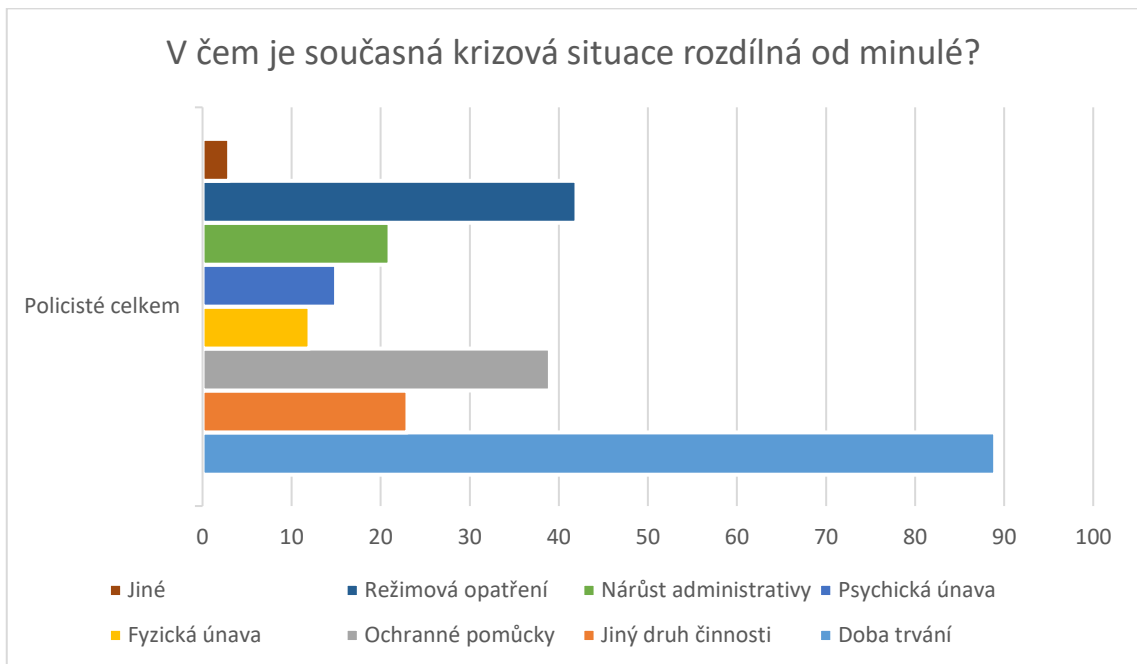
Je pro Vás současná krize stresovým faktorem?

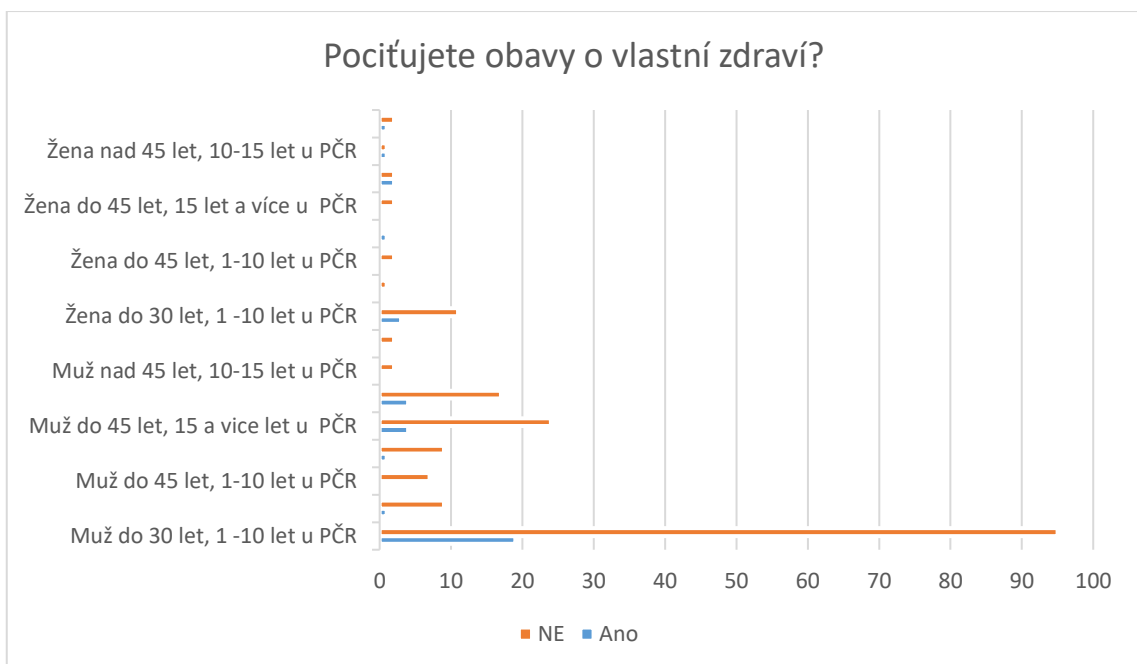
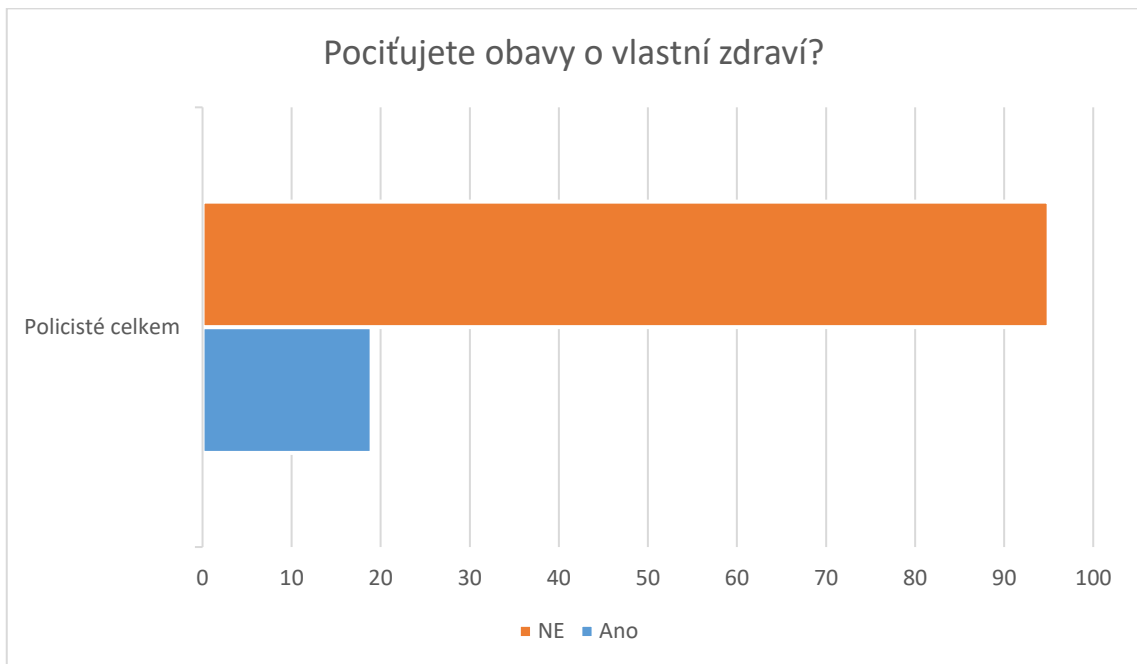
Je rozdíl mezi minulou a současnou krizovou situací?

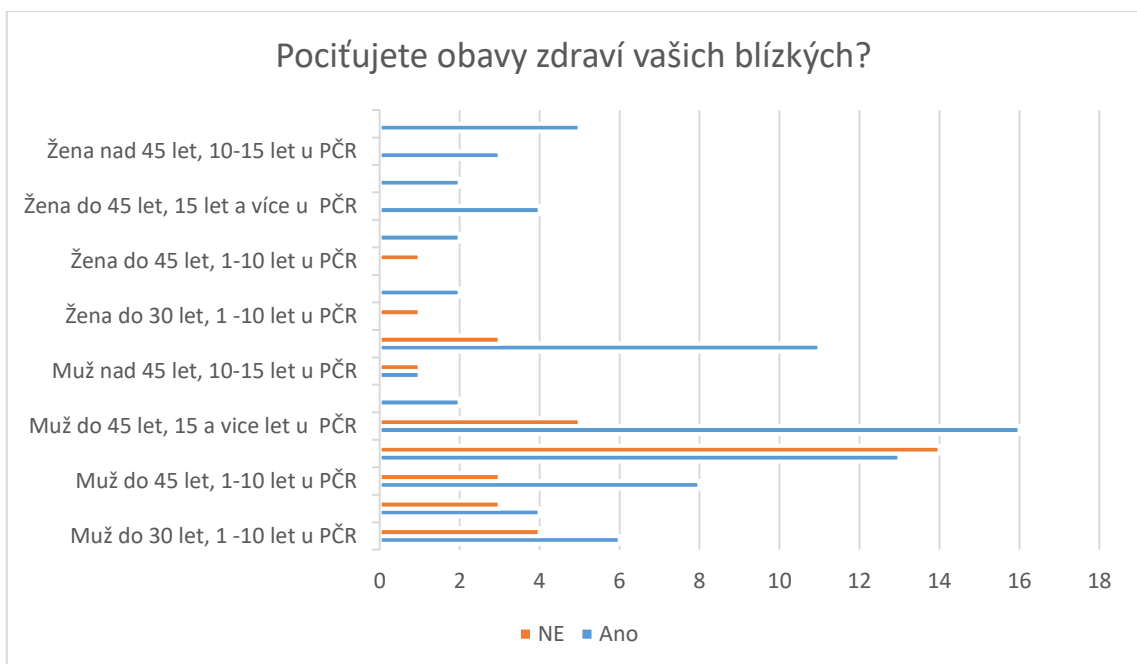
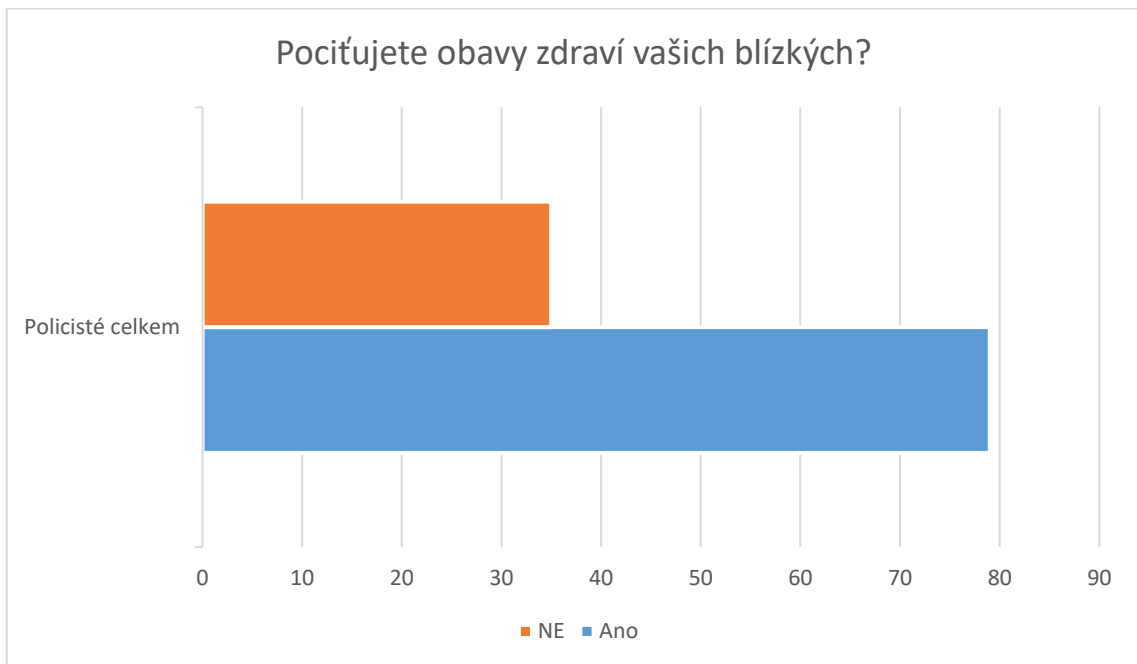
V čem je současná krizová situace rozdílná od minulé?

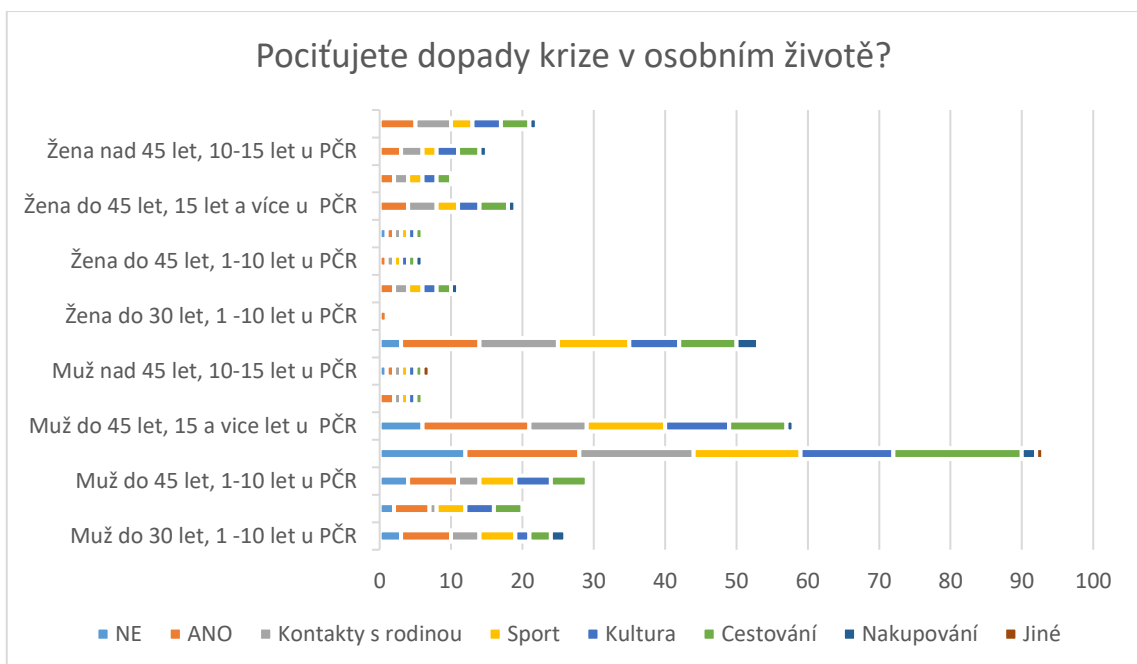
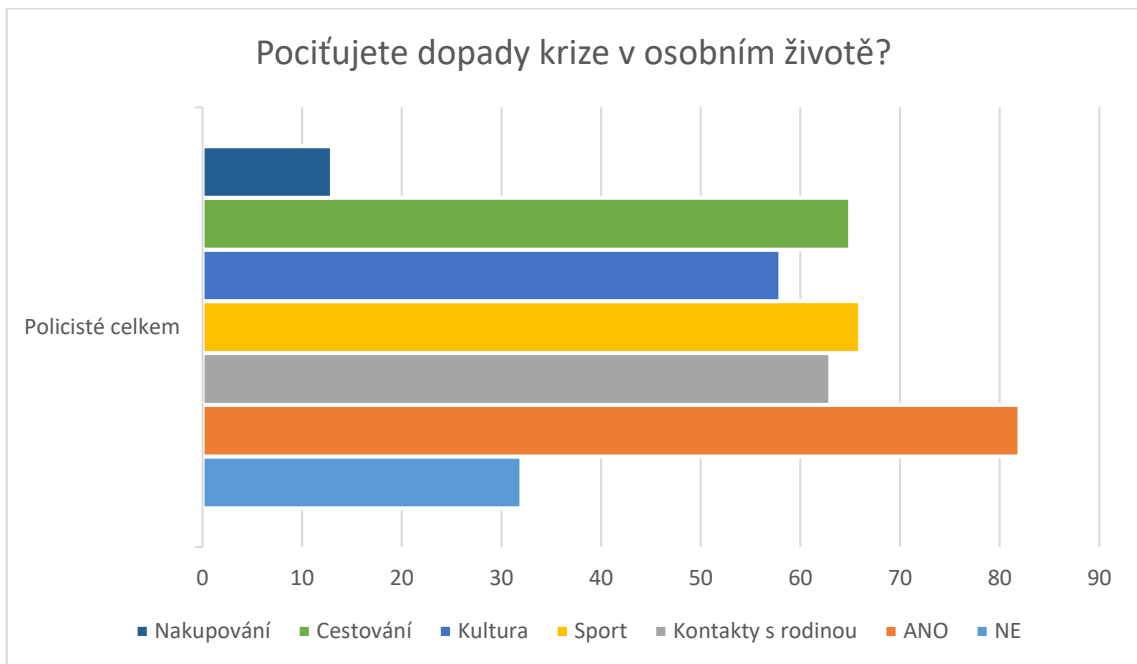
Pociťujete obavy o vlastní zdraví?

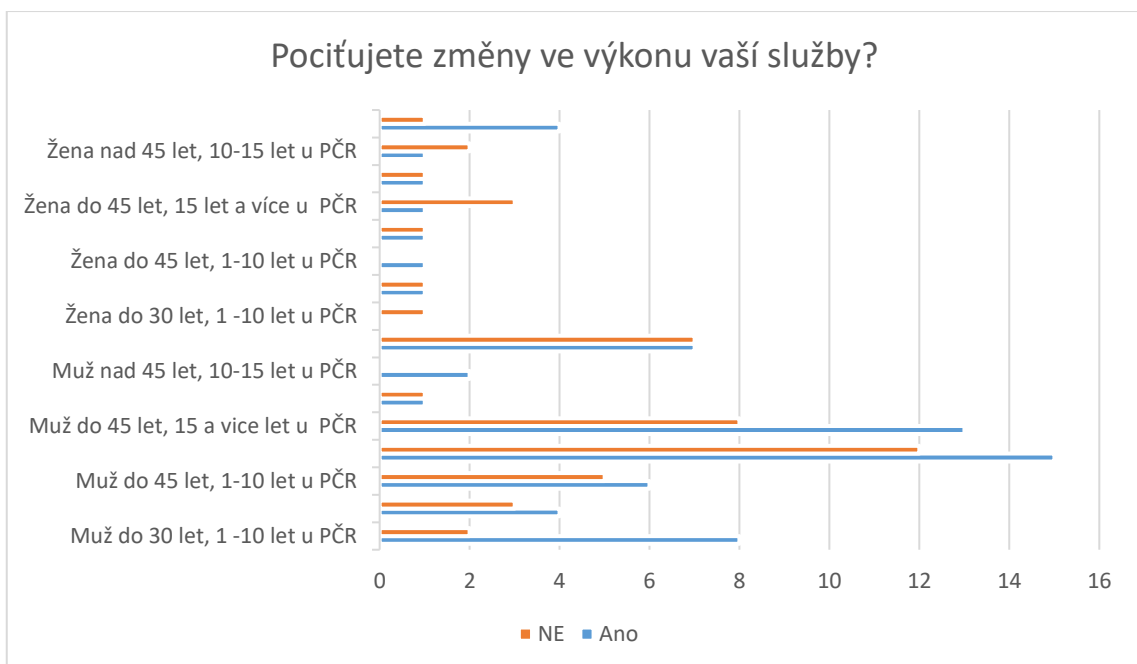
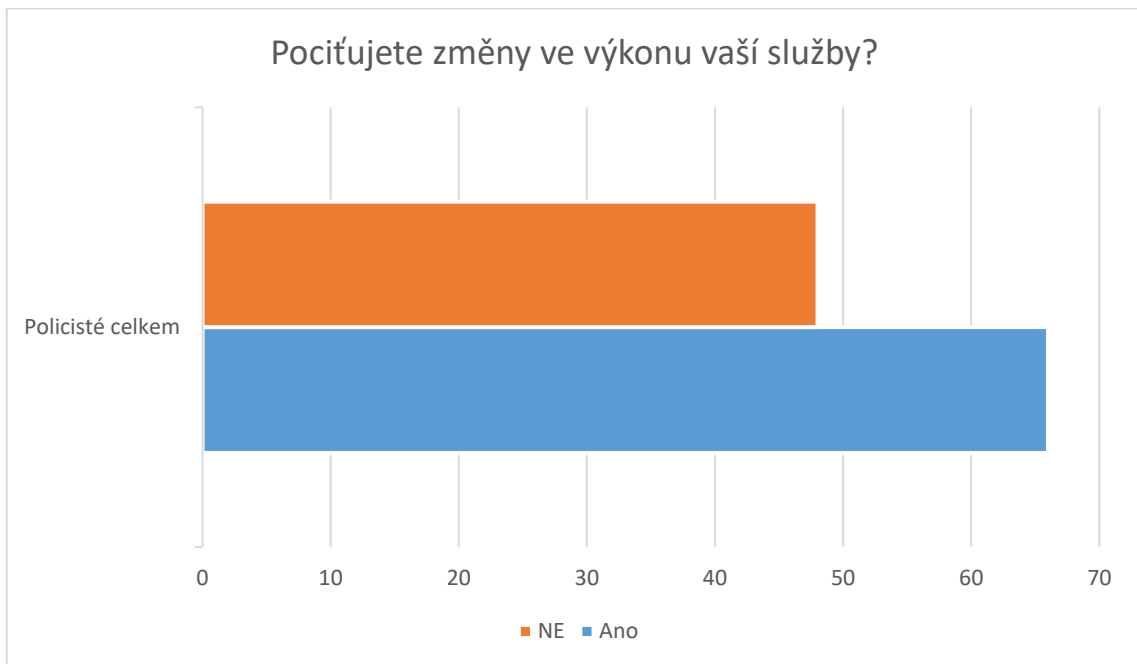
Pocitujete obavy o zdraví Vašich blízkých?

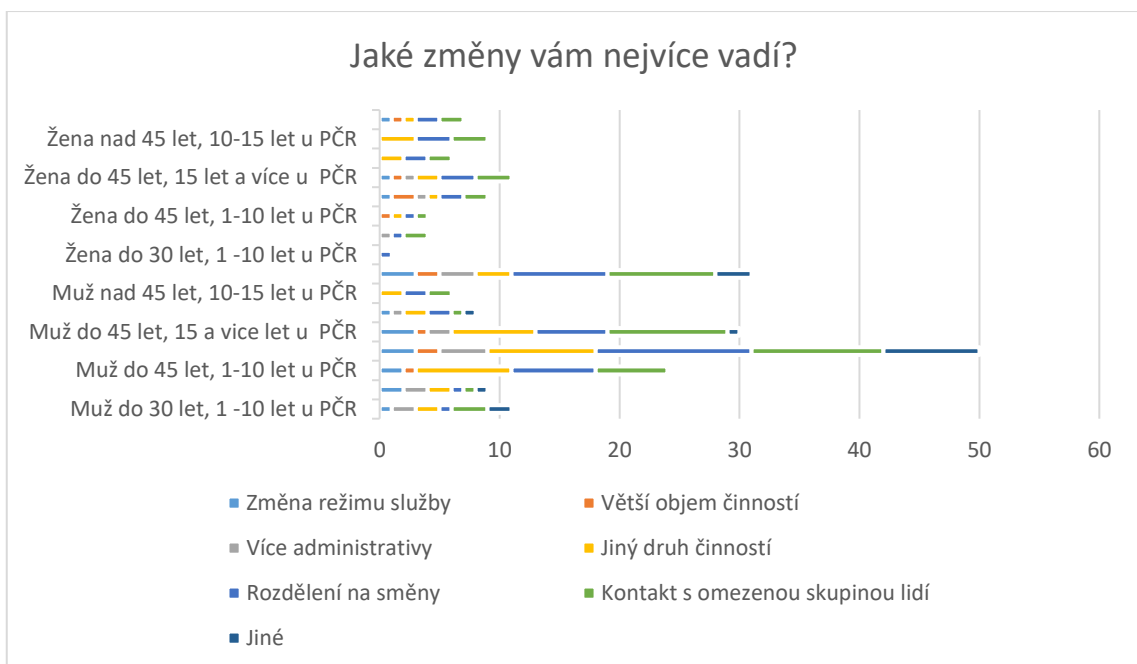
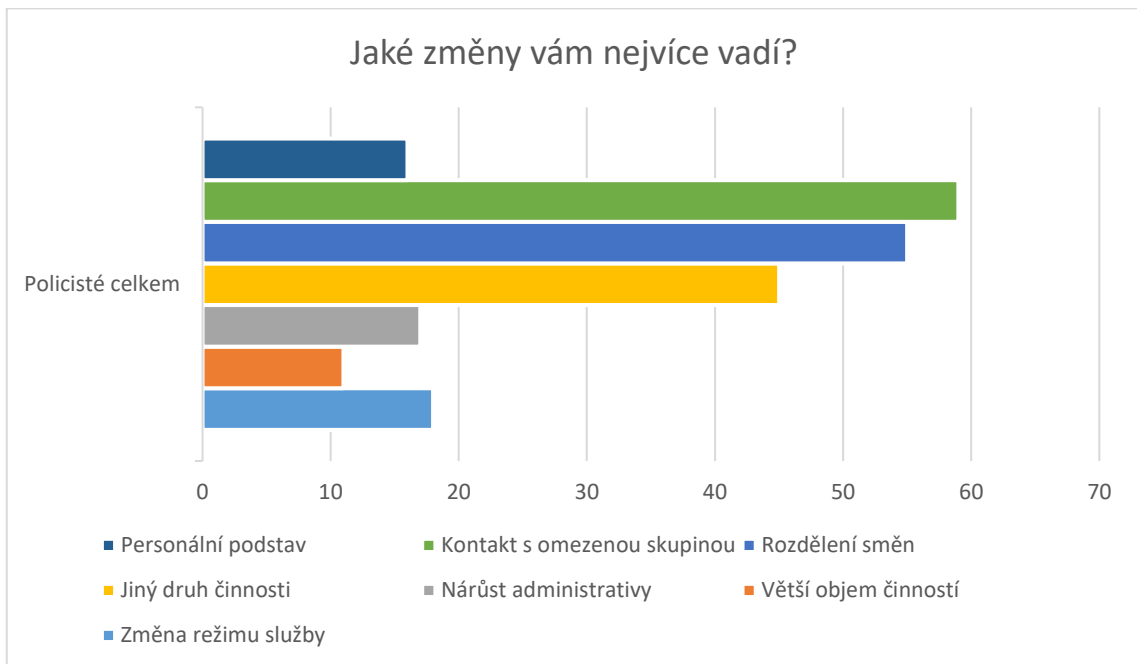
Pocitujete dopady krize v osobním životě?

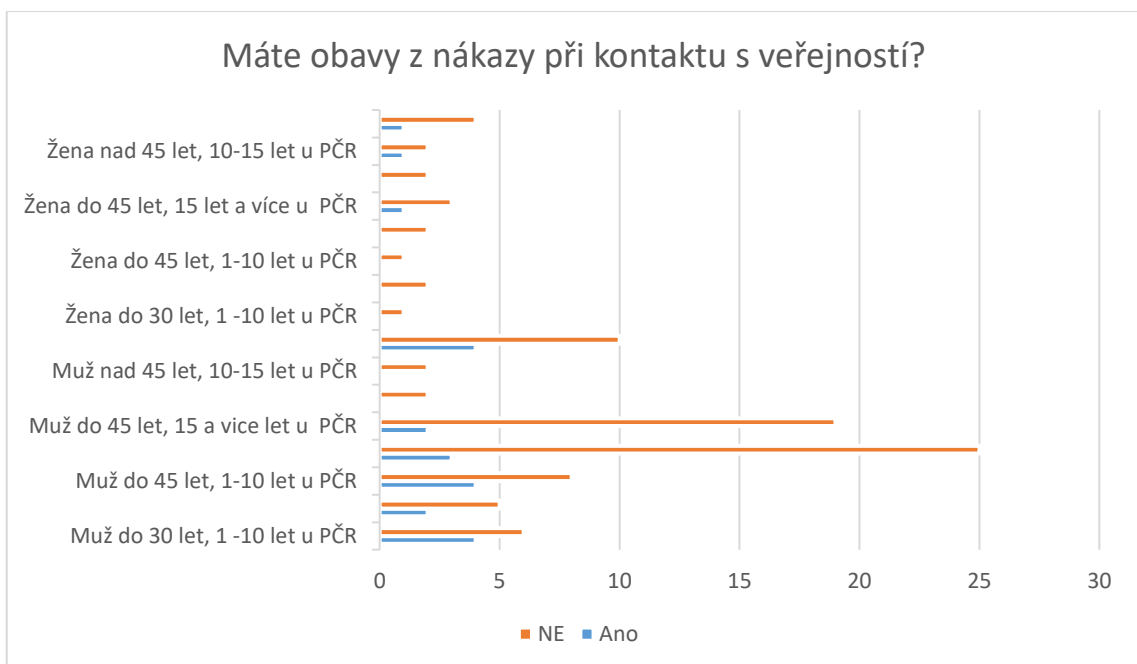
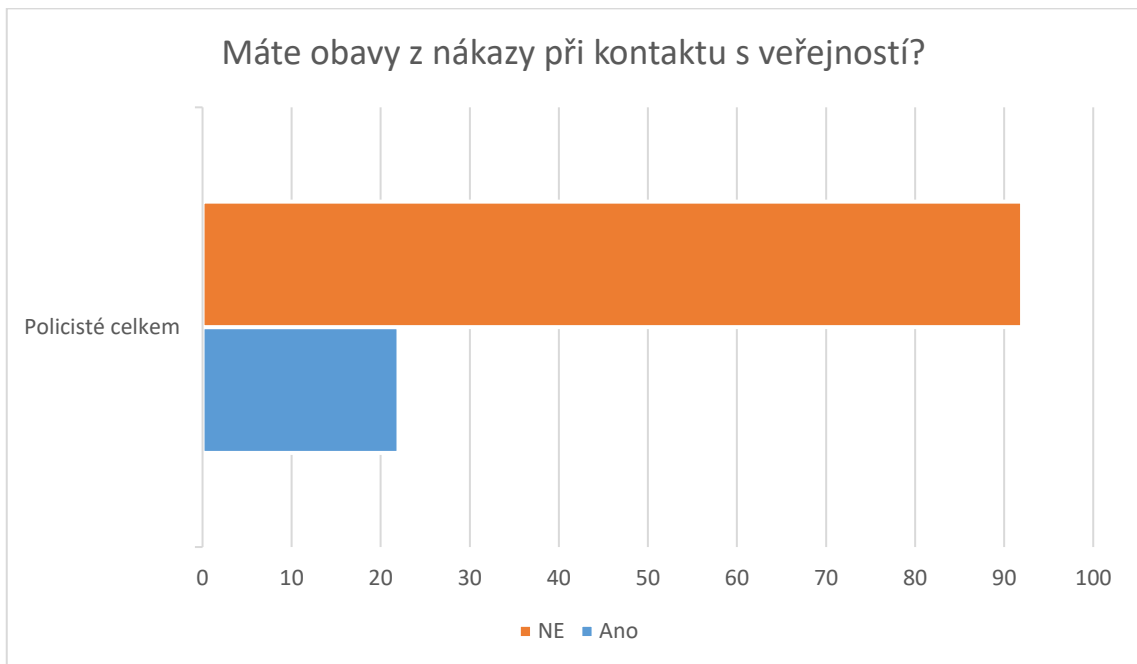
Pocitujete změny ve výkonu služby?

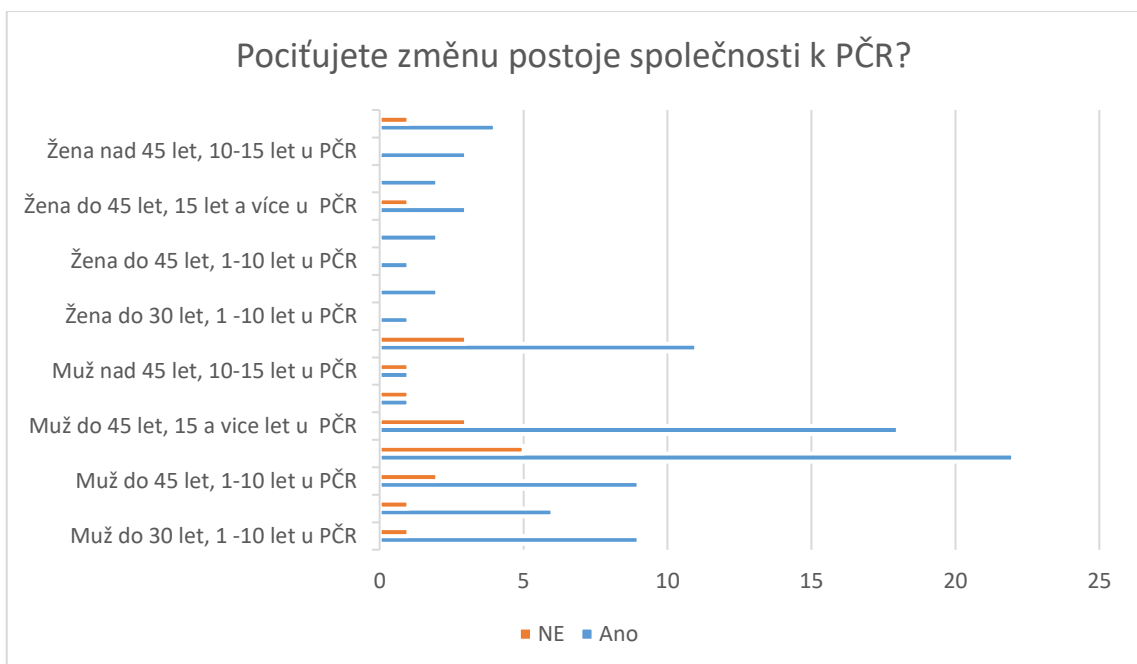
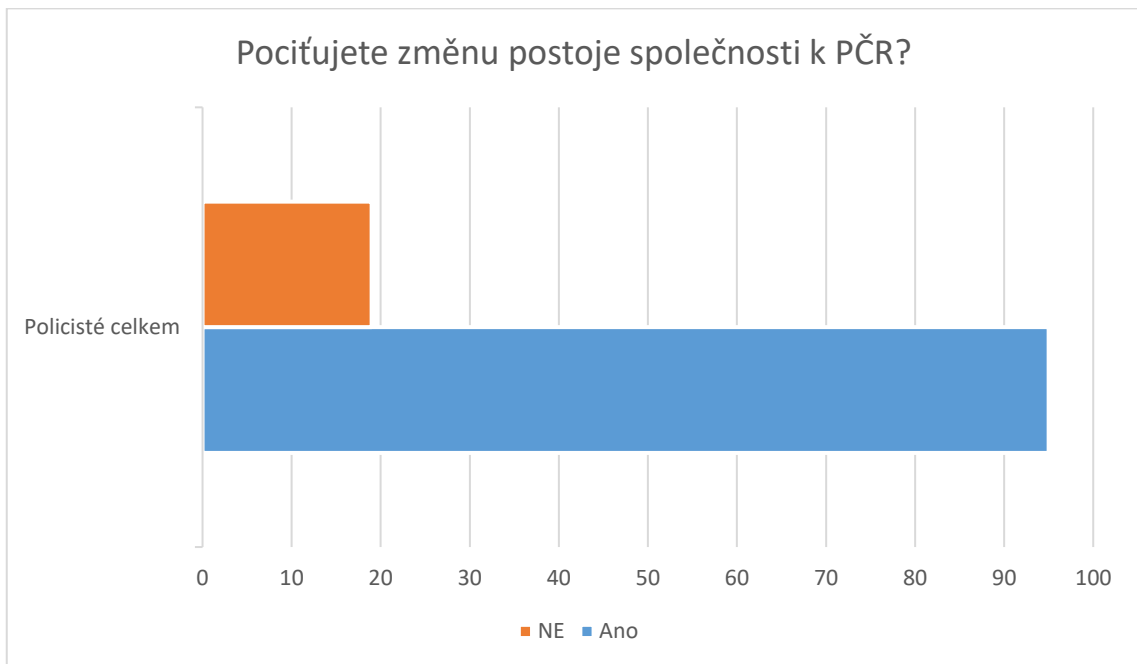
Jaké změny Vám nejvíce vadí?

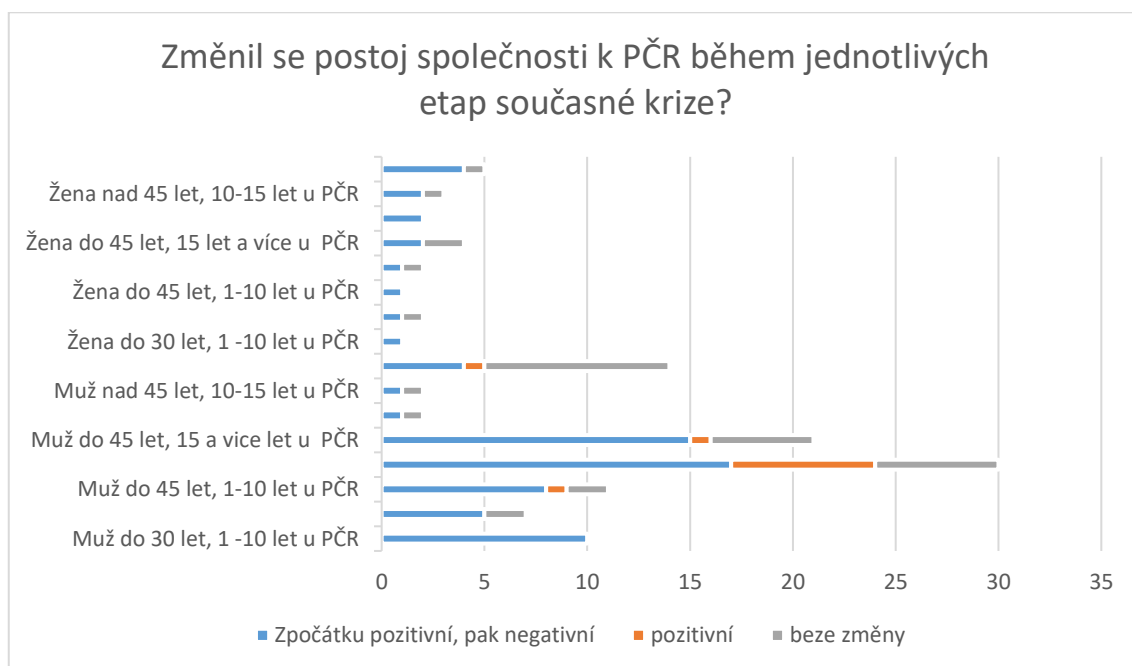
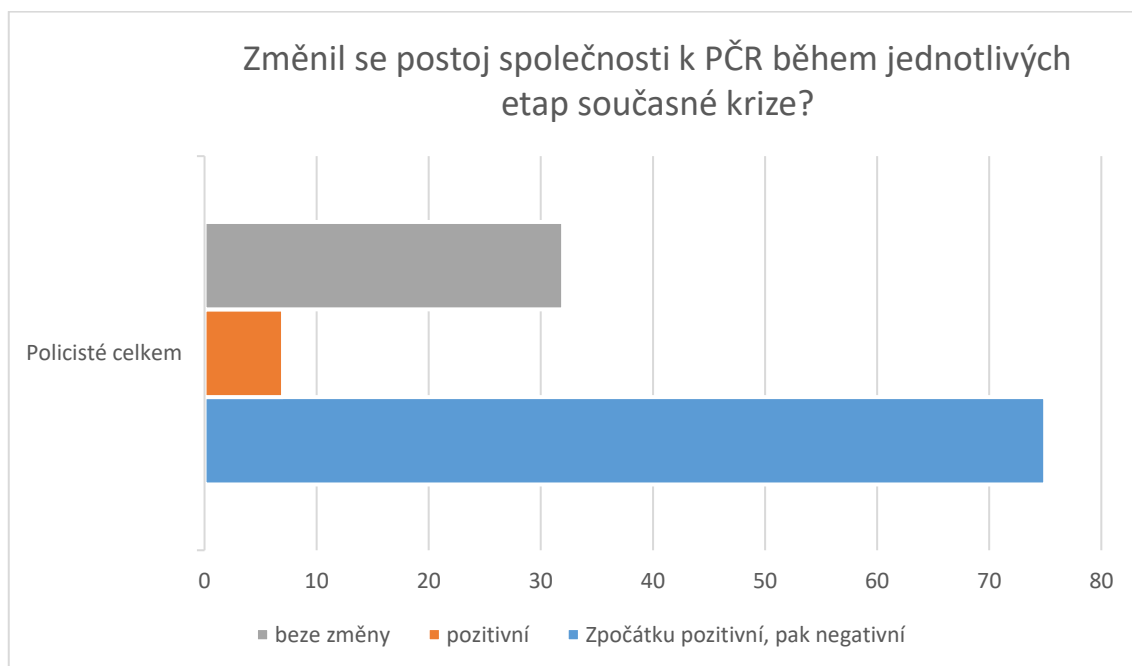
Máte při výkonu služby obavy z nákazy při kontaktu s veřejností?

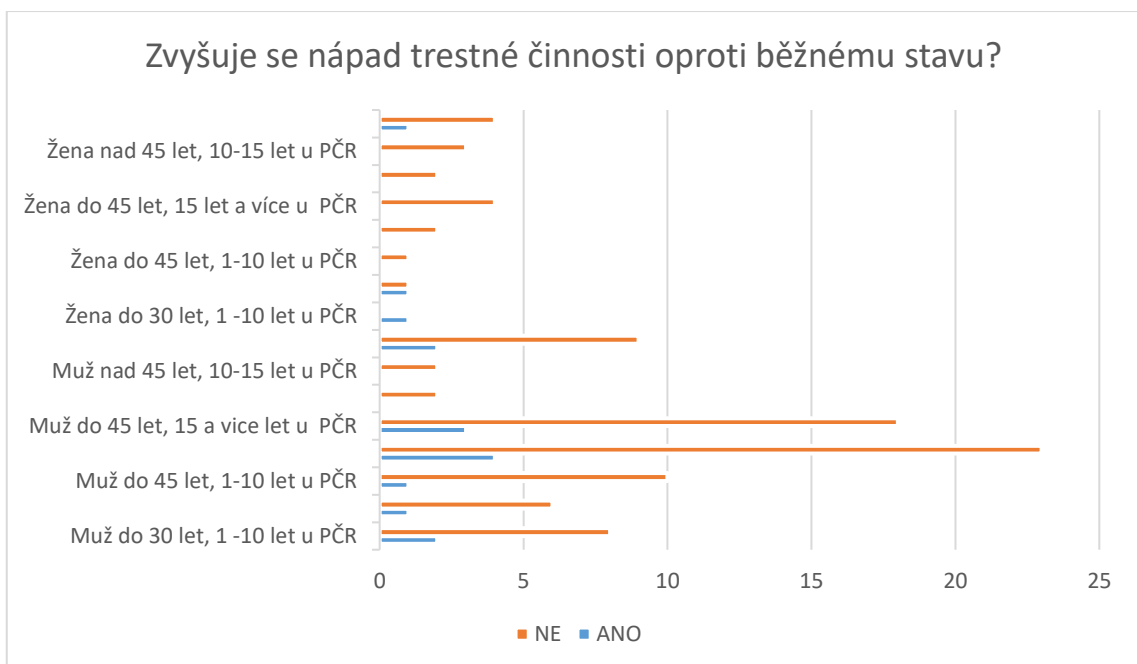
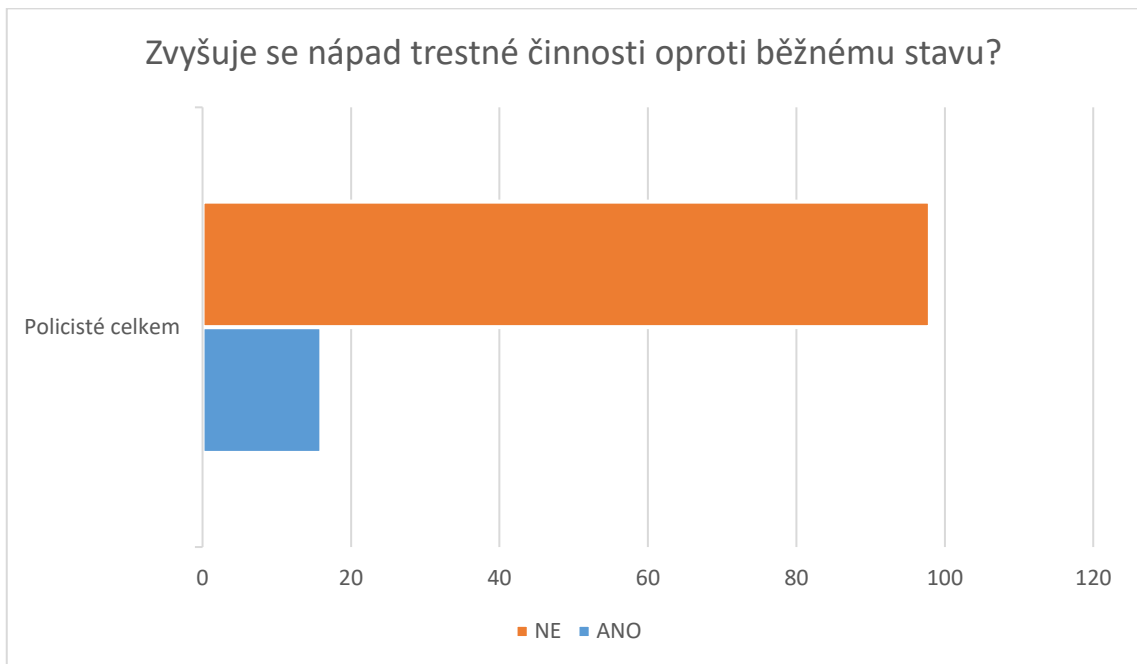
Pociťujete změnu postoje společnosti k PČR?

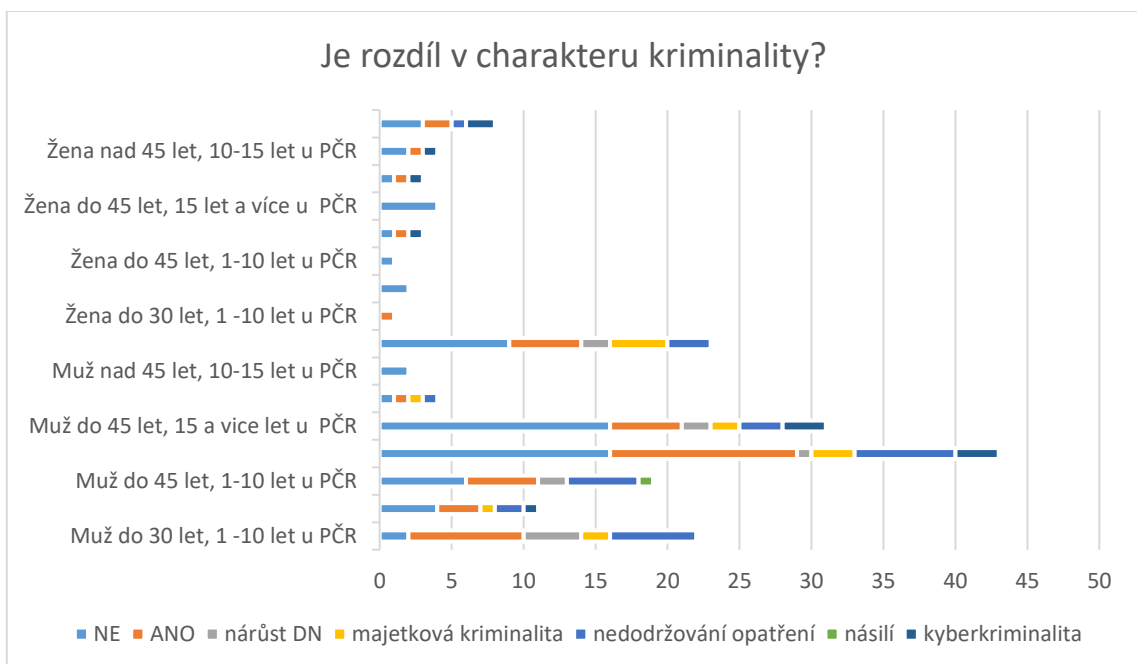
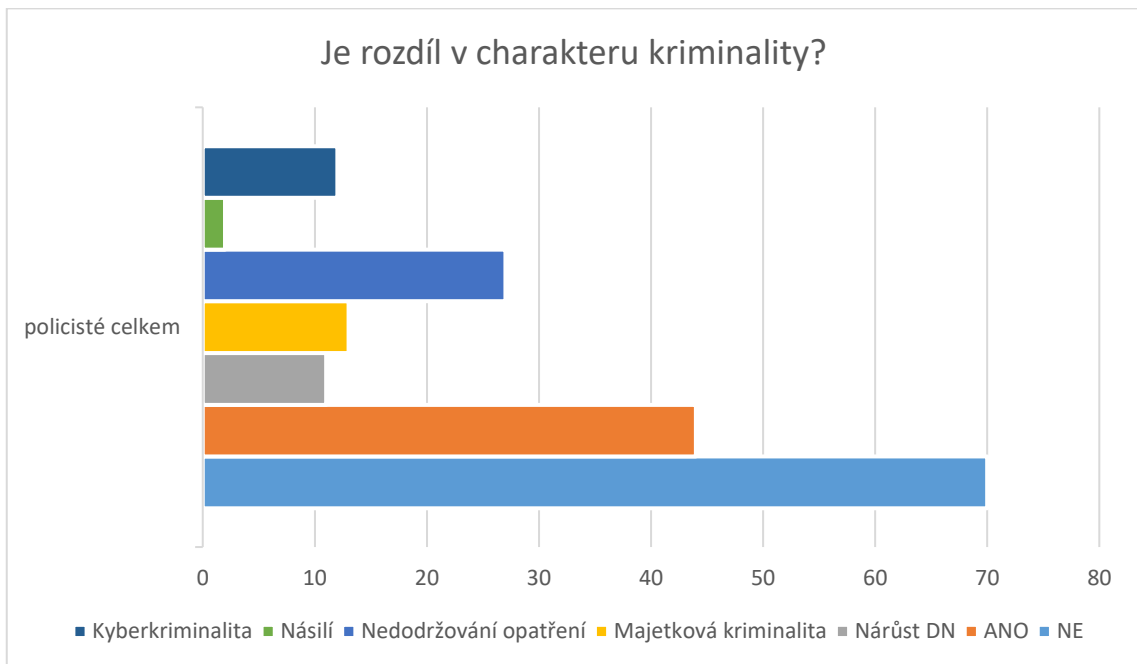
Změnil se podle Vás postoj společnosti k PČR během jednotlivých etap současné krize?

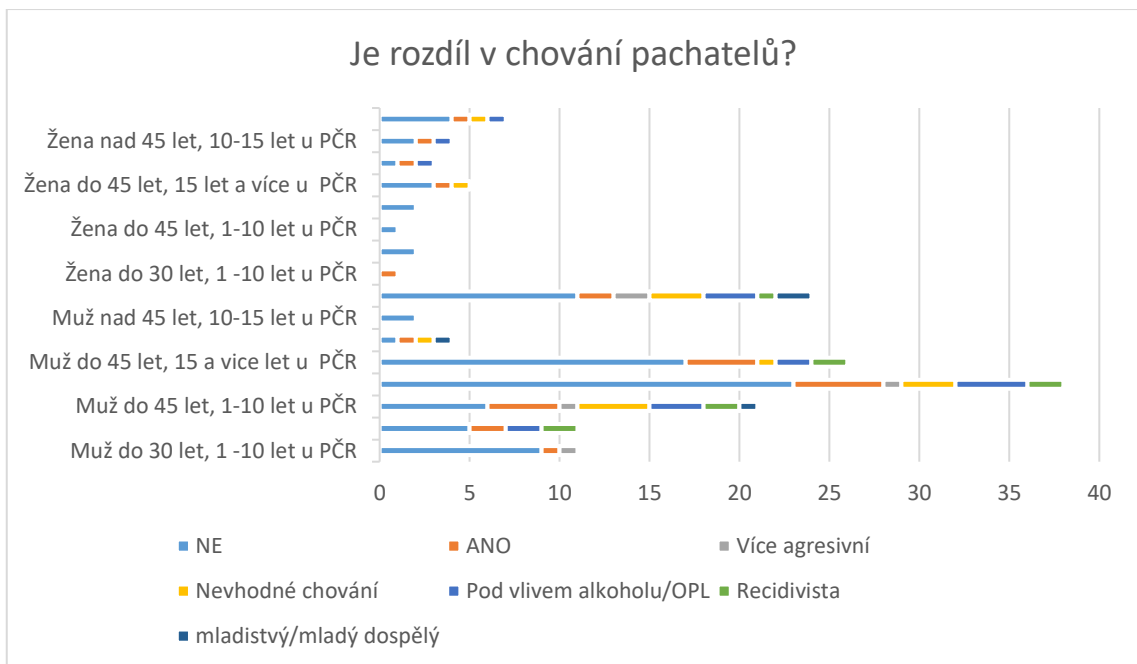
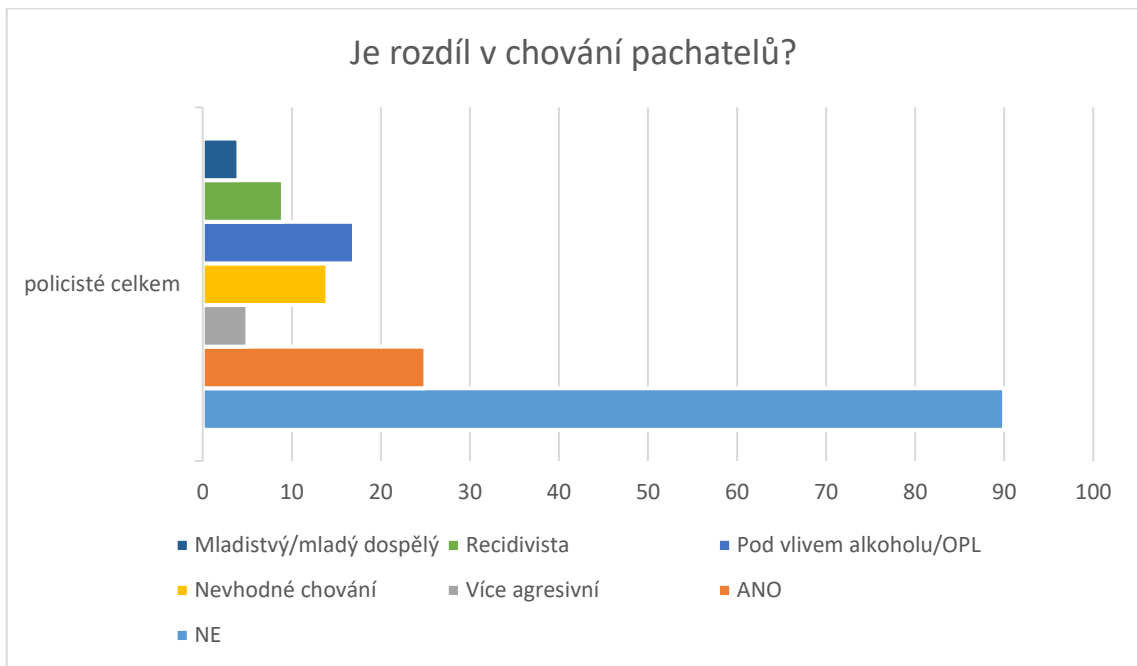
Zvyšuje se podle Vás nápad trestné činnosti oproti běžnému stavu?

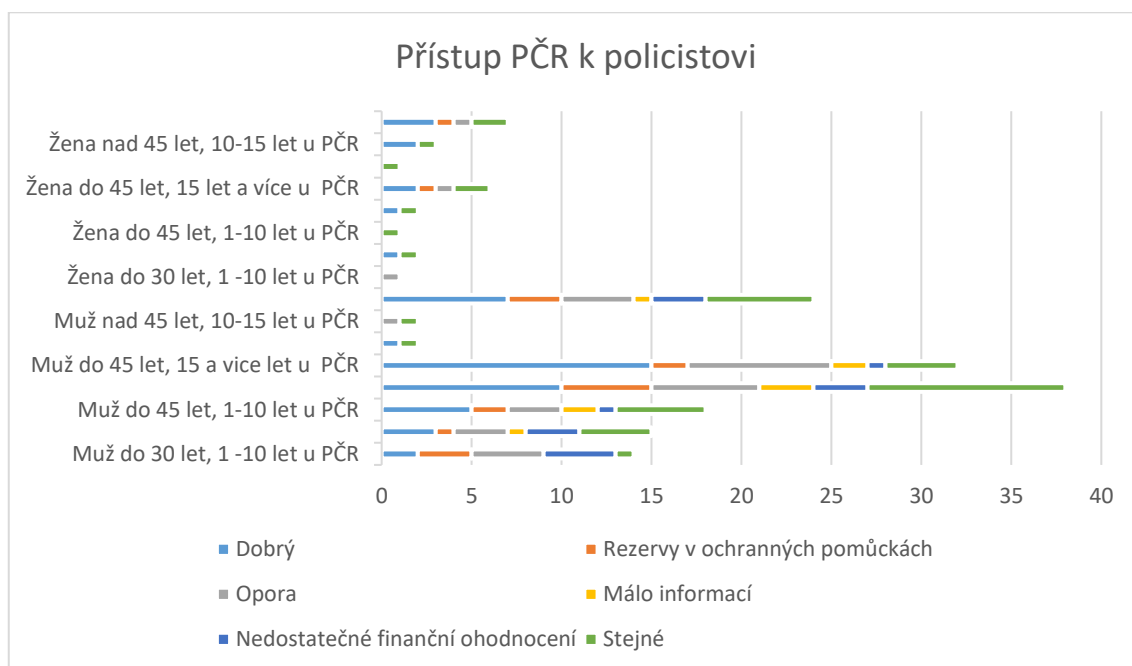
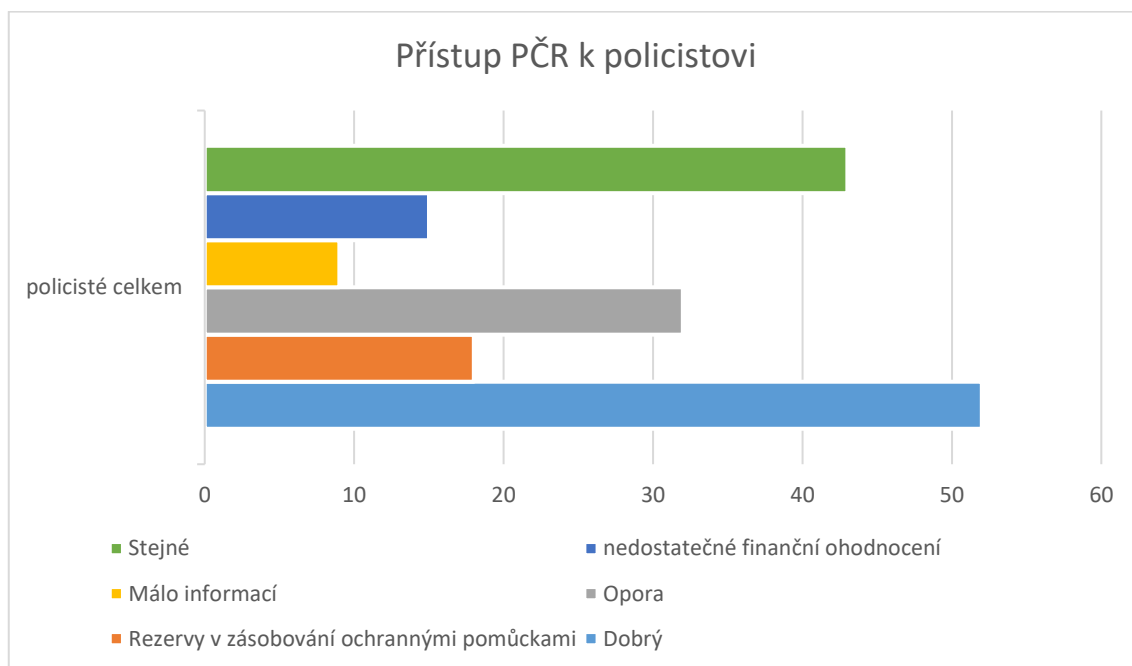
Je podle Vás rozdíl v charakteru páchané kriminality?

Vnímáte rozdíl v chování pachatelů ve srovnání s běžným stavem?

Jak hodnotíte přístup PČR k policistům, hodnocení, režim služeb, poskytování ochranných prostředků, požadavky ze strany vedení?

12.2 Strukturovaný rozhovor

12.2.1 Rozhovor č. 1

Policista-muž, zařazený na obvodním oddělení 2. typu, doba služby 20 let, výkon dozorčí služby.

Otázka: Zažil jste krizovou situaci po dobu výkonu služby a jakou?

Odpověď: Ano, zažil jsem 2x povodeň, v roce 2002 a 2013 a teď covid

Otázka: Jak jste vnímal situaci při povodni osobně i profesně? Byla tam nějaká změna, např. v době výkonu služby nebo ve vykonávaných činnostech?

Odpověď: Vlastně byla změna v tom, že jsme byli v práci celý týden, odříznutí od rodin. Také jsme se museli stěhovat z oddělení do budovy soudu.

Otázka: Zasáhlo ta situace nějak Váš osobní život nebo zanechalo to nějaké následky ať už z hlediska profesního nebo osobního?

Odpověď: Z osobního hlediska ne, a z profesního vlastně také ne. Bylo to spíš fyzicky náročné.

Otázka: Takže nemáte nějaký negativní zážitek z té situace nebo pocit, že by to zanechalo nějaké následky fyzické, či psychické?

Odpověď: Náročné to bylo spíš fyzicky, psychicky možná taky, ale to už si nepamatuji, situace odezněla a pokračovalo se dál. Je to už 18 let a vybavuji si to jako mimořádnou událost.

Otázka: Byl pro vás nějaký rozdíl mezi povodní v roce 2002 a 2013?

Odpověď: Vybavuji si, že v roce 2013 to bylo menší, i když byla, ale nebylo to až tak náročné ani po psychické stránce, a navíc nám zůstalo zázemí. Sice jsme jezdili hlídat ty lokality, ale nebylo to tak náročné. Když to porovnám proti normální službě, řekl bych,

že to byl jen tak mírně zvýšený výkon služby. Nebylo to až takové, že by to člověk bral jako mimořádnou událost jako ty první povodně.

Otázka: Když jsme u výkonu služby, v roce 2002 se v podstatě zrušily všechny administrativní činnosti, v popředí bylo zajištění bezpečnosti osob a jejich majetku, vybavujete si nějaké incidenty nad rámec běžné situace v té době?

Odpověď: Tak nějak to bylo všechno v pořádku, jediné, co si vybavuji, že to byla nezodpovědnost lidí, kteří jezdili na člunech po zatopeném náměstí a městě vůbec. Ani si nemyslím, že byl v té době zvýšený nápad trestné činnosti.

Otázka: Myslíte si, že rozdíl mezi povodní v roce 2002 a v roce 2013 byl i v tom, že po roce 2002 byla učiněna i technická opatření v rámci připravenosti na případnou další povodeň? Ve smyslu protipovodňových bariér, například? A ze strany PČR byla znát lepší připravenost?

Odpověď: Myslím si, že určitě.

Otázka: Pokud to srovnáme se současnou krizí, je to jiné? A v čem?

Odpověď: Určitě, ale nedovedu to přesně vyjádřit.

Otázka: Zkusím položit otázku jinak. Měl jste od počátku této pandemické situace obavy z ohrožení Vašeho zdraví nebo zdraví vaší rodiny v důsledku této nemoci?

Odpověď: Až takhle ne. Nejsem takový typ. Jak bylo loni na jaře, že hodně lidí panikařilo, tak to ne. Ani jsem se úplně nehrnul do očkování. Pociťoval jsem normální strach o rodinu, ale ne úplně panický, jak se toho někdo úplně bál a vyloučil jakékoli kontakty. Moje děti (pozn, dospělé dcery) byly panicky vystrašené a ze začátku nechtěly, abychom se s nimi stýkali. Já jsem to tak úplně neměl. Nehrotil jsem to.

Otázka: Myslíte tedy, že hůře to snášely ženy ve Vaší rodině, které měly obavu o děti atd.?

Odpověď: Ano, spíš ženy, i v okolí se mi zdálo, že ženy se s tím hůř vyrovnávají.

Otázka: Kvůli obavě o děti, rodinu?

Odpověď: Ano, o děti, o rodiče.

Otázka: Vaše partnerka o Vás měla strach? Že chodíte do práce a můžete se nakazit?

Odpověď: To také, pořád mi říkala, abych na sebe dával pozor.

Otázka: Pracovně jste pocítil nějaké změny?

Odpověď: Ano, ohledně služeb. I když jako dozorčí služba jsem tak jako teď sloužil i předtím, jenomže po rozdělení směn se stýkám stále se stejnými lidmi, takže je to určitá izolace. Ale v tomto týmu to dopadlo dobře.

Otázka: Takže by v tomto režimu mohl nastat problém, kdybyste se dostal do skupiny lidí, se kterými byste si úplně nerozuměl?

Odpověď: Ano, to by mohlo být horší, ale dopadlo to dobře. Samozřejmě mi chybí kontakt i s těmi, kteří jinak slouží jen denní služby. Člověk na to byl zvyklý, že je tady nějaký rytmus a kontakt s více lidmi než takováto izolace.

Otázka: Takže úplnou pracovní změnu nepocítujete, spíš omezení kontaktů. Ale že by se změnila práce samotná nebo že by se dělalo něco úplně jiného než běžně?

Odpověď: To ne.

Otázka: Pokud byste měl porovnat jednotlivé fáze té situace, jednotlivé nouzové stavy...

Odpověď: Když to vezmu od začátku tak na jaře (pozn. 2020) to bylo tak, že lidé sem moc nechodili, většina věcí (pozn, komunikace s veřejností) se děla písemně. Ale lidi to brali, víc se toho báli. Na podzim byla vlastně situace stejná (pozn. epidemiologická situace), ale těm lidem už to bylo jedno.

Otázka: Epidemiologicky byla situace horší než na jaře...

Odpověď: Epidemiologicky byla horší, ale lidi už to neřešili a chodili sem řešit i banality. I když jim byla nabídnuta písemná forma, stejně chtěli přijít osobně. Nevím, jestli už ta panika nebyla, nebo byli otrlejší....

Otázka: Jak vnímáte postoj veřejnosti vůči PČR podle jednotlivých etap?

Odpověď: Ze začátku s námi lidé soucítili, ale čím déle to bylo, bylo to horší, hlavně když jsme museli začít vykonávat ty represivní věci, třeba uzávěry, kontroly dodržování karantény apod.

Otázka: Nejvíce vyhrocená situace ve vztahu k veřejnosti začala být kdy?

Odpověď: Myslím, že ještě do konce loňského roku to bylo ještě relativně dobré, postupně to začínalo od zákazu vycházení, to jsem aspoň pocíťoval já, i když jsem byl s těmi, co to nedodržovali v minimálním styku ve srovnání s hlídkami v terénu. Teď jsem si uvědomil, že to opravdu začalo od toho zákazu vycházení. Začalo se to otáčet proti nám. Plus kontroly restaurací.

Otázka: Takže rozumím tomu dobře, že lidé negativně vnímali vládní opatření, a protože je PČR vymáhá je vnímána negativně?

Odpověď: Ano, lidé to brali jako represi a policisté byli ti, kteří byli „po ruce“.

Otázka: Co si myslíte, že je na této situaci jiné, nebo horší než u povodně?

Odpověď: No, určitě doba trvání, i při té povodni (2002), to trvalo asi tak týden, bylo to intenzivnější, ale trvalo to jenom týden. A i pracovní tým byl větší, nemuseli jsme být rozděleni.

Otázka: Když jsme u té povodně, nejsou tam také úplně dobré hygienické podmínky, přesto nebyly žádné ochranné prostředky jako teď, jak vnímáte současnou nutnost tyto prostředky používat?

Odpověď: Vlastně se to z tohoto pohledu porovnat nedá. Ale současná nutnost ty ochranné prostředky používat je samozřejmě nepříjemná.

Otázka: Když to tedy shrneme, dá se říci, že by byl významný nebo výrazný rozdíl mezi výkonem policejní práce běžně nebo při krizi?

Odpověď: Při povodni ano, tam se řeší ty základní činnosti, při této situaci to také trochu omezuje i moji práci, museli jsme začít provádět kontroly osob, restaurací, dodržování zákazu vycházení, uzávěry, a pak bohužel, hlavně když byly ty uzávěry, už nebyl čas dělat pořádně tu naši pořádkovou činnost, i z personálních důvodů, ale v zásadě je to stejné.

Otázka: Takže se nezměnila práce v těch činnostech, které se běžně provádějí, ale navýšil se objem práce, která se prováděla nad rámec těch běžných činností?

Odpověď: Ano, s těmi dalšími úkoly, které jsme museli vykonávat navíc, byly ty běžné činnosti omezovány.

Otázka: Třeba administrativa, běžná pořádková činnost?

Odpověď: Ano, musela se zajistit bezpečnostní opatření a represivní úkony s tím spojené, takže například nějaká spisová činnost musela být někdy odsunuta.

Otázka: A vnímáte v kolektivu špatné nálady?

Odpověď: To ne.

Otázka: Jak vnímáte PČR jako zaměstnavatele v této situaci, cítíte spíš podporu nebo naopak?

Odpověď: Spíš cítíme podporu i od vedení, necítím, že by byly vyžadovány nesplnitelné věci, v tom smyslu, že když se dělají opatření, jako je třeba uzávěra, které vyžaduje nasazení více policistů, je jasné, že to musí být na úkor jiných činností.

Otázka: Jak PČR zásobuje ochrannými prostředky?

Odpověď: Ze začátku se dokonce musely ochranné prostředky evidovat, ale nepřišlo mi, že bychom roušek měli málo. A všichni stejně nosili domácí. Dokonce nám je nosili i lidé z venku. To ale bylo na jaře. Od doby, kdy začaly represe, hlavně když byl zákaz

vycházení, se to změnilo. Na jaře represe nebyla a v momentě, kdy jsme začali takto (pozn. represivně) působit, veřejnost začala být na nás naštvaná.

Otázka: Pociťujete nějakou únavu nebo psychický dopad této situace?

Odpověď: To asi ne. Jen jsem moc nechápal lidi. Když je doporučen minimální kontakt, tak sem (pozn. na PČR) přesto přišli řešit úplnou banalitu, která většinou ani není pro PČR k řešení. Mě to často až překvapilo.

Otázka: Máte pocit, že to jako policista vnímáte trochu jinak i proto, že se pro vás vlastně mnoho nezměnilo, protože do práce chodíte stejně jako před tím, nejsme v doslovné izolaci? A jaká omezení vám nejvíce vadí?

Odpověď: To určitě. A chybí mi hlavně sport, na to jsem byl zvyklý. Přes léto to bylo vlastně normální. Ale občas šel člověk za kulturou a to teď nejde.

Otázka: Nijak zvlášť vás to tedy nepoznamenalo?

Odpověď: To si myslím, že ne, možná je to dané tím, že jsem spíš klidný typ.

Otázka: Máte pocit, že se změnilo chování pachatelů nebo skladba trestné činnosti?

Odpověď: Já myslím, že stoupá majetková kriminalita. Zpočátku si myslím, že bylo více recidivních krádeží, teď toho tolik není. Ale přijde mi, že majetku je teď víc než násilí a určitě je toho víc než na jaře (pozn. jaro 2020).

Otázka: Změnili se pachatelé? Jsou agresivnější, pod vlivem alkoholu nebo OPL...?

Odpověď: To si nemyslím, řekl bych, že pachatelé jsou průběžně ...ne agresivnější, ale více si dovolují, jsou si vědomi toho, že nepůjdou hned do vězení, že půjdou třeba až když tu věc spáchají několikrát anebo zkušenější předávají tyto informace těm mladším, řekl bych, že jsou víc drzí.

Otázka: Takže pachatelé jsou „drzejší“?

Odpověď: To se dá těžko posoudit, prošlo tady plno lidí, takže v hlavě pak zůstanou jen ty vyložené excesy, ale zdá se mi, že policie ztrácí autoritu, že to spíš bude obraz společnosti a s krizí to nesouvisí. Může to být i příkladem v médiích. Myslím, že v tom hraje roli i příklad některých politiků, kteří se chovají vulgárně (pozn. incident poslance na půdě poslanecké sněmovny) nebo sami nedodržují opatření vlády, vyřešeno plexisklovou přepážkou (pozn. opět případ chování poslance v PS při odmítání nosit ochranu úst a nosu), ale pro některé lidi je to příklad. Nebo nutnost vymáhat nějaká opatření, ale není mnoho nástrojů, jak toho docílit a pak také výše pokut za nedodržování opatření, zejména u restaurací, které byly provozovány i přes zákaz. Plno věcí se muselo kontrolovat, ale otázka je, jestli a jak byli ti lidé vůbec potrestáni.

Otázka: Když to první opatření přišlo, měl jste nějaký problém, se změnou pracovního režimu?

Odpověď: Mě jako dozorčího se to nedotklo, měl jsem stejný režim i předtím, když je potřeba přijít do práce jinak, než bylo naplánováno, tak jsem ochotný to akceptovat

12.2.2 Rozhovor č. 2

Policista-muž, délka služby 15 let, zástupce vedoucího oddělení

Otázka: Zažil jste krizovou situaci v minulosti?

Odpověď: Ano, byla to povodeň v roce 2013, ale dalo by se říci, že krizové situace jsou i např. při nasazení pořádkové jednotky, jejímž jsem členem.

Otázka: Jak vnímáte tyto krizové situace, je rozdíl mezi situací typu povodeň a situací, kterou prožíváme nyní?

Odpověď: Samozřejmě. Povodeň je něco, co přijde rychle, ale také ta situace netrvá dlouho. V řádu dnů, týden. Je to krátkodobá krizová situace. To, co se děje teď už trvá rok a nikdy předtím jsme to nezažili. Nikdo z nás nevěděl, jak se to bude vyvíjet. Takže tuto situaci vnímám jako nešťastnou, a to zejména z důvodu chování lidí-veřejnosti. Jakmile odezněl ten první strach, má řada lidí tendenci tu situaci zlehčovat, nelíbí se jim nošení respirátorů a už vůbec se jim nelíbí dodržování opatření. A nikdo se neuvědomuje,

že kdyby všichni dodržovali opatření, už to mohlo být dávno pryč. Jako policista si samozřejmě všímám spíše těch lidí, kteří něco nedodržují, a nechci říct, že jsou všichni stejní, ale vadí mi chování některých lidí, kteří využívají i děti k tomu, aby např. zabránili zákroku. Tím myslím, že svoje děti například vezmou s sebou na nepovolenou demonstraci a postaví se s nimi před pořádkovou jednotku, takže je jasné, že těžkooděnci proti nim nezasáhnou. Ale vadí mi i to, že rodiče, kteří odmítají něco dodržovat, vedou svým příkladem i svoje děti k takovému postoji.

Otázka: Ještě se vrátím k povodni...

Odpověď: Ano, povodeň je krátká a čitelná událost, je více fyzicky i psychicky náročná, protože policista vidí to konkrétní neštěstí hned na místě, když někomu voda vyplaví domov. Je to prostě čitelné v tom smyslu, že všichni ví, že je tam nějaký průběh, za nějakou dobu ta situace odezní a že budou vznikat nějaké škody, které se následně napraví. V současné situaci nikdo neví nic. Je to nevyzpytatelné.

Otázka: Jaká je činnost policie u krize typu přírodní katastrofy?

Odpověď: Činnost policie je po dobu trvání té situace specifická, ale po odeznění se policejní práce vrací do normálu. Pořád je to o té době trvání. U přírodní katastrofy je ta doba relativně krátká a některé činnosti police se tak dají odložit. Ta současná krize je na psychiku jak veřejnosti, tak policie, podle mého názoru dost náročná právě proto, že to trvá tak dlouho.

Otázka: Vnímáte změny nálad na pracovišti? Doléhá ta situace nějak na policisty? Lze pozorovat například syndrom vyhoření?

Odpověď: Syndrom vyhoření asi ne. Ale vnímám, že si policisté více uvědomují, co mohou a co ne, také vnímám, že si uvědomují, že je nám teď řada věcí vzácná. Všeobecně na všechny občany určitě nejvíce doléhá omezení pohybu.

Otázka: Jsou policisté schopni se lépe s dodržováním opatření vypořádat oproti ostatním občanům?

Odpověď: Určitě jsou policisté schopni si to lépe vyhodnotit a zdůvodnit, proč jsou ta opatření nutná. Ale stejně jako ve společnosti i každý policista k tomu má svůj přístup. Tím nemyslím, že by něco porušovali, ale každý má jinou míru obav.

Otázka: Když to srovnáte s běžným stavem, změnil se výkon policejních činností v současné době?

Odpověď: V běžné situaci se postavil plán služeb a ten byl dodržen. Mohlo se samozřejmě stát něco mimořádného, ale minimálně. Teď se stávaly situace, kdy se plán měnil ze dne na den, buď se měnily požadavky, například potřeba nějakého opatření nebo někdo onemocněl nebo byl odeslán do karantény, takže to bylo náročné spíš organizačně a zároveň bylo potřeba zajistit požadovaná protiepidemická opatření. Jinak se ale ta základní činnost policie nemění, musí se dělat pořád stejně.

Otázka: Takže obava z nákazy nějakým způsobem nepoznamenala výkon služby?

Odpověď: Ne. Ta práce se musí pořád vykonávat. Dostali jsme hygienická doporučení, jak se ochránit a většinou když někdo onemocněl, bylo to z rodiny.

Otázka: Máte vy osobně obavu z nákazy? Třeba obavu chodit do práce, kde je přece jen určité riziko nákazy...?

Odpověď: Osobně nemám obavu o sebe, spíše mám obavu o svoji rodinu. Rozhodně mám z té nemoci respekt, ale spíš mi jde o starší lidi v mém okolí. Ale strach chodit do práce kvůli tomu nemám.

Otázka: Jak se podle vás změnil postoj veřejnosti, bylo to horší na začátku nebo teď?

Odpověď: Tak určitě na jaře měli všichni strach, pak to začalo opadat, veřejnost ztratila respekt, někteří odmítají nosit roušky, řady z nich podléhá dezinformacím, do toho různá vyjádření politiků nebo i odborníků.

Otázka: Setkal jste se někdy se strachem veřejnosti? Že by někdo odmítal spolupráci s PČR, myslím například výslechy apod., protože se obával nákazy?

Odpověď: Asi v jednom případě někdo odmítl přijít, ale tak jsme počkali a ten úkon provedli, až to bylo možné. Jednalo se o výslech, který se dal odložit.

Otázka: Jak se chová veřejnost ve vztahu k PČR teď?

Odpověď: Na jaře veřejnost policii vnímala pozitivně. Teď je to jiné. Veřejnost zkrátka podléhá informacím, které se dobře poslouchají. Takže jestliže třeba někteří lékaři říkali, že pro mladého člověka ta nemoc není nebezpečná apod., někteří lidé pak samozřejmě nechtějí opatření dodržovat. To mne mrzí. Myslím, že i vzdělaní lidé si neumí informace vyfiltrovat, ale poslouchají to, co chtějí slyšet. Myslím, že i ve vztahu k policii to tak je. Bohužel i díky médiím, která často zveřejňovala zákroky policie proti těm, kteří nedodržovali opatření, když například někdo odmítal nosit roušku. Přitom rozumný člověk by si měl položit otázku, proč k tomu zákroku došlo, proč se ten, proti komu se vedl zákrok, nepodrobil dobrovolně například prokázání totožnosti nebo nevyhověl výzvě k nasazení roušky, apod. Naopak reakce bývá směrem k policii negativní, ve smyslu „policajti ho zbijou, a on přitom jenom neměl roušku...“ Takže si myslím, že ta image policie se dostala oproti loňskému jaru zase zpátky. Tedy obliba není velká. Ale můj názor je, že rozumný člověk s policií nemá problém a ani z ní nemá strach. Bohužel se mi zdá, že společnost spíš sklouzává k tomu, aby něco nedodržovala.

Otázka: V konečné fázi epidemie je na tom tedy image policie stejně jako před pandemií?

Odpověď: Možná i hůř. Lidé se chovají v podstatě stejně jako před krizí. Jenom si myslím, že si neuvědomují, že ve státě existuje nějaká dělba moci, tedy zákonodárná, výkonná a soudní, police je součástí moci výkonné a její náplní je dohlížet nad dodržováním zákonů. A někteří lidé vlastně viní policii z toho, že zákony vymáhá.

Otázka: Takže se dá říci, že policie má ve srovnání s ostatními složkami IZS poněkud nevýhodné postavení? Protože HZS a ZZS hlavně pomáhají a PČR má i represivní složku činností?

Odpověď: Ano. V tomto ohledu ano. Ale souvisí to i se stavem společnosti. I v osobním životě jsem se setkal s takovými názory nebo spíše chováním lidí. Dá se to přirovnat

k tomu, když se někdo připoutá v autě bezpečnostním pásem. Měl by to udělat automaticky, protože mu to může zachránit život. Mnoho lidí to ale udělá jen proto, aby nedostali pokutu. Nechápu ten význam. A takový příklad pak dospělí dávají i dětem.

Otázka: Pocítil jste nějaké psychické dopady z této situace?

Odpověď: Změna v práci jako takové není. Je tu krizová situace, ale ta práce musí být odvedena. Jediný rozdíl je v délce trvání krize a nejistoty. Také se některé činnosti častěji mění, při nutnosti nějakých dalších opatření. Ale není to nic, na co policie neumí reagovat. Takto se pracuje i v běžném režimu. I tak je vždy riziko změny bezpečnostní situace, kterou je potřeba řešit. Mohou to být třeba i ty demonstrace nebo sportovní utkání.

Otázka: Všichni už jsou unaveni, vy také?

Odpověď: Z pracovního prostředí určitě ne. Děláme stále stejnou práci, někdy je toho víc, někdy méně.

Otázka: A jak vnímáte nutnost provedení zákroku u infikovaného člověka?

Odpověď: Máme k dispozici ochranné prostředky a prostě nejde říct, že neprovedeme zákrok, abychom se neohrozili, jsme společnosti odpovědní za to, že naše práce bude prováděna stejně jako jindy. Nesetkal jsem se s tím, že by policisté chodili do práce s negativními pocity z toho, že by museli provést zákrok u pozitivní osoby. Ale hledali řešení a snažili se na tu možnost být připraveni.

Otázka: Jak hodnotíte policii v této situaci jako zaměstnavatele? Poskytuje dostatek informací, stará se o svoje zaměstnance?

Odpověď: Myslím, že PČR zafungovala dobře. Ano, na začátku nebyly ochranné prostředky, ale to nebyly nikde, za to policie jako taková nemohla. Informací bylo až nadbytek, tam si myslím, že se to dalo filtrovat, ale na druhou stranu se policie snažila ty informace poskytovat okamžitě, tak jak přicházely. Asi se to jinak ani dělat nedalo, někdy se ta situace měnila z hodiny na hodinu. Myslím, že policie se o svoje zaměstnance postarala dobře. Nepocítil jsem žádný problém. Já zastávám názor, že jsme tady od toho,

abychom pracovali i v takových situacích, nevidím v tom nic mimořádného. Hasiči mají hasit, zdravotníci léčit a policie chránit.

12.2.3 Rozhovor č. 3

Policista-muž, délka služby 17 let, zařazený na obvodním oddělení 2. typu, kombinace spisové služby s výkonem služby v terénu

Otázka: Zažil jste krizovou situaci v minulosti?

Odpověď: Povodně v roce 2013. To jsem sloužil na menším oddělení než teď, Nevnímal jsem tu situaci nijak dramaticky. Ani si nemyslím, že by byla změna ve výkonu služby, samozřejmě se více hlídala povodňová situace. Lidé (občané), kteří zažili povodeň v roce 2002 měli větší obavy, ale nic dramatického. Z pracovního hlediska si nemyslím, že by byla nějaká změna. Jen to monitorování situace, ale běžné činnosti fungovaly stejně jako jindy. Nevím o tom, že by to někoho z kolegů nějak zasáhlo. Samozřejmě krizové situace jsou časté, ale jsou to jednorázové krátké situace.

Otázka: Pokud srovnáte současnou krizi a běžný život, je rozdíl v policejních činnostech?

Odpověď: Zpočátku byly nové požadavky na kontroly dodržování opatření, ale nezdá se mi, že by to bylo něco dramatického. Ty kontroly byly nové, ale jinak běžně fungující činnosti.

Otázka: Nemyslíte, že tento pocit můžete mít proto, že si policisté na tu situaci už zvykli?

Odpověď: Určitě ano, ze začátku jsme to neznali a nevěděli jsme, co od toho očekávat. Teď už to bereme jako normální. Ta situace není příjemná, ale práce je stále stejná.

Otázka: Vy sám jste měl obavy o svoje zdraví? Třeba i proto, že se více vystavujete riziku kontaktem s veřejností?

Odpověď: To asi ne. Ze začátku jsem samozřejmě přemýšlel, když byly informace, jak moc ta nemoc je nebezpečná. Pak se to upřesňovalo a nějak to probíhalo, takže jsem

k tomu také tak přistoupil. Ale je pravda, že nemám v povaze panikařit. Jsem spíše klidný typ. Ani na začátku jsem to nějak nedramatizoval a nebál jsem se kontaktu s veřejností. Rozhodně jsem nechodil do práce s obavou. Ani doma jsme to tak nebrali.

Otázka: Takže vás to osobně nějak neomezilo...

Odpověď: Ne. Vadí mi, že se nesmí cestovat a samozřejmě kontakty s přáteli nebo zajít za kulturou, ale беру to tak, že je to nutné.

Otázka: Je něco, co vám vadí v práci v souvislosti se situací? Změna služeb, izolace...?

Odpověď: Režim služby mi nevadí. Ano, nemůžu se stýkat se všemi ostatními kolegy. Ale nedá se říct, že by z toho byla nějaká ponorková nemoc. A ten náš zúžený kolektiv je naštěstí dobrý.

Otázka: Když byste srovnal postoj společnosti v průběhu krize, pozorujete změnu v jednotlivých etapách?

Odpověď: Tak to určitě. Zezačátku to bylo úplně jiné. To jsme byli my, zdravotníci, hasiči, lidé fandili, psali podpory, nosili nám roušky apod. Pak to začalo upadat a teď jak začaly restriktce a pak ty medializované zákroky (pozn. zakleknutí pachatelé přestupků), je to ve vztahu k nám, jako k policii zase horší. Přijde mi, že tohle začalo na začátku letošního roku. Ale myslím, že je to tím, že jsou vydávána nějaká opatření, ale lidé jsou už naštvaní. Dobře to bylo vidět při uzávěrách okresů. Lidé stáhli okénko auta a už byli naštvaní, pokud ale následovala klidná a normální reakce policistů, většinou se uklidnili. Ale podráždění byli. A samozřejmě si to vyventilují na tom policistovi, kterého mají po ruce. Asi si zanáávají i doma u televize

Otázka: Takže policie byla prostředník?

Odpověď: Ano, ale když lidé pochopili, že s nimi jednáme normálně a snažíme se věci řešit rozumně, většinou se uklidnili a na závěr třeba ještě poděkovali.

Odpověď: Otázka: Je tedy výhodnější řešit některé situace domluvou než represí?

Odpověď: Určitě, základ je snaha situaci v klidu vyřešit. Jak říkám, řada lidí to pochopila, když viděla, jak jednáme my, ale samozřejmě vždycky se najde někdo, kdo bude chtít situaci vyhrotit. Ale k tomu není potřeba covid. Někteří lidé takoví vždycky byli a budou.

Otázka: Jak je na tom tedy image police?

Odpověď: Na začátku si myslím, že jsme byli vnímáni hodně dobře, když začaly uzávěry okresů tak hodně špatně a teď se to, řekl bych, stabilizuje na to, co bylo před pandemií. Prostě to odnesl ten policista, který něco po někom vyžadoval, ne ten, kdo to nařídil. Takže svůj nesouhlas si lidé vybíjeli na policistech. Všechno je to tím, že to trvá tak dlouho.

Otázka: Co pachatelé? Jsou jiní? Jinak se chovají?

Odpověď: To bych neřekl, Pořád jsou to ti stejní. Většinou recidivisté.

Otázka: Mate pocit, že se mění charakter kriminality?

Odpověď: To si nemyslím. Asi bude nějaký drobný nárůst, ale nic mimořádného. A je pravda, že to asi bylo lepší pro policii, když byl zákaz nočního vycházení, protože venku byli v noci jen policisté, a pak hlavně ti, kteří něco nedodržovali nebo pachatelé.

Otázka: Vnímáte nějaký nárůst činností ve vztahu k vaší konkrétní práci?

Odpověď: Jako nejvíc nepříjemné vnímám to opáření k uzávěře okresů. Byla to prioritou. Ostatní šlo stranou, mě tohle opatření nejvíc narušilo moje obvyklé činnosti, hlavně zpracování spisů. To muselo počkat.

Otázka: Takže kdyby toto trvalo celou dobu, police by nemohla pořádně fungovat?

Odpověď: Řekl bych, že ano. Na všechno byla jen jedna hlídka a ostatní museli řešit opatření. To mi vadilo.

Otázka: A váš pocit z PČR jako zaměstnavatele? Měl jste dostatek informací?

Odpověď: Informací bylo až nadbytek. Ale byla evidentní snaha policie to nějak filtrovat, vytvářet nějaké metodické pomůcky. Bylo znát, že se to jen automaticky nepřeposílá, někdo na tom pracoval a vyhodnotil to. Z mého pohledu nemám z přístupu policie k policistům nějaké výhrady nebo necítím tlak. Jak říkám, pro mě byly nejhorší ty okresy. Ale to nevymyslela policie. Ale nedovedu si představit, že by to trvalo déle. To už by činnost policie asi byla omezena.

12.2.4 Rozhovor č. 4

Policista-muž, zařazený na obvodním oddělení 2. typu, doba služby 9 let, výkon služby v terénu, hlídková a obchůzková činnost

Otázka: Zažil jste krizovou situaci celorepublikového charakteru v minulosti?

Odpověď: Ano, zažil jsem povodně v roce 2013

Otázka: A je rozdíl mezi tou situací při povodni a touto aktuální situací?

Odpověď: Ano, určitě. Ta situace při povodni byla jiná hlavně v tom, že jsem se zrovna vrátil ze základní přípravy, byl jsem v práci nováček a v podstatě jsem se všechno teprve učil. Necítil jsem tu tíhu zodpovědnosti, jako teď, když už mám určité zkušenosti.

Otázka: Měl jste tehdy strach?

Odpověď: Spíš jsem jen nevěděl, co bude druhý den. Víím, že jsme sledovali vývoj povodně. Já jsem ale nastoupil v době, kdy povodeň začala ustupovat. Spíš to tedy byla jistá míra nepohodlí, ale nějaký strach nebo stres ne. Ani nějakou vyšší únavu nebo nějaké extrémní výkony si nevybavuji. Vybavuji si, že jsem měl obavu, abych nemusel na rozvodněnou řeku v lodi, ale stejně bych to udělal, kdyby to bylo nutné. Ale tyhle obavy jsem tenkrát měl.

Otázka: Mezi povodní a současnou situací je rozdíl?

Odpověď: Hlavně v těch lidech. Myslím veřejnost

Otázka: A co vás nejvíc na té situaci zatěžuje nebo co vám nejvíce vadí?

Odpověď: Pracovně mi vadí hlavně to, že jak jsou různá opatření, a jezdili sem vypomáhat příslušníci AČR, tak to byli noví lidé, my jsme byli zvyklí pracovat v nějakém kolektivu lidí a najednou člověk přijde do práce a v instruktáži zjistí, že jezdí v hlídce s někým, koho vůbec nezná. To mi bylo nepříjemné. Kolektiv se během těch režimových opatření více semkl, takže když přijdou noví a zároveň cizí lidé, je to určité narušení.

Otázka: Vnímáte, že by se práce změnila nebo je to víceméně stejné jako v běžném režimu?

Odpověď: Něco se změnilo, ale ty konkrétní každodenní policejní činnosti v základu ne. Změny přicházely hlavně s novým opatřením, třeba při opatření na uzávěru okresů, to bylo nepříjemné. Ale jinak to bylo víceméně stejné. Museli jsme kontrolovat dodržování opatření, hlavně nošení roušek a dodržování zavření restaurací apod., ale jinak nic výrazně jiného si nevybavuji, krom těch zmíněných uzávěr.

Otázka: A jak vnímáte náladu v kolektivu?

Odpověď: Nemám dojem, že by někdo podléhal nějakým negativním náladám, nějakému stresu nebo tak. Spíš jsme se podporovali. A jak se ty kolektivy zmenšily, je to takové skoro rodinné.

Otázka: Měl jste někdy obavy, že se v práci můžete snáz nakazit?

Odpověď: To jsem nepociťoval. Nebál jsem se kontaktu s veřejností.

Otázka: Ani vaše okolí nedávalo najevo, že by z vás mělo strach? Že můžete být potencionální riziko?

Odpověď: To ne.

Otázka: Vy jste se podílel na zákroku na osobě, která byla v té době infekční. Jak jste to vnímal, měl jste z toho strach?

Odpověď: To ne. Ten dotyčný nám řekl, že je v izolaci a já jsem si jen pro sebe vyhodnotil, jestli mám všechny ochranné pomůcky. A nebál jsem se toho, asi jsem se ani necítil ohrožený. Věřil jsem tomu, že tak jak jsme vybavení, jsem v bezpečí.

Otázka: Myslíte, že kdyby se tato situace odehrála na jaře, vnímal byste to jinak?

Odpověď: Myslím, že ano, tehdy nebylo dost informací. Na jaře bych měl daleko větší strach. V mém okolí lidé nemocní byli, takže tak nějak člověk ví, co může očekávat.

Otázka: Jak myslíte, že je PČR vnímána veřejností?

Odpověď: Na začátku to bylo dobré, společnost nás uznávala. Teď už jsou lidé frustrovaní, do toho medializované věci. Přímo na ulici se sem tam stalo, že když jsme někoho upozornili, aby dodržovali opatření, občas na to reagoval dost nevybíravě nebo tam proběhly poznámky typu „A když to neudělám, zmlátíte mě?“ To byla reakce na zákroky policie proti odpůrcům roušek. Lidi jsou nespokojení. Zpočátku to bylo v tomto ohledu jiné. Na uzávěrách to bylo z mého hlediska bez problémů. A jinak záleželo na stavu těch, se kterými jsme jednali, když je někdo třeba pod vlivem alkoholu nebo drog, těžko se mu něco vysvětluje, ale to je i běžné situaci stejné.

Otázka: Myslíte, že větší účinnost má represe nebo domluva?

Odpověď: Já myslím, že domluva je lepší, pokud je to možné. Většina lidí si nakonec dala říct, hlavní rozdíl je tady u lidí, kteří jsou hodně posilnění alkoholem.

Otázka: Změnilo se nějak chování pachatelů?

Odpověď: Ne, jsou pořád stejní.

Otázka: Máte pocit, že policie svoje policisty vybavila dobře?

Odpověď: Řekl bych, že ano. I na začátku jsme měli roušky, i když v té době nebyly v obchodech k sehnání. Já myslím, že postaráno u nás bylo.

Otázka: Vás osobně to nějak omezilo? Co vám vadí nejvíc?

Odpověď: Omezený sport. Nakupování mi nevadí, to spíš přítelkyni, já to oželím. Já myslím, že nákup oblečení se dá odložit.

Otázka: Myslíte si, že policistům se ta opatření dodržují snáz?

Odpověď: Já myslím, že ano. A také myslím, že lépe se to dodržuje těm starším, řekl bych, jsou trpělivější. Ale zas ti, kteří mají doma děti a musí se s nimi učit, to asi není jednoduché.

12.2.5 Rozhovor č. 5

Policista-žena, zařazená na obvodním oddělení 2. typu, doba služby 6 let, výkon spisové služby-trestní řízení

Otázka: Zažila jste někdy krizovou situaci v minulosti?

Odpověď: Po dobu trvání služebního poměru ne.

Otázka: Vnímáte rozdíl v činnostech po dobu trvání nouzového stavu oproti stavu běžnému?

Odpověď: pro nás to bylo jiné v tom, že zpočátku se užívala jiná právní kvalifikace (pozn. ustanovení některých §§ trestního zákoníku, které umožňuje užití vyšší trestní sazby) takže řadu případů si přebírala rovnou SKPV, čímž nám na základních útvarech trochu ubylo práce, tedy ta administrativní. To bylo loni na jaře. Teď to tak není.

Otázka: Jsou ty činnosti výrazně jiné než v běžném režimu?

Odpověď: Pro mě ne. Souvisí to ale i s personálním stavem na oddělení. Jinak ale jako jedinou změnu vnímám to, že zpočátku bylo doporučeno nevést osobně výslechy, to bylo na jaře 2020. Pak se situace trochu uklidnilo, k výslechům jsme se vrátili a jediná změna, kterou jsem pak pocítovala, bylo používání ochranných pomůcek.

Otázka: Měla jste pocit, že ostatní policisté vykonávají jiný druh činnosti? Že by museli měnit nějaké svoje návyky?

Odpověď: Ne, pouze když nás přijeli posílit příslušníci AČR. To bylo trochu jiné, najednou tu bylo dost lidí, které jsme neznali. A s tím souvisí to, co mě jediné napadá jako změna, to, že trávili výkon služby na kontrolních bodech.

Otázka: Jak byste hodnotila náladu na pracovišti?

Odpověď: Hodně jsme se stmelili v těch rozdělených směnách. Ale za sebe jsem ráda, že už to tak není. Jednak se mi stýskalo i po kolezích z druhé směny a také se začínalo projevovat takové to „my a oni“ mezi lidmi ze stejné směny, kolektiv se začal tak trochu rozdělovat.

Otázka: A myslíte, že by naopak mohla v těch uměle zmenšených kolektivech později nastat tzv. ponorková nemoc“?

Odpověď: Nevím, naše směna byla více personálně obsazená, než ta druhá. Většinou si ale všichni navzájem vyhověli. Fungovalo to dobře z toho lidského hlediska, řekla bych, že se všichni navzájem „opečovávali“. Zdá se mi, že k sobě byli k sobě ohleduplnější.

Otázka: Měla jste strach z té nemoci? Bála jste se kvůli nákaze chodit do práce? Bála se vás někdo z okolí, že jste pro něj riziko?

Odpověď: Ne. Navíc jsme se sešli i v místě bydliště, hasič, zdravotník, policista, ale zjistili jsme, že kontakty s běžnou veřejností se zminimalizovaly. A já jsem válčila s časem. Ten den, který jsem strávila v zaměstnání, mi přijde jako by neexistoval. Vadil mi ten režim. Loni na jaře to bylo jiné. Je ale pravda, že zpočátku byly směny jen dvanáctihodinové. A také bylo jaro, ten podzim a zima jsou více náročné. Ta šestnáctihodinová služba je opravdu dlouhá. Druhý den to stejně člověk dospává, takže

dopoledne je ztracené, odpoledne nebylo také nějak zvlášť aktivní a člověk už se zase chystá na druhý den do práce. Když byl tzv. dlouhý týden, tedy tři šestnáctihodinové služby, trvalo mi celý víkend, než jsem tzv. „vypnula“, nešlo mi přepnout se do soukromého režimu. Určitě na to má vliv i počasí a roční doba.

A ještě k těm obavám. Dost lidí se obávalo přijít na policii na předvolání, opravdu se báli přijít kvůli obavě z nákazy. A nebylo to účelové, byli to většinou svědci nebo poškození, opravdu se báli, že se tady nakazí. Kupodivu spíš až teď ke konci, řekla bych od února 2021. Loni problém nebyl, až teď.

Otázka: Jak se vám jeví chování pachatelů v období pandemii?

Odpověď: Jsou stejní jako předtím. Myslím ale, že narostl počet páchaní kriminality v kyberprostoru.

Otázka: Jak vnímáte veřejnost ve vztahu k policii?

Odpověď: Ti, co mám kolem sebe a měli nějakou úctu a respekt, tak tam to zůstalo, a naopak ti co respekt neměli...., tak tam se to také nezměnilo. Ti co znám. Jinak si myslím, že veřejnost reaguje normálně, ale hrozně záleží, jak to uchopí média. Myslím, že policie obecně neumí pracovat se svým PR. Mám pocit, že kdyby se PČR lépe starala o svoje dobré jméno, vše by mohlo být jiné. Řada zmedializovaných zákroků, které byly oprávněné se ukázaly v médiích jen v samém prvopočátku, kdy k tomu nebylo bez nějakého vyhodnocení co říct, to vysvětlení tam chybí. Např. PR Armády ČR je zřejmé, ale policie toto podle mě neumí.

Otázka: A byl ten postoj veřejnosti jiný v různých etapách krize?

Odpověď: Já jsem si třeba ani zpočátku nepřipadala jako „první linie“. Měla jsem pocit, že ta nálepka nám nepřísluší. Bylo příjemné, že lidé nás chtějí podporovat, já jsem s tím měla ten problém, že mi nepřišlo, že bych dělala něco jiného než běžně. Přišlo mi skvělé, že mohu chodit do práce. A můj velký obdiv patří těm, co měli doma malé děti na on line výuce a museli to zvládnout, aniž by došlo k psychické či fyzické újmě. Já tedy ten výkon služby v této době беру tak, že jsme prostě chodili do práce, služba vlasti je něco, k čemu jsme se zavázali, takže pro mě je to normální. Normální součást mého života. Neměla

jsem pocit, že bych musela být za svoji práci nějak navíc odměňovaná, na rozdíl od zdravotníků. Přesto si myslím, že za posledního půl roku policie má řadu zásluh, jen je neumí tzv. „prodat“ Povedla se řada věcí, ale veřejnost to neví, tak proč by měla policii chválit.

Otázka: A co policie jako zaměstnavatel?

Odpověď: Já jsem neměla žádný problém. Může to být i tím, že pracuji tam, kde pracuji, ale opravdu žádný problém nemám. Ochranné prostředky neměl nikdo, za to policie nemůže. U očkování si tedy myslím, že tam se pro nás mnoho neudělalo. Ale je pravda, že mám někdy pocit, že se nepečuje o policistu jako člověka, ale o policistu jako služební číslo xy. Ale asi se s tím umím vyrovnat.

12.2.6 Rozhovor č. 6

Policista-muž, zařazený na obvodním oddělení 3. typu, doba služby 12 let, vedoucí oddělení.

Otázka: Setkal jste se při výkonu služby s krizovou situací rozsáhlejšího druhu, při které byl vyhlášen některý z krizových stavů?

Odpověď: Ano, byly to povodně v roce 2013. No a teď covid. Také jsem zařazený v pořádkové jednotce, takže s krizovými situacemi se setkávám, i když jsou to lokální záležitosti, nejčastěji sportovní utkání nebo různé festivaly.

Otázka: Jaké je srovnání mezi krizí typu povodeň a krizí typu pandemie? V čem je rozdíl?

Odpověď: Asi v přístupu k té situaci, ale jako policista musím jít do práce v jakékoli situaci. Záleží na druhu té situace, podle ní se odvíjí konkrétní činnosti.

Otázka: Změnila se tedy nějak významně činnost policie v době povodně?

Odpověď: Změnila se, ale ne výrazně. Samozřejmě se některé činnosti omezily, například se neprováděly běžné silniční kontroly a hlídková služba byla zaměřena

konkrétně na sledování povodňové aktivity a ty ostatní agendy, hlavně administrativa byly omezeny.

Otázka: V této konkrétní situaci, tedy pandemické, je to jinak?

Odpověď: V této současné situaci se řešily pouze ty „covidové“ věci, hlídalo se, jestli se nosí roušky a podobně. Hodně věcí se omezilo, nesměly se provádět kontroly vozidel kvůli omezení kontaktů. Administrativa, zpracování spisů a podobné činnosti naopak fungovaly, ale vlastně taková ta iniciativní činnost policistů byla v podstatě omezována, právě proto, aby byl minimalizován kontakt. A protože byla na řadu trestných činů stanovena tzv. vyšší trestní sazba, dost případů si rovnou přebírala SKPV dle věcné příslušnosti. Takže se zpracovávalo v podstatě jen to co, už bylo rozpracováno, a ty nové případy už podléhaly té vyšší trestní sazbě. To byl ten úplný začátek. Ale nedá se říct, že by to trvalo celé jaro 2020. Časem se situace ustálila a činnosti byly celkem stejné jako v běžné stavu, pouze se minimalizoval ten kontakt s veřejností a některé činnosti se prováděly s omezením, například ty zmíněné kontroly v dopravě.

Otázka: Dá se tedy říct, že pokud se omezí nějaká činnost, je to administrativa, ale nelze omezit ty, nazvěme to třeba výkonné činnosti?

Odpověď: Ano, přesně tak, ale záleží to na druhu té situace.

Otázka: Pociťoval jste psychickou či fyzickou únavu při povodni?

Odpověď: Nejspíš ne, protože si na to nevzpomínám.

Otázka: A v této situaci?

Odpověď: Unavený teď jsem, šestnáctihodinové služby jsou náročné, druhý den nemohu spát nebo se věnuji rodině. Je to moc dlouhé. Jde to zvládat krátkodobě, ale tohle už trvá moc dlouho.

Otázka: A ve svém okolí pozorujete nějaké negativní dopady?

Odpověď: Sociální distanc asi vadí nejvíce všem. Myslím, že ostatní omezení řeší tak, že si zanárají a pak si všechno objednájí na internetu. Na tom, že nemohou nakupovat fyzicky jim spíše vadí ty sociální kontakty než ten nákup samotný. Sport se také dá řešit venku, ale po pravdě mě osobně to venku moc nebaví.

Otázka: A jak je to u policistů?

Odpověď: Vidím trochu zjednodušené vnímání u policistů. Nemusí tolik přemýšlet. A není to jen u nováčků. Že by policisté byli ve stresu nepozorují. Navíc si myslím, že ta služba zas tak náročná není.

Otázka: Vy sám jste se nemoci bál?

Odpověď: Na úplném začátku určitě. Nebyly informace, byl jsem ostražitý. Ve druhé etapě jsem měl také obavy, ale už byly nějaké informace. Nemyslím, že by všechna ta opatření byla na místě.

Otázka: Měl jste obavy o rodinu?

Odpověď: Samozřejmě. A bál jsem se, abych rodinu neohrozil já. Ale nebylo to tak, že bych se kvůli tomu bál chodit do práce.

Otázka: A jak hodnotíte postoj veřejnosti k policii?

Odpověď: Na začátku pozitivní. To jsme byli spolu se zdravotníky a hasiči hrdinové. Pak už jsme ale byli represivní složka, která vymáhá nesmyslná opatření. Takže obliba PČR dost klesala. A zásluhou různých hnutí typu Milion chvilék apod a také demonstrací, kterými nevím, čeho mělo být dosaženo, se PČR opět dostala do nelichotivého postavení v očích veřejnosti. Ale ty zákroky proti osobám bez roušek považuji za naprosto oprávněné, jen to bylo „dobře“ mediálně podané. Byl jsem například na demonstraci matek proti nošení roušek a testování u dětí ve školách a školkách. Já chápu, že jim to vadí, ale napadnout policistu a postavit tříleté vyděšené dítě před řadu policistů-těžkooděnců, což udělala jeho matka.....? Policie je represivní složka. Opatření je třeba dodržovat. A pokud jsem přesvědčen o správnosti těch opatření, budu je bránit a vymáhat, přísahal jsem, že budu bránit ČR i za cenu vlastního života. Pokud by se zákony změnily

tak, že s tím souhlasit nebudu, od policie odejdu. Lidé mají právo demonstrovat, ale musí to dělat v mezích zákona.

Otázka: Co bylo nejhorší v těch „covidových“ opatřeních?

Odpověď: Já myslím, že pravidla této vlády dodržují jen ti slušní, např. u opatření k uzavěře okresů se musel vyplnit formulář, kde se ale dalo zdůvodnit téměř vše. Takže když někdo chtěl, stejně to opatření nedodržoval.

Otázka: Jak jste řešili případy nedodržování některých opatření, je výhodnější použít rovnou represivní nástroje nebo domluvu?

Odpověď: Většinou jsme preferovali domluvu, represe nemá cenu, tedy v těchto situacích. V některých jiných jsou represivní nástroje nezbytné. Myslím to tak, že je výhodnější nejdříve jednat „po dobrém“, určitě se s občany jedná lépe, když se s nimi lze bavit slušně.

Otázka: Máte pocit, že chování pachatelů bylo jiné než v běžném režimu?

Odpověď: To bych neřekl. Myslím, že je to stejné.

Otázka: Dá se to tedy shrnout tak, že činnost policie je víceméně stejná, ať je krize nebo ne?

Odpověď: Přibyla pouze agenda v tom smyslu, že častěji chodily nejrůznější metodiky. Člověk to sotva stihl přečíst a už přišla další. Jinak ale ano. Činnost policie je stejná, pouze reaguje na aktuální situaci, ale to není výjimečné pro tento stav, může se jednat o cokoli a ta činnost se tomu musí přizpůsobit.

Otázka: Jak vnímáte policii jako zaměstnavatele? Postarala se o svoje zaměstnance dostatečně?

Odpověď: V tomto směru jsem kritický. Myslím, že by se obecně mohla starat lépe, poskytovat větší „support“. Myslím, že v této situaci trochu zaspala, měli jsme dostat lepší vybavení, měla sehnat respirátory a další ochranné pomůcky, vědělo se, že ta situace

může nastat. Policie má typové plány a měla být lépe připravena, měla lépe předvídat, že situace nastane a tím pádem se měla lépe připravit. Nemoci byly, jsou a budou. Stejně to bylo s očkováním. A ne na všechno byla vydána metodika, chyběla mi informovanost, některé věci se musely dohledávat na stránkách vlády, hlavně na začátku krize, ty situace byly pro nás nové a někdy bylo složité je řešit. Policie má zkrátka stálý počet zaměstnanců, o který by se měla postarat, ochránit je. Například po té první vlně se už vědělo dost, a mohlo se více připravovat, myslím třeba i ty ochranné pomůcky.

12.2.7 Rozhovor č. 7

Policista-muž, délka služby 12 let, zařazena na obvodním oddělení 2. typu, výkon hlídkové a obchůzkové služby

Otázka: Setkal jste se v minulosti s krizovou situací většího rozměru?

Odpověď: Ne, toto je první taková situace.

Otázka: Je v této situaci z hlediska policejních činností něco jiného, děláte něco jinak?

Odpověď: No tak řeší se trochu jiné věci, tím myslím dodržování opatření vlády. Nošení roušek, dodržování zavřených restaurací, apod. Výrazně ale ty činnosti změněny nejsou

Otázka: Vnímáte nějaké změny v režimu práce nebo nálady na pracovišti?

Odpověď: Tak to rozdělení na dvě směny mi vadí, i v té druhé skupině jsou kolegové, se kterými jsem se rád bavil a vůbec se vídal i mimo práci, tak to mi chybí. Vadí mi to, ale nemám z toho nějaké deprese nebo tak.

Otázka: Myslíte, že policisté tato omezení snášejí lépe než zbytek společnosti? Že si dovedou nutnost opatření lépe zdůvodnit?

Odpověď: Pokud psychotesty fungují tak jak mají, měli by být policisté psychicky odolnější než společnost jako celek. Měli by to snášet lépe.

Otázka: Potřeboval jste si nějak zdůvodňovat, proč máte ta opatření dodržovat?

Odpověď: Já jsem si to zdůvodnil jednoduše tak, že je tady nějaká nemoc a je to potřeba, tak to prostě dodržuji.

Otázka: Měl jste z té nákazy nějaké obavy, třeba i chodit do práce, kde je předpoklad, že budete vystaven většímu riziku, než kdybyste zůstal doma?

Odpověď: Zpočátku jsem se toho trochu bál, to je pravda. Byli jsme s kolegou jako první, kdo jel kontrolovat lidi, kteří se vrátili z Itálie, nevěděli jsme, co od toho čekat. Nebylo to příjemné. Měli jsme jen respirátor.

Otázka: A tento pocit se později změnil? Obavy ustoupily?

Odpověď: Pak tou nemocí prošlo několik lidí v mém okolí, takže jsem měl reálnou představu, o co se jedná.

Otázka: Takže se dá říci, že zpočátku to bylo divné, nové a pak se obavy zmírnily? Bála se o vás rodina?

Odpověď: Rodina se o mě bojí stabilně. Ale nemohu říct, že v této souvislosti by to bylo nějak horší. A ani se mě nebáli, jako potencionálního rizika

Otázka: Měl jste tedy obavy z kontaktu s veřejností?

Odpověď: Přímo obavy se říci nedá. Věřil jsem, že když mám ochranné prostředky, mělo by to být v pořádku.

Otázka: Jaký je podle vás postoj veřejnosti k policii, změnilo se něco?

Odpověď: Myslím, že se zhoršil. Myslím, že je to horší než před pandemií. Někteří lidé se mi zdají omezení, myslí si, že ty zákazy nařizuje policie a nazývají nás dost hanlivě. V některých komentářích pod články jsme označováni jako „gestapo“, apod. A to si vždycky říkám, že ty komentáře nemám číst. Vždycky mě to rozčílí.

Otázka: Myslíte si, že tyto komentáře jsou častější vždy po zveřejnění nějakého policejního zákroku? Vmetl vám někdo takovou urážku do tváře?

Odpověď: Že by mi někdo řekl, že jsem gestapo, tak to ne. Ale že zbytečně buzerujeme, to ano. Bylo to vidět hlavně při té uzávěře okresů. Bylo to sice v jednotkách případů, ti lidé většinou chápali, že je to něco, co je nutné. Ti rozumní chápali, že to není naše rozhodnutí.

Otázka: Jak hodnotíte řešení nějaké nepřijatelného jednání, je lepší řešit to domluvou nebo použít nějaký represivní nástroj?

Odpověď: Já myslím, že je vždycky lepší pokusit se řešit to odmluvou, pokud je to možné. Ta represe je vždycky až poslední možnost.

Otázka: Vy jste byl u zákroku proti infikovanému člověku, měl jste strach z nákazy?

Odpověď: Já jsem se spíš bál, aby byl kam umístit, spíš technické problémy spojené s omezením osobní svobody tohoto člověka, to bylo komplikované. Ale že bych se bál zakročit kvůli sobě, tak to už ne.

Otázka: Máte pocit, že se policie o policisty postarala?

Odpověď: Já myslím, že to bylo dobré. Alespoň u nás. Respirátory byly vždycky a nic jiného jsem nijak negativně nevnímal.

Otázka: Změnili se podle vás nějak pachatelé, jejich chování?

Odpověď: Já bych řekl, že je to pořád stejné.

Otázka: Ještě se vrátím k veřejnosti, změnil se její postoj k policii v jednotlivých etapách?

Odpověď: To ano. Zpočátku nikdo nevěděl, co od toho čekat, takže se všichni svorně semkli proti viru a všichni se snažili ze všech sil. Já to chápu, ten stav trvá hrozně dlouho a lidé jsou frustrováni. Zvlášť ti, co museli zavřít provozovny a nemohou vydělávat. Takže policista je trochu jako prostředek k vyventilování emocí. Ale to zas tak neobvyklé není. Jsme represivní složka, takže vždycky bude nějaká kritika. Na jaře to bylo takové příjemné, všichni nás brali.

12.2.8 Rozhovor č. 8

Policista-muž, délka služby 13 let, zařazen na obvodním oddělení 2. typu, výkon hlídkové a obchůzkové služby

Otázka: Setkal jste se někdy profesně s krizovou situací většího rozsahu?

Odpověď: Ano, dvakrát jsem zažil podvodně.

Otázka: Byla v té době díky té situaci jiná činnost policie než běžně?

Odpověď: Bylo to jiné. Povodně byly prioritou, takže se dělaly hlavně činnosti s tím spojené, hlavně monitorování té povodně, evakuace apod. Ty ostatní věci byly odloženy, hlavně administrativa, ale ty běžné činnosti v terénu, jako vyjíždění na místo nebo zadržování pachatelů zůstaly stejné. To by ani jinak nešlo.

Otázka: Bylo to víc fyzicky nebo psychicky náročné než v běžné situaci?

Odpověď: To si nemyslím. Normálně se chodilo do práce, jen se dělaly jiné věci.

Otázka: Je tato situace oproti povodni jiná? V těch činnostech?

Odpověď: Je to hodně jiné. Jsou nové věci, které jsme předtím neřešili, řešíme přestupky podle jiných zákonů, než jsme byli doteď zvyklí, a vůbec řešíme věci, které by mě předtím nenapadlo řešit. Jako například nošení roušek. Dřív jsem si neuměl představit, něco takového nosit a dnes už mi přijdou zvláštní ti, co roušku na ulici nemají. Museli jsme se naučit nové věci. Některé z těch věcí byly dříve nepostižitelné, ale teď vláda vydala nějaká nařízení a na základě toho musí policie konat a nějakým způsobem ty věci řešit.

Otázka: Co vám z pracovního hlediska na této situaci vadí nebo je pro vás jiné?

Odpověď: Vadí mi rozdělení směn. Nevadí mi systém dvacetičtyřhodinových služeb, ale vadí mi, že nemohu být v kontaktu s některými lidmi, na které jsem byl zvyklý, protože jsou v té druhé směně. To jsem pocítil hodně.

Otázka: Když říkáte, že jsou některé věci jiné, myslíte tím, že jsou nové? Ve smyslu, jiného zákona, jiných paragrafů?

Odpověď: Ano, ale jinak je ta činnost stejná. Jen se prostě kontrolují i jiné věci. Dělají se prostě činnosti, které jsou aktuálně zapotřebí.

Otázka: Měl jste obavy chodit do práce kvůli riziku infekce?

Odpověď: To jsem se nebál nikdy, ale pak jsme zakročovali proti pachateli, vezl se do nemocnice a byl předpoklad, že je nakažený. Tak to jsme se bál trochu jít domů, že to tam zanesu a ohrozím je. Ale že bych chodil do práce se strachem z nákazy, to ne.

Otázka: Pociťujete změny nálad na pracovišti?

Odpověď: Řešíme věci, diskutujeme spolu, ale nepozoruji nějaké zhoršení nálad.

Otázka: Organizace směn vám vyhovuje?

Odpověď: 24hodinová služba je náročná, ale pak je zase více volna. Ale vliv celkově ta situace určitě má. Někdo byl zvyklý sportovat, jiný se více stýkat s lidmi, takže nějaké dopady to má. Třeba jsem se po půl roce rozděleného oddělení dozvěděl něco z té druhé směny a hrozně mě to překvapilo. A přitom normálně bychom o tom diskutovali. Úplně mě to zaskočilo. Je to takové pro mě nepřírozené, znám ty lidi dlouho.

Otázka: Policisté jsou možná trochu jiní než lidé z civilních zaměstnání...

Odpověď: To ano. Je to o tom, že tomu kolegovi člověk musí věřit, stoprocentně se na něj spolehnout. Proto to tak je. Já ty lidi v práci vnímám jako rodinu. A proto toho o sobě navzájem asi dost víme a ty vztahy jsou takové bližší. A tím, že se ti lidé teď nevidají, tak se navzájem vzdalují, a to je to, co mě osobně na tom celém nejvíce vadí.

Otázka: Takže ta práce jako taková vám nevadí?

Odpověď: Ne. Mě je jedno jestli mám řešit věci kolem covidu nebo ty běžné věci, tak to je úplně normální. Práce je pořád. Prostě pořád musíme dělat to, proč tady jsme, jen se to někdy týká jiných věcí.

Otázka: Jak vnímáte postoj veřejnosti k policii?

Odpověď: Ze začátku to bylo velice dobré. Byli jsme pomalu hrdinové, nosili nám roušky. No a teď si myslí, že je policie zbytečně otravuje, že nemáme poslouchat vládu, že máme držet s lidem apod.

Otázka: A příčina?

Odpověď: Myslím, že jak to celé proběhlo. Ze začátku to bylo dobře nastavené, pak ale ten podzim už dobrý nebyl. Jakmile lidé uvěřili, že situace se lepší a uvolnila se opatření, hned byl nárůst nemocných. Také politici, každý říkal něco jiného, lékaři také a lidé pak nevědí, co si mají myslet. A také to nedodržování opatření samotnými politiky.

Otázka: Takže ani policii neprospěly mediální kauzy?

Odpověď: Určitě ne. Ale nejen policii, ale celé společnosti.

Otázka: Jak jste vnímal policii jako zaměstnavatele?

Odpověď: To si myslím, že bylo dobré, nevnímal jsem, že by mi něco chybělo. Samozřejmě když bylo opatření k uzávěře okresů, musela se omezit administrativa, ale necítil jsem žádné negativní dopady.

12.2.9 Rozhovor č. 9

Policista-žena, délka služby 20 let, zařazena na obvodním oddělení 2. typu, zástupce vedoucího oddělení

Otázka: Zažila jste krizovou situaci v minulosti?

Odpověď: Ano, zažila jsem po dobu služby u PČR povodeň v roce 2002 a 2013 a také vlastně 11. září 2001, ale to bylo trochu jiné.

Otázka: Jak to srovnáváte se současnou krizovou situací, je to jiné?

Odpověď: V té době jsem vykonávala běžnou hlídkovou a spisovou činnost, bylo to krátce po mém návratu ze základní přípravy. Takže ano. I z tohoto pohledu to bylo jiné. Ale jiný byl i charakter té situace. Bylo to dost fyzicky náročné, ale zase mohu porovnat i ty dvě povodně navzájem. V roce 2013 jsem už byla na pozici zástupce vedoucího oddělení, takže i ty činnosti, které jsem konkrétně já vykonávala, byly trochu odlišné. V roce 2002 ta povodeň byla opravdu velká. Když se tak nad tím zamyslím, do určité míry jsme na tom byli stejně jako teď. Byla to situace do té doby nevídaná, neměli jsme s tím zkušenosti. V našem městě sice povodně bývaly, máme tu řeku, která se občas rozvodnila, ale v takovém rozsahu ne, to nezažil nikdo. Takže jsme museli reagovat spíš intuitivně, prostě dělat to, co se v tu chvíli jevílo jako nejlepší a logické. Ochránit obyvatele. Vzpomínám si, že předtím, než se řeka rozvodnila, se objížděly ohrožené lokality a vyrozumívalo a varovalo se obyvatelstvo, pak jsme byli vysíláni na konkrétní stanoviště a monitorovali jsme situaci, zamezovali jsme vstupu osob do těchto lokalit, řešila se evakuace a pak zabezpečení těch zatopených oblastí. Tehdy to bylo náročné hlavně fyzicky a pro mě to bylo o to intenzivnější, že i část mé rodiny byla přímo povodní zasažena. Ale neřídila jsem oddělení, takže svým způsobem to pro mě bylo jednodušší. Plnit rozkazy a vykonávat určenou činnost. A také to netrvalo dlouho. Myslím, že ta akutní fáze, kdy jsme byli v práci pořád, trvala asi týden, pak ještě samozřejmě následoval trochu jiný režim, ale povodeň už nebyla.

V roce 2013 to už bylo z tohoto pohledu jiné, ta povodeň nebyla tak rozsáhlá a po zkušenostech z roku 2002 jsme věděli lépe, co hrozí a jaké činnosti máme vykonávat prioritně. Pro mě to bylo ale jiné i v tom, že tentokrát jsem byla odpovědná za to, aby policisté našeho oddělení vykonávali to, co je potřeba, takže určit druh činnosti. V takových případech není neobvyklé ihned reagovat, a i v době volna přijít do služby, to považuji za naprosto samozřejmé. Je to součást naší práce.

Tenkrát se v obou případech činnost policie omezila pouze na nejnnutnější činnosti, neřešila se administrativa, tedy hlavně v roce 2002. Ale v obou případech ta situace trvala relativně krátkou dobu. Současná situace je v tomto ohledu jiná. Trvá dlouho, ale běžné činnosti jsou zachovány, neřešíme situace typu evakuace osob apod.

Otázka: Běžná činnost policie tedy teď zůstává stejná jako v běžném režimu? Nebo je nějak omezena nebo naopak navýšena některá agenda?

Odpověď: Ty základní činnosti jsou stejné, jako v běžném režimu. Je jasné, že jak se situace vyvíjela, byla potřeba některé činnosti krátkodobě upravit. Nejmarkantnější to asi bylo u opatření k uzávěře okresů. Tam se opravdu ta činnost musela upravit tak, abychom byli schopni ty požadavky naplnit. Naše oddělení je dlouhodobě personálně poddimenzováno, takže to nebylo jednoduché ani pro vedoucí ani pro policisty. Byli k nám veleni i příslušníci AČR, bez nich by to personálně nešlo zajistit. Pro mě bylo nejdůležitější to zvládnout organizačně, nebylo to úplně jednoduché. Stále se měnilo plánování služeb, to zabralo dost času. A když bylo naplánováno, občas se stalo, že někdo onemocněl nebo mu byla nařízena karanténa, takže všechno znova. A samozřejmě s vědomím, že priorita je zajistit výkon služby, bez toho to nejde. Když se to všechno sešlo dohromady, tedy i s výpadky policistů kvůli nemoci nebo karanténě, samozřejmě se musela omezit činnost na spisech. Tedy pokud to bylo možné, jako například konečné zpracování spisů. Akutní záležitosti omezit nelze a ani nelze nekonat trestní řízení. Ale někdy to bylo náročné. Takže ano, trochu stres byl. Někdy se to nedalo stihnout v pracovní době.

Otázka: A ta agenda? Byla navýšena?

Odpověď: Je pravda, že z oddělení krizového řízení a také z odboru služby pořádkové policie našeho krajského ředitelství přichází mnoho pokynů k usměrnění činnosti, ale ty přicházejí tak, jak se mění jednotlivá opatření. A přicházejí i v běžném režimu, takže to změna není. Jen už je toho tolik, že je těžké se v tom orientovat. Celkem jinou změnu v agendě nepozoruji, je pravda, že přibyla aplikace na evidenci personálního stavu policistů s ohledem na riziko nákazy, evidují se tam policisté, kteří jsou nemocní nebo je jim nařízena karanténa nebo z nějakého jiného důvodu nejsou pro výkon služby k dispozici. A v poslední době se zde eviduje také testování policistů. Tato agenda přibyla jen vedoucím, policistům ne. A také to zajištění pravidelného testování policistů. Jinak je ta agenda stejná. Rozdíl je spíš v objemu práce, protože v běžném režimu je to každodenní pemzum činností rozděleno mezi dva vedoucí pracovníky, Takto jsme rozděleni na dvě směny, tak se snažíme stihnout co nejvíc, aby to nezůstalo na toho druhého. A komunikujeme prostřednictvím emailů a samozřejmě telefonicky. V podstatě to znamená,

že pracovní věci řešíme každý den, tedy i když nejsme v práci. Ale to také není nijak výjimečné. Jsme poměrně velké oddělení, tak to s sebou ta práce nese. A nově také je, že jsme poměrně často v kontaktu s hygieniky, takže nejsou neobvyklé ani víkendové konzultace, což musí být náročné i pro ně, ale ta spolupráce funguje velmi dobře.

Otázka: Pociťujete obavy o své zdraví nebo o zdraví rodiny? Jak vnímáte riziko?

Odpověď: O sebe obavy nemám, ne že bych to podceňovala, respektuji tu nemoc, dodržuji opatření, chráním se, ale nepřemýšlím nad tím, že se v práci nakazím, alespoň ne vědomě. Tahle práce s sebou prostě určitá rizika nese. Ale v rodině mám několik seniorů, někteří jsou vážně nemocní. To je pro mě problém, nechci je ohrozit, z toho mám opravdu obavu. Jsme tedy převážně v telefonickém kontaktu, pokud není potřeba něco nutného zařídit, sama se ve vztahu k nim považuji za riziko. Není to tak, že bych se bála chodit do zaměstnání, ale vnímám, že se tam s infekcí mohu potkat a nechci to přenést na tyto lidi. Zejména v těch pozdějších etapách epidemie byli naši policisté častěji v kontaktu s infikovanou osobou, buď to byl zákrok, nebo resuscitace, tomu se nedá zabránit, a ne vždy jsme věděli, že je osoba infikována. Nezměnilo by to nic na zákroku, ale člověk by byl ostražitější. Nepříjemné pro mě bylo, když se musel řešit zákrok na infikované osobě a pak její transport a střežení, to úplně jednoduché technicky není. Policisté s tím neměli problém, prostě si vzali všechny ochranné prostředky a provedli to, pak bylo potřeba řešit ty epidemiologické věci, včetně dezinfekce vozidla. Takže ano, pracoviště jsem vnímala jako riziko, a proto jsem osobní kontakty s rodinou zcela omezila.

Otázka: Pociťujete tedy nějaké psychické dopady z té situace?

Odpověď: Zpočátku jsem měla divné pocity. Ale to asi každý, nevěděli jsme, co to je za nemoc, co bude dál. Prostě nejistota, a to nemám ráda. Ale dá se říct, že po několika službách se to zklidnilo. Práce funguje v tomto ohledu asi dobře, v kolektivu, i když omezeném se to lépe snáší. A krom toho mě dost zaměstnávalo to všechno zorganizovat. Na začátku jsem musela vymyslet, jak to zorganizovat, protože na to nebylo moc času, poprvé to opatření přišlo prakticky ze dne na den, takže jsem tomu musela obětovat víkend. Na to jsme zvyklí, občas je nutné něco řešit rychle, bez ohledu na osobní volno. Jsme policisté. My, vedoucí, jsme se střídali ve směnách krom víkendu obden, 16 hodin

denně. To je za mě dost náročné, a je pravda, že po tak dlouhé době trvání už teď pociťuji i fyzickou únavu. Krátkodobě se to jeví jako výhodné, ale dlouhodobě to příznivé není.

Otázka: Jak vnímáte postoj společnosti k policii v jednotlivých etapách?

Odpověď: Policie bohužel není u veřejnosti úplně populární, ani když se nic neděje. Vlastně paradoxně možná je policie na tom lépe v očích veřejnosti, když se něco děje. Veřejnost vidí, že policie je tady také proto, aby pomáhala, to si lidé vlastně vždycky uvědomí, až když se jim něco stane, jinak jsme jen ti, kteří dávají pokuty. A na začátku to bylo příjemné. Byla cítit ta soudržnost. Lidé nám nosili roušky, a jak se říká, brali nás. To vydrželo, myslím, do léta. Ale s nástupem té podzimní vlny se nálada společnosti úplně změnila a s tím i pohled na policii. A řekla bych, že nejhorší to bylo letos na jaře. Vždy to souviselo s nějakou novou povinností pro obyvatelstvo, kterou musela policie kontrolovat a vymáhat. Na policii bylo, aby to veřejnosti vysvětlovala, nebylo to vždy jednoduché. No a vůbec nepomohlo, že byly medializovány některé zákroky. Veřejnost nehodnotí skutečnost, ale jenom její mediální obraz. Takže se dá říci, že nám to někdy práci komplikovalo, dokonce přicházely emaily, ve kterých jsme byli osočováni kvůli zákroku, který provedl někdo úplně jiný a opravdu si vážím policistů, kteří si i díky tomu museli vyslechnout nepříjemné poznámky a dokázali se s tím v klidu vypořádat.

Otázka: A policie jako zaměstnavatel? Jaké podmínky byly vytvořeny?

Odpověď: To musím říct, že se s tím vypořádala dobře. Hned na začátku jsme byli vybaveni nějakými ochrannými pomůckami, bylo jich sice málo, ale to byl celorepublikový problém a postupně se to vyřešilo. A jinak jsem nevnímala nějaký problém. Pokud se po nás chtělo něco mimořádného, jako třeba mimořádné opatření na uzávěru okresů, bylo jasné, že se to pouze s policisty udělat nedá, tolik policistů zase není, i když tam šli všichni, i třeba SKPV. Proto k nám byli veleni pro tento účel příslušníci AČR. Takže ano, řekla bych, že policie si s tou situací poradila dobře. Ono je to těžké takhle posoudit, protože policejní práce je trochu specifická. Prostě se musí reagovat na bezpečnostní situace a podle toho se přizpůsobí služba. Je jedno, jestli se to týká celé ČR nebo jen nějaké omezené lokality. Možná to zní jako klišé, ale jsme prostě připraveni být k dispozici a vykonávat to, proč tady jsme. Ať už se jedná třeba o demonstrace nebo nějaké jiné lokální problémy anebo nějaké větší záležitosti třeba celorepublikového

rozsahu. Jako příklad mohu uvést třeba pohřešování dítěte nebo seniora, to jsou policisté ochotní zapojit se i když mají zrovna volno.

Otázka: A jaká je podle vás nálada policistů? Vadilo jim něco?

Odpověď: Já myslím, že to policisté zvládli dobře. Aspoň na našem oddělení jsem se nesetkala s větším problémem. Nikdo neměl výhrady ke změně pracovního režimu, brali to tak, jak to je. Domluvili jsme organizační věci, střídání směn a fungovalo to bez potíží. To, že si třeba nebylo možné čerpat dovolenou a podobně, také respektovali, nesetkala jsem se s problémem v tomto ohledu. Nepříjemné je, že to trvá tak dlouho, ale s tím se nedá nic dělat. Trochu jsem viděla únavu, hlavně při uzavírání okresů, protože veškerou běžnou činnost muselo zastat méně policistů a ostatní byli na opatření, takže to bylo pro ně náročné, a kromě toho nebyl moc prostor zpracovávat spisy. Ale naštěstí máme mladý kolektiv, takže se to dalo vždycky nějak vykomunikovat a vyventilovat. Je samozřejmě potřeba to vyrovnávat, na jedné straně vyžadovat výkon a na druhé straně je nutné pochopení a snažit se udržovat dobrou náladu.

12.2.10 Rozhovor č. 10

Pro srovnání byl proveden zjednodušený rozhovor i s policisty zařazenými na SKPV

Zařazení u PČR: 4 příslušníci PČR, zařazení na službě SKPV (1x žena, 3x muž), délka praxe: žena 20 let, muži 14, 17 a 19 let. Hlavní náplň běžné činnosti – operativní činnost SKPV

Otázka: Jak se změnila náplň vaší činnosti v souvislosti s vyhlášením krizového stavu?

Odpověď: Změnila se pracovní doba - 4 x ano a zejména v poslední etapě krize i druh vykonávané činnosti, hlídání okresů, činnosti, které neodpovídají odborné způsobilosti, nepřiměřený nárůst administrativy s pojený zejména s tím, že řada trestných činů je posuzována podle přísnější trestní sazby a tedy přísluší ke zpracování SKPV, přestože se jedná o základní trestnou činnost jindy běžně řešenou základními útvary (typicky se jedná např. o krádeže, které jsou v době mimo krizový stav kvalifikovány dle § 205/1,2, v době krizového stavu pak naplňují skutkovou podstatu § 205/1,4 trestního zákoníku), SKPV

tedy v těchto případech plní v podstatě úlohu základních útvarů, subjektivně všichni oslovení policisté pocítují nedostatek času pro věnování se svým běžným pracovním činnostem

Otázka: Setkali jste se krizovou situací ve vaší profesní praxi poprvé?

Odpověď: 2x ano (1x žena, 1x muž), 2x ne, byly to povodně v roce 2002

Otázka: Jaká byla doba trvání minulé krizové situace?

Odpověď: akutní fáze trvala 1-3 týdny (v závislosti na lokalitě, každý z příslušníků byl v té době v jiné a jinak postižené části území ČR), různě dlouhou dobu pak trvala opatření k zajištění bezpečnosti při obnově území

Otázka: Jaká byla vaše činnost při minulé krizové situaci?

Odpověď: Jednalo se zejména o hlídkovou činnost, opatření proti rabování, hlídání stavu vody.

Otázka: Jaké byly vaše pocity při minulé krizové situaci?

Odpověď: Policisté nepocítvali obavy ze vzniklé situace ve smyslu ohrožení sebe sama. Nedotýkalo se to jich osobně, ani jejich rodin, pocítvali ale lítost nad postiženými lidmi

Otázka: Jaké byly reakce obyvatelstva na situaci z psychologického hlediska?

Odpověď: Lidé byli situací zaskočení, mnohdy utíkali ze svých domovů na poslední chvíli a doslova jen s tím, co měli na sobě, zároveň však byla patrná soudržnost obyvatelstva a ochota pomáhat.

Otázka: Jaké byly reakce obyvatelstva na situaci z hlediska činnosti PČR?

Odpověď: Policisté se shodli na tom, že v této situaci pocítvali podporu PČR.

Otázka: Došlo k nárůstu kriminality?

Odpověď: V této situaci byla lokálně zvýšená majtková trestná činnost, policisté se však nesetkali např. s případy rabování.

Otázka: Jaké byly dopady na psychickou pohodu policistů při minulé krizové situaci?

Odpověď: Policisté uvádějí, že pociťovali zejména fyzickou únavu, psychicky však nestrádali. Policisté shodně uvádějí, že v této krizové situaci pociťovali soucit s postiženými obyvateli, neregistrovali žádné excesy zaměřené na PČR. V této krizové situaci nepociťovali konkrétní dopady na svůj osobní život, měli pouze méně volného času.

Otázka: Je současná pandemická krizová situace z profesního hlediska odlišná od krizové situace, kterou jste profesně řešil v minulosti?

Odpověď: Všichni oslovení policisté se shodují v tom, že současná krizová situace se výrazně liší od všech, které dosud poznali, podstatným rozdílem je délka jejího trvání, která podmiňuje frustraci společnosti a tím ovlivňuje její chování a postoje, je patrná rezignace společnosti.

Otázka: Mají policisté v pandemické krizové situaci pocit ohrožení sebe sama a vlastní rodiny?

Odpověď: Všichni z oslovených policistů se shodují v názoru, že hrozbu (tedy ohrožení extrémně nakažlivou chorobou) respektují, necítí ale strach o svoji osobu, pociťují ovšem strach o rodinu. Přímý psychický tlak policisté nepociťují, nepřemýšlí každou minutu o hrozícím nebezpečí, jsou si však vědomi rizika.

Otázka: Zasáhla pandemie výrazně do způsobu života policistů a jak?

Odpověď: Všichni z oslovených uvedli, že v zásadě nejsou výrazně omezeni, omezení jsou zejména ve sportovních aktivitách a některé z nich situace limituje v jejich vycestování za rodinou, chápou ovšem nutnost opatření a nevnímají to jako nepřekonatelnou újmu, spíše jako stav, který po určité době pomine. Nastolený stav věci tedy respektují a příliš to nehodnotí, nejsou to omezení, která by se nedala zvládnout. Mírný problém je u policistů, kteří mají děti, vzhledem k profesi mohou využít školku

pro pracovníky IZS, obecně však zastávají názor, že se jedná o situaci, kterou lze řešit při zapojením ostatních členů rodiny.

Otázka: Jak vnímáte postoj obyvatelstva k současné krizi?

Odpověď: Pokud jde o obyvatelstvo ČR jako celek, většina policistů se domnívá, že společnost zaujala spíše negativní postoj. Záleží však na etapě krize. V počátku se společnost chovala zcela odlišně, byla přátelská, soucitná a většina lidí opatření chtěla dodržovat. Nyní je ve společnosti cítit zloba, která je mnohdy namířena i proti příslušníkům PČR, denně je vidět porušování opatření. Nejbližší okolí opatření dodržuje, ale ve městech se to nedodržuje, zvláště je, že v Praze ano, v menších městech ne.

Otázka: Vnímáte obavy obyvatelstva z ohrožení zdraví, je jim to jedno, jsou hysteričtí, mají přehnané obavy?

Odpověď: Starší generace má obavy, mladší to zlehčuje. Někteří nejstarší říkají, že na něco umřít musí, je to dlouhé.

Otázka: Z vlastní profesní zkušenosti mají policisté pocit, že více obyvatel je pod značným psychickým tlakem, setkávají se při výkonu povolání podle jejich názoru častěji s lidmi se známkami psychické poruchy?

Odpověď: Ne, psychické poruchy ano, ale ty mají i bez toho.

Otázka: Pozorujete při výkonu povolání (zejména jednání s oběťmi či pachateli trestné činnosti) změnu jejich chování ve srovnání s běžným stavem?

Odpověď: Ne, pouze mají roušku, je to špatné i při výslechu, chybí mimika.

Otázka: Změnil se podle vás charakter trestné činnosti a proč?

Odpověď: Ne, krom porušování opatření je to stejné, domnívají se, že změny přijdou v důsledku ztráty zaměstnání, ti, kteří páchají trestnou činností, by se tak chovali i bez krize.

Otázka: Je podle policistů jiný důvod páchaní trestné činnosti než v běžném režimu?

Odpověď: Ne, pachatelé jsou většinou stejní jako v běžném režimu, jedná se převážně o recidivisty, kteří by trestnou činnost páchali stejně, bez ohledu na situaci nebo o osoby s kriminálními sklony, které by se dříve či později staly osobami kriminálně závadovými, nevnímají rozdíl.

Otázka: Vnímáte rozdíl v chování obyvatelstva v jednotlivých etapách epidemie?

Odpověď: Ano, na počátku byli lidé vystrašení, ale tolerantní a chápaví, ochotní respektovat omezení a solidární, v současné době vnímají policisté větší nevraživost vůči autoritám, policie je nárazník a prostředek pro odreagování negativních emocí, část společnosti stále zlehčuje či popírá covid.

13 OBRÁZKY

Zdroj: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/protesty-demonstrace-fotbal-hokej-praha-staromestske-namesti.A201018_095552_domaci_brzy

14 TABULKY

Časový snímek výkonu služby v běžném režimu – hlídka

Zdroj: autor (ze dne 11.1.2020-12.1.2020)

ČAS	DRUH ČINNOSTI	DOBA ZPRACOVÁNÍ V TERÉNU	DOBA ZPRACOVÁNÍ NA ÚTVARU
07:10-07:15	Příchod na pracoviště, příprava na výkon služby		5 min
07:30-08:00	Instruktaž u vedoucího oddělení		30 min
08:00	Převzetí služebního vozidla a zahájení výkonu služby		5-15 min
07:33-08:53	přestupek	1 hod. 20 min	Nelze ihned zpracovat, výjezd na další oznámení
08:53-09:53	oznámení	60 min	20 min
10:10-11:00	Hlídková činnost	50 min	

11:00-11:30	Přestávka		30 min
11:30-14:23	Hlídková činnost	2 hod, 57 min	
14:23-14:46	oznámení	23 min	Nelze ihned zpracovat, výjezd na další oznámení
14:55-17:17	Trestný čin	2 hod.19 min	40 min
17:57-18:48	Přestupek	53 min	30 min
18:50-19:20	přestávka		30 min
20:39-21:30	oznámení	1 hod. 9 min	20 min
21:50-22:38	Hlídková činnost	48 min	
22:38-23:00	Oznámení	22 min	20 min
23:20-24:00	Hlídková činnost	40 min	
00:00-00:30	přestávka		30 min
00:30-04:40	Hlídková činnost	4 hod. 10 min	
04:40-05:11	oznámení	31 min	20 min
05:11-05:40	přestávka	29 min	

05:40-06:00	Hlídková činnost	20 min	
06:00-07:30	Administrativa na útvaru		1 hod. 30 min
07:30	Ukončení služby, odevzdání zbraně, odchod z pracoviště		

Časový snímek výkonu služby v mimořádném režimu – hlídka

Zdroj: autor (ze dne 5.4.2020-6.4.2020)

ČAS	DRUH ČINNOSTI	DOBA TRVÁNÍ ZPRACOVÁNÍ V TERÉNU	DOBA ZPRACOVÁNÍ NA ÚTVARU
07:00	Příchod na pracoviště a příprava na výkon služby		10 min
07:10-07:30	Seznámení se s instruktáží, převzetí služebního vozidla a zahájení výkonu služby		20 min

07:30-09:20	Trestný čin	1 hod. 50 min	30 min
09:50-11:00	Hlídková činnost	1 hod. 10 min	
11:00-11:30	přestávka		30 min
11:34-12:28	Trestný čin	54 min	
12:49-13:18	oznámení	29 min	20 min
13:40-17:12	Hlídková činnost	3 hod. 32 min	
17:12-18:09	oznámení	57 min	Bude zpracováno
18:09-18:40	přestávka		30 min
18:40-19:00	Administrativní zpracování předchozí události		20 min
19:58-21:01	přestupek	1 hod. 3 min	20 min
21:21-21:49	Hlídková činnost	28 min	
21:49-22:52	oznámení	1 hod. 3 min	20 min
23:12-24:00	Hlídková činnost	48 min	
00:00-00:30	přestávka		30 min
00:30-05:00	Hlídková činnost	4 hod. 30 min	
05:00-05:30	přestávka		30min

06:16-07:00	Trestný čin	44 min	Nelze zpracovat, bude doplněno novou hlídkou
07:00	Ukončení služby		

Časový snímek výkonu služby v mimořádném režimu

Zdroj: Autor (ze dne 21.10.2020-22.10.2020)

ČAS	DRUH ČINNOSTI	DOBA TRVÁNÍ ZPRACOVÁNÍ V TERÉNU	DOBA ZPRACOVÁNÍ NA ÚTVARU
07:00	Příchod na pracoviště a příprava na výkon služby		10min
07:10-07:30	Seznámení se s instruktáží, převzetí služebního vozidla a zahájení výkonu služby		20 min
08:00-09:04	Trestný čin	1 hod. 4 min	20 min
09:34-11:00	Hlídková činnost	1 hod. 26 min	
11:00-11:30	přestávka		30 min

14:50-15:32	oznámení	42 min	Nelze zpracovat, další oznámení
15:32-16:16	oznámení	44 min	Nelze zpracovat, další oznámení
16:22-17:27	Trestný čin	1 hod. 5 min	Nelze zpracovat, další oznámení
17:37-18:17	oznámení	40 min	Bude zpracováno
18:20-18:50	přestávka		30 min
18:50-20:00	Administrativa na útvaru		1 hod. 10 min (zpracování předchozích případů)
20:00-21:15	Hlídková činnost	1 hod. 15 min	
21:15-21:47	oznámení	32 min	20 min
22:07-24:00	Hlídková činnost	1 hod. 53 min	
00:00-00:30	přestávka		30 min
00:30-04:33	Hlídková činnost	4 hod. 3 min	
04:33-05:49	oznámení	1 hod. 16 min	Bude zpracováno
05:50-06:20	přestávka		30 min
06:20-07:00	Zpracování administrativy		40 min

07:00	Ukončení služby		
--------------	-----------------	--	--

Časový snímek výkonu služby v mimořádném režimu – hlídka

Zdroj: Autor (ze dne 1.3.2021-2.3.2021)

ČAS	DRUH ČINNOSTI	DOBA TRVÁNÍ ZPRACOVÁNÍ V TERÉNU	DOBA ZPRACOVÁNÍ NA ÚTVARU
07:00	Příchod na pracoviště		10 min
07:10-07:30	Seznámení se s instruktáží, převzetí služebního vozidla a zahájení výkonu služby		20 min
08:06-09:27	Trestný čin	1 hod. 21 min	20 min
09:47-10:41	Hlídková činnost	54 min	
10:41-12:12	Přestupek	1 hod. 31 min	Nelze zpracovat, další oznámení
12:12-12:41	Přestupek	29 min	Bude zpracováno
12:50-13:20	Přestávka		30 min
13:20-13:53	Administrativní zpracování		33 min

	předchozích oznámení		
13:53-16:43	Trestný čin	2 hod. 50 min	40 min
17:23-18:00	Hlídková činnost	37 min	
18:00-18:30	Přestávka		30 min
18:30-20:00	Administrativa na útvary		1 hod. 30 min
20:48-21:56	přestupek	1 hod. 6 min	20 min
22:20-24:00	Hlídková činnost	1 hod. 40 min	
00:00-00:30	přestávka		30 min
00:30-05:00	Hlídková činnost	4 hod. 30 min	
05:00-05:30	přestávka		30min
05:30-07:00	Administrativa na útvary		1 hod. 30 min
07:00	Ukončení služby		

15 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografické publikace

- [1] BAŠTECKÁ, B., Terénní krizová práce-psychosociální intervenční týmy. Praha, Grada, 2005. ISBN 80-247-0708-X
- [2] ČÍRTKOVÁ, L., Policejní psychologie. Plzeň, Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-86898-73-3
- [3] FIŠAR, Z. Vybrané kapitoly z biologické psychiatrie. 2009, přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada. 2009. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2737-0
- [4] JANKOVSKÝ, J. Etika pro pomáhající profese. Triton, 2003. ISBN 80-7254-329-6
- [5] JELŠOVSKÁ, K. Psychologické aspekty řešení krizových situací. Opava, 2013. Slezská univerzita v Opavě, Matematický ústav.
- [6] KASTOVÁ, V., Krize a tvořivý přístup k ní, typy životních krizí, jejich dynamika a možnosti krizové intervence. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-800-5
- [7] KEBZA, V. Chování člověka v krizových situacích. Vydání třetí. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2015. ISBN 978-80-213-2591-3
- [8] KELNAROVÁ, J., Psychologie a komunikace pro zdravotnické asistenty 4. ročník, Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2831-5
- [9] Kolektiv autorů. Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0
- [10] KOVÁŘÍK, Z., Problémy vztahu policistů ke službě. Praha: Police History, 2003. ISBN 80-86477-13-4
- [11] KNEZOVÍČ, R., RALBOVSKÁ, R. Komunikace pro pomáhající profese. Praha: Evropské vzdělávací centrum, 2009. ISBN 978-80-87386-03-3.

- [12] KŘIVOHLAVÝ, J. Sestra a stres, příručka pro duševní pohodu Praha: Grada, 2010, ISBN 978-80-247-3149-0
- [13] MACEK, P. Pořádková činnost policie. Praha: POLICE HISTORY, 2008. ISBN 978-80-86477-45-9
- [14] MATOUŠKOVÁ, I., SPURNÝ, J. Komunikačně náročné situace v policejní praxi. Plzeň, 2005. ISBN-80-86898-37-7
- [15] MICHALÍK, D., Psychologie v bezpečnostních sborech:(sborník prací). Praha: Oddělení psychologie OPe MV ČR, 2009. ISBN 978-80-7312-060-3.
- [16] NESVADBA, P., Policejní etika. Plzeň, Aleš Čeněk, 2009, ISBN 978-80-7380-195-3
- [17] PAULÍK, K. Psychologie lidské odolnosti. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2959-6.
- [18] PEŠEK R., PRAŠKO J., Syndrom vyhoření, Jak se prací a pomáháním druhým nezničit: pohledem kognitivně behaviorální terapie. Praha: Pasparta, 2016. ISBN 978-80-88163-00-8
- [19] RALBOVSKÁ, R. Psychologické aspekty mimořádných událostí. In: ŠÍN, R. a kol. Medicína katastrof. Praha: Galén, 2017, ISBN 978-80-749-2295-4
- [20] RICHTER, R. Komunikace s obyvatelstvem při krizových situacích, Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN978-80-86640-65-5
- [21] STOCK, Ch. Syndrom vyhoření a jak jej zvládnout. Praha: Grada, 2010. Poradce pro praxi, ISBN 978-80-247-3553-5
- [22] ŠPAČEK, M., ČERVENÝ, K. Kreativní metody v inovacích, Praha, 2020. Oeconomica, nakladatelství VŠE, ISBN 978-80-245-2322-4
- [23] HOSKOVCOVÁ, S., Psychosociální intervence. Praha: Karolinum, 2009. 85 s. ISBN 978-80-246-1626-1
- [24] ŠVINGALOVÁ, D. Stres a "vyhoření" u profesionálů pracujících s lidmi. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2006. ISBN 80-7372-105-8.

[25] VESELÝ, A., NEKOLA, M. (eds.), Analýza a tvorba veřejných politik, přístupy, metody a praxe. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2007. ISBN978-80-86429-75-5

[26] VODÁČKOVÁ, D., Krizová intervence. Praha: Portál, s.r.o., 2012. ISBN 80-7178-696-9

Zákony a jiné právní dokumenty:

[27] Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

[28] Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

[29] Zákon č. 110/1998 Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky

[30] Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

[31] Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

[32] Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník

[33] Zákon č. 141/1961 Sb., Trestní řád

[34] Zákon č. 250/2016 Sb., Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

[35] Zákon č. 251/2016 Sb., Zákon o některých přestupcích.

[36] Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

[37] Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

[38] Zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

[39] Zákon č. 240/2000 Sb. - o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

[40] Etický kodex Policie České republiky byl vydán Rozkazem policejního prezidenta (R PP č.1/2005)

[41] Pokyn policejního prezidenta č. 130 ze dne 10. června 2020 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti

[42] ZP PP č. 181/2006 ze dne 4. prosince 2006, kterým se stanoví základní pravidla chování, služebního jednání a služební zdvořilosti v Policii České republiky

[43] ZP PP č. 180/2012 ze dne 28. listopadu 2012 o plnění základních úkolů služby pořádkové policie

[44] ZP PP č. 4/2009 ze dne 19. ledna 2009 o provádění služební přípravy příslušníků Policie České republiky

[46] ZP PP č. 103/2013 ze dne 28. května 2013 o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení

[47] ZP PP č. ze dne 28. června 2017, kterým se mění závazný pokyn policejního prezidenta č. 221/2011, kterým se upravují některé postupy v řízení o přestupcích

[48] ZP PP č. 231 ze dne 26. září 2016, o psychologických službách

[49] ZP PP ze dne 13. března 2020, kterým se stanoví legislativní opatření po dobu nouzového stavu

Elektronické zdroje:

[50] iDnes.cz/zpravodajství. Protest se změnil v bitku se zraněnými, policie nasadila vodní děla a slzný plyn. [on line]. 2020, cit. [2021-04-24]. Dostupný z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/protesty-demonstrace-fotbal-hokej-praha-staromestske-namesti.A201018_095552_domaci_brzy

[51] iDnes.cz/zpravodajství. R. Prymula, [on line]. 2020, cit. [2021-04-24]. Dostupný z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/protesty-demonstrace-fotbal-hokej-praha-staromestske-namesti.A201018_095552_domaci_brzy

[52] iDnes.cz/zpravodajství. My se nedáme, protestovaly v Praze stovky lidí proti vládním opatřením. [on line]. 2020, cit. [2021-04-24]. Dostupný z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/lide-budou-v-praze-protestovat-proti-vladnim-opatrenim-koronavirus-28-rijen.A201028_081505_domaci_lre

[53] iDnes.cz/zpravodajství. Protivládní protest v centru Prahy: mnozí bez roušek, místo Langerové křik. [on line]. 2020, cit. [2021-04-24]. Dostupný z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/na-vaclavskem-namesti-protestuji-stovky-lidi-proti-vlade-koronavirus-17-listopad.A201117_163324_domaci_lre

[54] i Rozhlas. Proti vládním opatřením protestovaly v centru Prahy stovky lidí. [on line]. 2020, cit. [2021-04-24]. Dostupný z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vaclavske-namesti-praha-demonstrace-proti-vladnim-opatrenim-koronavirus_2101311646_aur

[55] seznam zprávy. Po celé Evropě lidé protestovali proti opatřením. Došlo i na bitky s policií. [on line]. 2020, cit. [2021-04-24]. Dostupný z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/nasilne-strety-s-polici-i-tisice-lidi-v-nemecku-protestovaly-proti-opatrenim-147852>

[56] seznam.cz. Policisté zakleklí mladíka bez roušky v Českých Budějovicích. [on line]. 2021, cit. [2021-04-24]. Dostupný z: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/policiste-zaklekli-mladika-bez-rousky-v-ceskych-budejovicich-40353925>

[57] seznam.cz. Zákrok strážníků vůči ženě bez roušky v Ostravě byl v pořádku, zjistila kontrola. [on line]. 2021, cit. [2021-04-24]. Dostupný z: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/zakrok-strazniku-vuci-zene-bez-rousky-v-ostrave-byl-v-poradku-zjistila-kontrola-40353337>

[58] seznam.cz. Chlapec v Berouně neměl roušku a neuposlechl výzvu. Strážníci ho zpacifikovali. [on line]. 2021, cit. [2021-04-24]. Dostupný z: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/chlapec-v-beroune-nemel-rousku-a-neuposlechl-vyzvu-straznici-ho-zpacifikovali-40352364>